

Deprem Seçkisi

Şubat-Mart 2023

İçindekiler

Anarşistlerden ortak bildiri: Dayanışmayı ve bu düzene karşı mücadeleyi büyütelim	10
Werin em hevgirtin û têkoşîna li dijî vê fermanê mezin bikin	14
”Müteahhit Cumhuriyeti” Çökerken...	18
Apartman Kültürü	19
Karton Konutlar!	20
Yollar ve Havaalanları da Çöktü . .	22
El Ele, Omuz Omuza	22

6 Şubat 2023 Depremleri Ön İnceleme Raporu	25
Faşist Provokasyona Geçit Yok!	31
34	گذری از تحریک فاشیستی وجود ندارد
37	لا يوجد ممر للاستفزاز الفاشي والعنصري
Bir genel tekrarın utancı...	40
Deprem ve Irkçılık: Mağduru Mağdura Kırdırmak	46
Felaket ve Karşılıklı Yardımlaşma	52
Deprem ve "halkın şok doktrini"	58

”Ezilenlerin inceliği” rejime karşı 64

Vampir sermaye ve bir fırsat olarak felaket 69

Felaket ve ”normale dönüş” 75

Depremler ve Dört Büyük Çelişme 81

Yumuşak Toprakta Yapılaşmanın Sonuçları 82

Yüksek Kâr Oranı Hayata Karşı . . 83

Tevekkül Ve “Bir Şey Olmaz” Kültürü 85

Devlet, Özinişiyatife Düşman 87

Uluslararası anarşist dayanışma çağrısı 90

Dayanışma Çağrısı 91

İnzacılar 93

International anarchist call for solidarity 96

Declaração Conjunta Dos Anar- quistas: Vamos Construir A Solidariedade e a Luta Contra Esta Ordem	102
Joint declaration from anar- chists: Let's build solidarity and the struggle against this order	107
Statement from the Internation- alist Commune of Rojava on the earthquake in Kurdistan, Syria and Turkey	112
A natural disaster, inseparable from its political implications . . .	114
Depremin İşlevleri	123

Felaket Komünizmi 145

Bölüm 1: Felaket Toplulukları 146

Felaket Toplulukları 148

Sosyal dönüşüm için bir fırsat? 152

Bölüm 2: Komünizasyon ve Somut Ütopya155

Felaket Komünizasyonu 155

Felaket Komünizminin iki amacı 159

Somut Ütopya 162

**Bölüm 3: Lojistik, Yeniden Tasarım,
Brikolaj 166**

Lojistik Tartışması 166

Brikolaj olarak yeniden kullanım 172

**The earthquake in Syria and
Turkey 178**

Let's build solidarity and the struggle
against this order 182

Anlatımın zamanı, hâfızada bir yer186

Hâfızada Bir Yer 188

Hiçbir Şeyin Kurtarmadığı Bir Tarih
Ânı 189

Deneyimin Hükümünü Korumak	191
Kaynaklar	193
Deprem Komünizmi	194
Sismik Bakış	201
Devlet versus Proteo	216
“Fil”i Vererek “Şah”ı Kurtarmak . . .	217
Yardıma Koşanlara Reva Görülen... .	219
Devletin Yetersizliğine Değil, Yetersizliğinin Ortaya Çıkmasına Üzölmüş...	221
Gerçek Hemcinsim...	222
Ademi Merkezîyet Hayat Kurtarır...	224
Prens Sabahattin	225
Türkiye Her Zaman Merkezîyetçilikle Yönetildi	229
İki Dallı Bir Yerel Yönetim Modeli .	230

Yanlış Bilgiler, Algılar ve Yanıltmacalar!	234
Yaşatma gayreti	241
Utancın asıl sahipleri	242
Yaşam değil, şirketler önemli	244
Güvenlik söylemi	245
Yaşatan siyasetin görüldüğü yer	247
Kaynaklar	248
Deprem Değil, Devlet Öldürdü!	250
Politik Depremler... Toplumsal Depremler...	255
60 Yıllık Enerji Birikimi	256
Tarihteki Toplumsal Depremler Ve Sonuçları	258
Hazır Olmak...	259
Devletin Felaketleri: Türkiye ve Suriye'deki Depremler Hakkında	261

Disasters of State: On the Earthquakes in Turkey and Syria	271
Statement about the Earthquakes from the Bay Area Mesopotamia Solidarity Committee	275
In Syria, the Sieve of an Earthquake	283
Back to a Revolution	286
The Denial of Politics	291
Confronting the Ba'ath Regime and Its Supporters	297
Deprem Gözlem Raporu	302
Giriş	303
Genel Gözlemler	304
Sahadan Spesifik Gözlemler	314
İskenderun, Arsuz, Samandağ, Antakya	314
Kırıkhan, Hassa, Altınüzüm, İslahiye, Nurdağı	320
Maraş, Göksun, Elbistan	323
Malatya, Doğanşehir	327
Erkenek, Besni, Adıyaman	329
Bozova, Urfa, Birecik, Gaziantep, Pazarcık, Osmaniye	331
Genel Değerlendirme	336

Anarşistlerden ortak bildiri: Dayanışmayı ve bu düzene karşı mücadeleyi büyütelim

07.02.2023

6 Şubat günü sabaha karşı 04.17’de Maraş’ın Pazarcık ilçesinde 7,7 büyüklüğünde; 13.24’te ise Maraş’ın Elbistan ilçesinde 7,6 büyüklüğünde iki depremle sarsıldık. Resmi açıklamalara göre bile şimdiden binlerce kişinin yaşamını yitirdiği, binlercesinin

yaralandığı, yüz binlerce insanın doğrudan etkilendiği bir felakete karşı karşıyayız.

Depremler doğal olaylar olsa da sonrasında yaşananlar kaçınılmaz, “doğal” bir felaket olmanın çok ötesinde. Öncelikle depremlerin bu kadar yıkıcı olmasının temelinde kapitalizmin neden olduğu merkezileşmenin, yoğun kentleşmenin ve metropolleşmenin yattığını vurgulamak gerekiyor. Bununla birlikte son yıllarda Türkiye’de kapitalist gelişimin gayrimenkul rantına ve talana dayalı olmasının sonuçları bu depremle birlikte bir kez daha gözler önüne serilmiş oldu. Bilim insanlarının yıllardır yaptıkları uyarılara, o bölgede yakın bir dönem içinde büyük bir deprem olacağı ve ne yapılması gerektiğinin biliniyor olmasına rağmen hiçbir şey yapılmamış olması, sözde deprem yasalarına rağmen denetimsiz ve çarpık yapılaşmanın sürmesi bu felakete davetiye çıkarmış oldu. Hastaneler, karakollar ve birkaç yıllık binalar bile yerle bir oldu, yollar, köprüler kullanılamaz hale geldi.

Felaket deprem sonrasında devletin ortaya koyduğu “performans” nedeniyle daha da büyüdü. İlk gün çok kritik olması rağmen devlet elindeki imkanlarının önemli bir kısmını kullanmadı, o bolca övünülen devasa militarist aygıt insanların yaşamı söz konusu olduğu zaman harekete geçmedi, arama-kurtarma ekipleri ve yardımlar saatler

geçmesine rağmen birçok yere ulaşamadı. Devlet gücünü seferber etmezken emekçiler, ezilenler, halklar arasında var olduğunu çok iyi bildiğimiz doğal dayanışma duyguları harekete geçti binlerce kişi kendi imkanlarıyla enkaz altındaki insanları kurtarmak ve depremzedelerle dayanışmak için seferber oldu. Çok kısa sürede dört bir yanda muazzam bir toplumsal dayanışma seferberliği başladı.

İnsanlar canıyla uğraşırken iktidar sorumluluğu üzerinden atmak için yine bilindik yöntemlere başvurdu. Türkiye'nin bir deprem bölgesi olduğu, bu felaketlerin adeta kader olduğu söylemiyle birlikte, camilerden sela okunması ve yaşamını yitirenlere “şehit” denilmesi ile süslenen “milli yas” temsili sahneye konuldu. Yine egemen sınıfların çıkarları milliliğin ardına gizlenmek istendi. Öte yandan uygun olmayan yerlere kötü malzemelerle binalar yapan müteahhitleri, temel ihtiyaç malzemelerini saklayan, fahiş fiyatlara satış yapan fırsatçıları ve bu düzenin bizim yaşamlarımızı çaldığını görmeyenler, ihtiyaç duydukları gıda ve çeşitli malzemeleri aldıkları için depremzedeleri hırsızlıkla, yağmacılıkla suçlamaktan geri durmadılar. Hatta devletin yaptıklarını ve yapmadıklarının üstünü kapatmaya çalışan kimi faşistler “askerlere yağmacılara ateş açma emri verilmesi” önerisini açıkça dillendirmekten de utan-

madılar. Bu utanmazlıkta gizli olan ise devletin asıl görevinin insanların yaşamlarını korumak değil, sermayenin çıkarlarını ve kendi iktidarlarını ne pahasına olsun savunmak olduğu gerçeğidir.

Kapitalizm bizi bir kez daha korkunç ve kitlesel biçimde öldürdü. Bu kitlesel katliamdan, kapitalist barbarlık ve bu düzenden çıkar sağlayanlar, dolaylı veya doğrudan inşaat rantından beslenen tüm sermayedarlar, inşaat rantına ve kentlerin talanına dayalı politikaları bugüne kadar sürdüren tüm merkezi iktidarlar ve yerel yönetimler, yani tüm düzen partileri ve siyasetçileri sorumludur. Bugün derin bir yara aldık. Bizler milyonlarca emekçi ve ezilen olarak dayanışmayı büyüterek yaralarımızı saracağız. Ancak o düzen siyasetinin aktörlerine sesleniyoruz; yaptıklarınızı ve yapmadıklarınızı asla unutmayacağız. Arkadaşlarımızı, ailelerimizi, sevdiklerimizi kaybettik ama yas tutmuyoruz. Öfke duyuyor, kin tutuyoruz. Özgür bir dünya bu öfkemizin içinde yeşerecek.

07.02.2023 tarihinde şuradan alındı:
yeryuzupostasi.org

Werin em hevgirtin û têkoşîna li dijî vê fermanê mezin bikin

10.02.2023

Di 6'ê Sibatê de anarşîstên ji bajarên cuda der barê erdhejê de daxuyaniyeke hevpar dan. Daxuyaniya Bêçareseriyê ya li ser hesabê xwe yê medyaya civakî wiha ye: Werin em li dijî vê fermanê hevgirtinê ava bikin û têbikoşin. Di 6ê Sibatê de li navçeya Pazarcika Mereşê di saet 04.17an de 2 erdhejên bi lerza 7.7 û li navçeya Elbîstan a Mereşê jî di saet 1.24an de bi lerza 7.6an erdhejek pêk hat. Li gorî daxuyaniyên fermî jî em bi karesateke ku tê de bi

hezaran kesan jiyana xwe ji dest dane, bi hezaran kes birîndar bûne û bi sed hezaran kes jî rasterast mexdûr bûne re rû bi rû ne.

Her çend erdhejîn bûyerên xwezayî ne jî, ya ku pişt re qewimî ji karesatek “xwezayî” ya neçarî wêdetir e. Beriya her tiştî divê were destnîşankirin ku merkezîbûn, bajarîbûna qelş û metropolîtîzma ku ji ber kapîtalîzmê pêk tê, li ser bingeha erdhejên ku ewqas wêranker in, pêk tê. Lê belê encamên pêşketîna kapîtalîst a li Tirkiyeyê ya li ser esasê kirêkirina xaniyan û talankirina van salên dawî, bi vê erdhejê careke din derket holê. Her çend sal berê zanyaran hişyarî dabûn, ku di demeke nêzîk de dê erdhejeke mezin li wê herêmê çêbibe û tevî ku tê zanîn çî pêwîste bê kirin, lê tişteke nayê kirin û avadankirin bê kontrol û bê plan berdewam dike. Ji bo vê felaketê qanûnên bi navê erdhejê hatin vexwendin.

Felaket bi “performansa” dewleta piştî erdhejê re li hev hat. Her çend roja ewil pir krîtîk bû jî, dewletê beşeke girîng ji tesîsên xwe bi kar neanîn, dema ku jiyana mirovan pîrsgirek bû, amûra mîlîtarîst a mezin tevnegeriya, tîmên lêgerîn û rizgarkirinê û alîkarî piştî saetan jî nekarîn bigihêjin gelek cihan. Dema ku dewletê hêza xwe seferber nekir, hestên hevgirtinê yên xwezayî yên ku em baş dizanin di nav kedkar, bindest û gelan de hene derketin holê û bi hezaran kes bi derfetên xwe seferber bûn ku gel ji bin xirbe-

yan rizgar bikin û nîşan bidin. Hevgirtina mexdûrên erdhejê. Di demeke kurt de li seranserê welêt seferberiyêke mezin a hevpariya civakî dest pê kir.

Dema ku gel ji bo jiyana xwe şer dikir, hukûmetê dîsa serî li rêbazên xwe yên asayî da ku ji berpirsiyariyê dûr bixe. Li gel axaftina ku Tirkiye kembara erdhejê ye û ev felaket hema bêje çarenûs in, ji eywanên mizgeftan xwendin û performansa “şîna neteweyî” ya bi banga “şehîd” ên kesên jiyana xwe ji dest dane hatin xemilandin. . Berjewendiyên çînên serdest careke din li pişt netewperestiyê hatin veşartin. Li aliyê din kontrayên ku bi malzemeyên xerab li cihên ne guncaw avahiyan çêdikin, oportunistên ku hewcedariyên bingeîn vedişêrin û bi buhayên giran difroşin û yên ku nikarin vê yekê bibînin. sîstem jiyana me dizîne, mexdûrên erdhejê ji ber ku erzaq û malzemeyên pêwîst kirîn bi dizî û talankirîna sûcdar dikin. Hin faşîstên ku hewl didin tiştên ku dewletê kirine û nekirine veşêrin, ji ber ku “leşkeran Divê ferman bê dayîn ku gule li talankeran bê vekirin.” Di nava vê şermê de, erka sereke ya dewletê ne parastina jiyana mirovan, parastina berjewendiyên sermaye û desthilatdariya xwe bi her awayî ye. rastî jî ev e.

Kapîtalîzmê careke din em bi awayekî hovane û bi girseyî kuştin. Barbariya kapîtalîst û yên ku ji vê fermanê sûd werdigirin, hemû sermayedarên ku

rasterast an nerasterast ji avahiyên kirêkirî dixwin, hemû rêveberiyên navendî û herêmî, yanî hemû partî û siyasetmedarên welêt, ku heta niha polîtîkaya kirêkirina avahiyên dimeşînin. bajaran talan dikin. Berpirsiyarê vê komkujiyê ferman e. Em îro bi giranî birîndar in. Mîna bi mîlyonan kedkar û gelên bindest em ê bi avakirina hevgerîtinê birînen xwe bipêçin. Lê em bang li aktorên vê polîtîkaya fermanê dikin; Çi kirin û çi nekirin em ê tu carî ji bîr nekin. Me heval, malbat, hezkiriyên me wînda kir, lê em ne xemgîn in. Em hêrsê hîs dikin, em hêrsê dijîn.

Di nav hêrsa me de cîhanek azad şîn dibe.

11.02.2023 tarihinde şuradan alındı:
yeryuzupostasi.org

”Müteahhit
Cumhuriyeti”
Çökerken...

Gün Zileli

07.02.2023

“Müteahhit Cumhuriyeti”, iki şiddetli deprem darbesiyle çöktü, yerle bir oldu. Altında kalan ise, ne yazık ki, eksik ve çürük malzemeyle yapılmış evlerde yaşamak zorunda kalan yoksul halk oldu.

Barutla ateşi bir araya getirirseniz patlar. Dolayısıyla aktif deprem bölgelerinde, ucuza yapıp satmak için çürük ve eksik malzemeyle çok katlı apartmanlar yaparsanız, şiddetlice bir depremde çöker ve içinde oturanlar altında kalır. İki kere ikinin dört etmesi kadar basit bir denklemdir bu.

Apartman Kültürü

Dar gelirli insanlar, artık üretim koşulları kalmayan köylerinden kalkıp “şehir” denen, çürük ama gösterişli apartmanların yığıldığı mekânlara gelmişler. Sağlık ve eğitim, hatta iş bulma olanaklarına ulaşmaları daha kolay buralarda. Üstelik apartmanda yaşıyor olmanın “lüksü” de var. İçlerine işlemiş bir “orta sınıf” kültürünün etkisi altındalar. “Müteahhit Cumhuriyeti”nin sunduğu, yapının temelini ve dayanıklılığını oluşturan iskeletinin maliyetin ancak %25’ini bulduğu, geri kalan %75’in cilaya ve göz boyamaya ayrıldığı apartman katlarının fiyatları, borç harç altından kalkabilecekleri düzeyde gözüküyor. Bir kısmı bu fiyatları ödeyemese de, kiracı olarak barınabilir. Altına da şöyle

ucuzundan bir araba çektiğin zaman epeyce bir “orta sınıf” sayılırsın artık. Apartman katının ya da arabanın taksiti mi? Bankalar sağ olsun. Taksiti krediyle öder, bankaya borçlanır, borcunu ve faizini yine başka bir krediyle ödersin. Hayat böyle borç harç içinde sürüp gider. Kimse, aktif fay hatlarının üzerinde, ucuz malzemeyle yapılmış evlerde, yani aslında bir volkanın tepesinde ya da bir betondan mezarın üzerinde oturduğunu aklına bile getirmez ya da getirmek istemez. Kimse, Naci Görür gibi yerbilimcilerin aylar önceki nokta atışı öngörülerine kulak bile asmaz. Kulak assa ne olacaktır ki. Girilen yaşam yolundan ha deyince vazgeçmek, mekân değiştirmek, hele bu gelikle kolay mıdır? Peki devlet? O, bu uyarıları dikkate alamaz mıydı? Böylesine rant ekonomisine gömülmüş bir devletten fazla şey istemek olmaz mı bu? Ve bir gün...

Karton Konutlar!

“Müteahhit Cumhuriyeti”ni AKP iktidarı ile başlatmak hata olur. Türkiye aslında 70 yıldır “Müteahhit Cumhuriyeti” ile yönetiliyor. Bu “Cumhuriyet”in ekonomisi, kredi sistemi, sermaye akışı hep bu “cumhuriyet” doğrultusunda oldu. Kapitalizm kâr olan alanlara akar. Türkiye’de en büyük kâr arsa spekülasyonunda ve bu arsalar üzerinde yapılan “gece-

kondu apartman”larda. Müteahhitler ordusu, büyük krların kokusunu aldığı zaman oralara drtnala koşturur. Bir bakmışsınız, şehir denen beton yığınlarına yakın tarlalar bile büyük değer kazanarak arsa oluvermiş. Ya da vaktiyle “şehre” gelip başını sokacak bir barınak arayan yoksulun çok düşük fiyata (belki de tarla fiyatına) aldığı arsaya kondurduğu tek katlı gecekondular içinde değer kazanmış ve kaçınılmaz olarak “Müteahhit Cumhuriyeti”nin ağına ta-kılmış. O zaman o tek katlı gecekondunun yerinde çok katlı, “kartondan” bir apartman ykseliverir ve gecekondular sahibi bir anda  dört apartman dairesi sahibi olur. Gklerin altından o kadar çok sayıda insanın kurtarılabilmesi bile, aslında bu apartmanların “kartondan” yapıldığının bir başka göstergesi.

Keşse o gecekondular, Cem Karaca’nın “işisin sen işçi kal” dediği gibi, gecekondular olarak kalsaydılar. O zaman, byleyi şiddetli bir depremdede o gecekondular yıkılsa bile can kaybı en azından bu kadar fazla olmazdı. Kimse, yarı yarıya kumdan “beton” yığınlarının altında kalmazdı. Bir gecekondular duvarının yıkılmasıyla koca bir apartmanın içindekilerle birlikte çökmesi arasında çok fark var.

Yollar ve Havaalanları da Çöktü

Devlet, kendi bekası için bu “Müteahhit Cumhuriyeti”ni teşvik etti ve 2002’den sonraki AKP iktidarıyla birlikte bizzat “o” oldu. O zamandan beri Türkiye Cumhuriyeti artık esasen bir “Müteahhit Cumhuriyeti” haline gelmiş bulunuyor. Öyle olmasaydı, son depremde gördüğümüz gibi, devletin “yolları” ve “havaalanları” yer sarsıntısıyla akordiyona döner miydi? Onları yapanlar da, devletin maddi ve manevi teşvikiyle ortaya çıkmış “Müteahhit Cumhuriyeti”nin elemanları. Şu işe bakın! Çarpık ve çürük yapılaşmayla apartmanlar çöküyor, göçük altında kalanlara kara ya da hava yoluyla acil yardıma koşmak isteyenlerin önüne yine çürük ve eski malzemeyle yapılmış karayolları ya da havaalanları engeli çıkıyor. Yani planlansa bu kadar olurdu!

Göçük altında halen nefes alıp vermekte olanlara, yardım bekleyenlere mi yanalım, gözlerini tenekede yanan ateşin alevlerine dikerek gecenin soğukunda çoluk çocuk titreşenlere mi?

El Ele, Omuz Omuza

İnsanların yardım ve dayanışma duyguları çok yüksek. Devletin hantallığını ve dağımlıklığını, ne yaptığını bilmezliğini, hatta engellemeciliğini aşacak

kadar güçlü bir dayanışma duygusu bu. Binlerce insan, yardıma koşmak için havaalanlarına yığılmış durumda. Haluk Levent'in AHBAP dayanışması büyük bağışlar toplayarak ve anında malzeme sevkiyatına girişerek göğüsleri kabartan ve gözleri yaşartan bir dayanışma örneği veriyor. Geçmişteki AKUT devlet tarafından engellendi ama insanların dayanışma duygusunu ve isteğini kimse önleyemez. Kahraman maden işçileri, itfaiyeciler, yerel kurtarma ekipleri, sivil halk ve nihayet askeri birlikler yıkıntılardan kurtarma çalışmasına girişmiş bulunuyorlar. Dünyadan 63 ülke dayanışmasını ifade etti ve yardım gönderme talebinde bulundu. Aralarında, halen şiddetli bir savaş halinde bulunan Ukrayna ve Rusya da var. Yardıma koşmak isteyen ülkelerin ekipmanları, arama-kurtarma köpekleri, enkaz kaldırma alet ve araçları, içi sıcak çadırları vb. çok iyi. Devletlerarası bürokratik işlemleri uzatmadan acilen, saptanan en acil yerlere kendi helikopterleriyle konmalarını sağlamak gerekiyor.

Doğada devlet sınırı ya da ulus diye bir şey yok. Suriye'de de çok can kaybı var. Sınırlar açılmalı, yardımların bir kısmı oradaki insanlarımıza da ulaştırılmalı.

Halihazır siyasi partiler, sol parti ve örgütler, belediyeler, sendikalar vb. de olanaklarıyla ve militanlarıyla deprem alanlarına koşmalıdırlar, bir kısmı

yola çıkmış ve bazıları ulaşmış bile. Ordu da, AFAD da seferber olmalıdır. Böyle bir günde ideolojik nedenlerle kimseye dirsek çevrilmemelidir. Çok söyleniyor ama tekrar edeyim, her zaman olduğu gibi gün dayanışma günüdür, kimse kimseye ayak bağı olmamalı, burun kıvırmamalıdır, kol kola, omuz omuza...

12.02.2023 tarihinde şuradan alındı: gunzileli.net

6 Şubat 2023 Depremleri Ön İnceleme Raporu

TMMOB Maden Mühendisleri
Odası

11.02.2023

TMMOB Maden Mühendisleri Odası olarak 9 Şubat 2023 Perşembe günü Oda Yönetim Kurulu'ndan oluşan beş kişilik bir heyetle madencilik kurum ve kuruluşları tarafından oluşturulan ve maden mühendisleri ile maden işçilerinden oluşan kurtarma ekiplerinin ihtiyaçlarını karşılamak,

onlara moral destek sağlamak ve kurtarma faaliyetlerin yerinde incelmek amacıyla deprem bölgesine gidilerek çalışmalar yürütülmüştür.

Adana, İskenderun, Antakya, Kırıkhan, Nurdağı ve Gaziantep il ve ilçelerinde yapılan inceleme, gözlem ve görüşmelerde edinilen ilk bulgular şöyledir:

1. En temel sorun depremin büyüklüğüne karşı Hükümetin dolayısıyla AFAD'ın geç harekete geçmesi olmuştur. Bu nedenle arama kurtarma çalışmalarında son derece önemli olan ilk 1,5 gün kaybedilmiş, deprem bölgelerine, özellikle ilçelerde ikinci gün öğleden itibaren kurtarma çalışmaları başlatılmıştır.
2. Her türlü afet çalışmasında tek kamusal yetkili olan AFAD bir yandan gerek kapasite gerek zamanında ve etkin kararlar alma konusunda son derece yetersiz kalmış, diğer yandan sivil toplumun çalışmalara katılımını engelleyerek vahametinin artmasına yol açmıştır. AFAD'ın bu başarısızlığına rağmen çeşitli organizasyonlar ve sivil toplum hem arama kurtarma çalışmalarında hem de gerekli yardımları temin etme konusunda önemli katkıları sağlamıştır.
3. Kurtarma çalışmalarında kullanılacak makine ve ekipman eksikliği, kurtarma çalışmalarının

son derece yavaş yürütülmesine neden olmuştur. Depremi ilk dört gününde koordinasyon sorunu hala çözülememiş olduğu gibi barınma ve iâşe sorunları da büyük ölçüde devam ettiği görülmüştür.

4. İâşe sorunlarının 3. Günden itibaren azalmaya başladığı, ilk 4 gün çadır sorunun çözülememiş olduğu, özellikle yıkımın büyük olduğu Antakya'da çadır ve tuvalet sorunlarının oldukça acil ve öncelikli sorun olduğu, bu durumun salgın hastalık riski taşıdığı,
5. Arama kurtarma çalışmalarının 5. Günden itibaren, canlı bulgusu olan yerler dışında faaliyetin enkaz kaldırma faaliyetine dönüştüğü görülmüştür.
6. *Arama kurtarma faaliyetleri yürüten madencilerin günde 20 saate varan, zaman zaman 50 saat aralıksız çalışarak büyük bir özveri gösterdikleri, ancak barınma ve ulaşım sorunları yaşadığı, kendi araçları bulunmayan ekiplerin ne yazık ki otostop yapmak zorunda oldukları, bu sorunların arama kurtarma çalışmalarına oldukça olumsuz yansdığı,*

7. Tüm özverili çalışmaya rağmen makine ve ekipman yetersizliği nedeniyle çalışmalarda istenen sonucun elde edilemediğini,
8. Özellikle Antakya ve Kırıkhan'da mobil iletişimin sorunun 5. Günde giderilememiş olmasının kurtarma ve yardım çalışmalarını ciddi olarak etkilediği, geçen bunca zamana karşın seyyar mobil yapı güçlendirilememiş, iletişim altyapısı geliştirilememiş olmasını sorgulanması gerektiği,
9. AFAD ve halk nezdinde madencilerin çok başarılı kurtarma çalışmalar yürüttükleri, buldukları yerlerde diğer arama-kurtarma ekiplerinin geri plana çektilerilerek kurtarma faaliyetlerinin madenciler devredildiği, ancak kurtarma çalışmasında canlı çıkartıldığı sırada AFAD ekiplerinin devreye girerek görüntü alıp sosyal medyada paylaştıkları
10. *Kurtarma çalışmaları sırasında AFAD yetkililerinin yanlış tutum ve davranışları sonuç almada eksiklikler yaşanmasına neden olmuştur. AFAD'ın kontrolsüz kayıtsız faaliyetleri bazı yerlerde aynı enkazlarda çifte çalışmaya neden olmuştur.*

11. Maden kurtarma ekipleri çalışmalarını tamamladıklarında ihtiyaç olan başka il ve ilçelere gitmek istediklerinde “talimat gelmeden olmaz” gerekçesiyle bekletilmekte olup bu durum kurtarma çalışmalarını geciktirmekte ve engellemektedir.
12. *Yine AFAD, enkazın en üst tarafından delik delerek kişiye ulaşma yöntemi hem daha zor gerçekleşmekte hem de can kaybına neden olmaktadır. Oysa madenciler enkaz içerisinde madencilik yöntemleriyle tahkimatlarla alt katlardan galeri açarak ilerlemekte, hedefe daha hızlı ve zarar vermeden ulaşabilmektedirler. Ancak bu farklı müdahale tarzı nedeniyle AFAD, bazı yerlerde madencilerin arama kurtarma yöntemlerine müdahale etmiş, sonuçta daha fazla yurttaşın kurtarılması mümkün olmamıştır.*

İncelemelerimiz Kahramanmaraş, Elbistan, Adıyaman, Doğanşehir ve Malatya ile devam edecektir. *Arama-kurtarma çalışmalarında katılan madencilik kurum ve kuruluşlarına, bu çalışmalarda görev alan ve büyük bir özveriyle ça-*

lışan maden mühendisleri ve maden işçilerinden oluşan tahlisiye ekiplerine Odamız ve halkımız adına sonsuz teşekkürlerimizi sunuyoruz.

yelerimizin ve kamuoyunun bilgisine sunarız.

TMMOB Maden Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu
11 şubat 2023, Hatay

12.02.2023 tarihinde şuradan alındı: maden.org.tr

Faşist Provokasyona Geçit Yok!

Anarşist Dayanışma Koordinasyonu

12.02.2023

Faşist Provokasyona Geçit Yok!

Devletin ve kapitalizmin neden olduğu, yüz binlerce canlıyı etkileyen, yaralı ve ölü sayılarının arttığı bir yıkımla karşı karşıyayız. Geleneksel bir devlet yöntemi olan hedef şaşırma ve provokasyonlar her krizde olduğu gibi tekrar sahneye konuldu! Devlet, suçunu göçmenlere ve yoksullara atmaya çalışıyor! Irkçı gruplar tarafından pek çoğunun yalan olduğu anlaşılan haberler dolaşıma sokuluyor. Buna paralel olarak polisler ve sivil faşist çeteler tarafın-

dan “hırsızlık” yaptığı iddia edilen insanlara yargısız infazlarla saldırılıyor, yapılan işkenceler kayıt altına alınarak sosyal medyada paylaşılıyor.

Düzenin yarattığı yıkım nedeniyle biriken toplumsal öfke Erdoğan’ın “Yağmacılara göz açtırmayacağız.” talimatı ve ırkçı provokasyonlarla göçmenlere ve yoksullara yönlendirilmeye çalışılıyor. Oysa bu yıkımın asıl sebebinin kapitalizmin neden olduğu ranta ve talana dayalı çarpık kentleşme, devletin el koyduğu imkanları depremin en kritik günlerinde kullanmaması, Twitter’a erişimin engellenerek yardım çığlıklarının sesinin kısılmış olması gibi akıl dışı iktidar politikaları olduğu herkesin malumu.

Yani, depremin adeta bile bile gelen bir katliama dönüşmesinin sorumlusu; devlet ve her daim çıkarları için bizleri ölüme yolladığı sermaye düzeni! Ancak devlet ve sermaye, yalanlar, çarpıtmalar ve sosyal medya kanallarına sokulan işkence görüntülerini kullanarak göçmen nefretini körükleyerek sorumluluğu üzerinden atmaya çalışıyor. Ve bir yandan da patlamak üzere olan insanlara gözdağı vermeyi amaçlıyor. Ama biliyoruz ki asıl katil ve yağmacılar, hayatımızı daha fazla kar için yok sayan sermaye sınıfı ve onun koruyucusu devlettir ve asıl katillerden hesap soracağız!

Depremin ilk gününden beri örülen dayanışma ve karşılıklı yardımlaşma ırkçı provokasyonlarla bö-

lünmek istense de göçmen veya yerli hepimiz devletin ve kapitalizmin neden olduğu bu yıkımın mağdurlarıyız. Binlerce insanın ölümüne sebep olanlar göçmenler değil, buralı ve zenginler!

Gün, devletin halklara düşman propagandası ve baskısına rağmen dayanışmamızı büyütme günüdür!

12.02.2023 tarihinde şuradan alındı:
yeryuzupostasi.org

Asıl Kaynak: @anarsistdaynsma

گذری از تحریک فاشیستی وجود ندارد

Koordinasyonu Dayanışma Anarşist

13.02.2023

ما بایک ویرانی رو در رو هستیم که ناشی از سیاست های دولت و نظام سرمایه داری هست که صدها هزار موجود زنده را تحت تأثیر قرار داده و بر تعداد مجروحان و کشته شدگان می افزاید. مانند هر بحرانی، انحراف و تحریکات هدفمند، که یک روش سنتی حکومتی است، دوباره اجرا شد و دولت سعی دارد تقصیر را به گردن مهاجران و فقرا بیندازد! اخبار منتشر شده توسط گروه های نژادپرست که بسیاری از آنها دروغ میباشد در حال پخش شدن است. به موازات این، افرادی که ادعا میشود «سرقت» میکنند، توسط پلیس و باندهای فاشیست

غیرنظامی با اعدام‌های غیرقانونی مورد حمله قرار می‌گیرند. شکنجه‌های انجام شده ضبط و در شبکه‌های اجتماعی به اشتراک گذاشته می‌شود. خشم اجتماعی که به دلیل ویرانی‌های ایجاد شده توسط نظام حاکم انباشته شده، با این سخن اردوغان که گفت "به غارتگران اجازه نخواهیم داد" و آموزش و تحریکات نژادپرستانه سعی می‌شود متوجه مهاجران و فقرا شود. اما همه میدانند که دلیل اصلی این تخریب، سیاست‌های غیرمنطقی دولت از جمله شهرنشینی بدون برنامه مبنی بر رانت و غارت ناشی از نظام سرمایه‌داری، عدم استفاده دولت از امکانات تصرف شده در بحران‌ترین روزهای زلزله، مسدود کردن دسترسی به توئیتر و بیصدا کردن فریادهای کمک انسانها میباشد.

به عبارت دیگر، دولت و نظام سرمایه‌داری که همیشه ما را قربانی منافعشان کرده‌اند مسئول تبدیل این زلزله به قتل عام عمدی هستند. با این حال، دولت و نظام سرمایه‌داری تالش می‌کنند تا با استفاده از دروغ، تحریف و با انتشار تصاویر شکنجه در رسانه‌های اجتماعی و با دامن زدن به نفرت از مهاجران از مسئولیت‌شان خالی کنند. و از سوی دیگر، هدفشان ترساندن افرادی است که در شرف طغیان هستند. اما می‌دانیم که قاتلان و غارتگران واقعی نظام سرمایه‌داری و دولت حمایت‌کننده آن که برای سود بیشتر زندگی ما را نادیده می‌گیرند هستند و ما قاتلان واقعی را بازخواست خواهیم کرد! گرچه تالش می‌شود که همبستگی و کمک‌های متقابل که از روز اول زلزله بوجود آمده است با تحریکات نژادپرستانه جدا شود، اما همه ما قربانی این ویرانی‌های ناشی از دولت و نظام سرمایه‌داری هستیم.

آنهایی که هزاران نفر را کشتند مهاجر نیستند، اهالی اینجا و ثروتمند
هستند! اما امروز با وجود تبلیغات دشمنی و فشار دولت بر مردم روز
افزایش همبستگی است!

alındı: şuradan tarihinde 13.02.2023
yeryuzupostasi.org

@anarsistdaynsma Kaynak: Asıl

لا يوجد ممر للاستفزاز الفاشي والعنصري

Koordinasyonu Dayanışma Anarşist

13.02.2023

نحن نواجه دماراً سببته الدولة والرأسمالية بنفس الوقت ، و هذا الكارثة يؤثر على مئات الآلاف من الكائنات الحية ، مع زيادة عدد الجرحى والقتلى . كطريقة سياسة تقليدية للدولة ، تم وضع تحويل الهدف والاستفزازات على المسرح مرة أخرى ، كما هو الحال في كل أزمة صعبة ! الدولة تحاول إلقاء اللوم على المهاجرين والفقراء بدون سبب! يتم تداول الأخبار من قبل الجماعات العنصرية, يفهم الكثير منها على أنه أكاذيب ، استفزاز و تحريض ضد المهاجرين. في موازاة ذلك ، يتعرض الأشخاص

الذين يزعم أنهم ارتكبوا "سرقة" ونهب من قبل الشرطة والعصابات الفاشية المدنية للهجوم بالقتل خارج نطاق القضاء ، ويتم تسجيل التعذيب الذي يتم تنفيذه ومشاركته على وسائل التواصل الاجتماعي بدون اي خطوة قضائية.

وقد تحدث اردوغان إن الغضب الاجتماعي المتراكم بسبب الدمار الذي سببه الأمر ، "لن ندع اللصوص يفتحون أعينهم." وفي هذا التصريح إنهم يحاولون توجيه المهاجرين والفقراء بتعليماتهم واستفزاتهم العنصرية. ومع ذلك ، يعلم الجميع أن السبب الحقيقي لهذا الدمار هو التحضر المشوه القائم على الإيجار والنهب الناجم عن الرأسمالية ، وسياسات القوة غير العقلانية مثل عدم استخدام المرافق التي صادرتها الدولة خلال أكثر أيام الزلزال خطورة ، وفوق هذا الكارثة تم منع الوصول إلى تويتر ورفض حجم صرخات المساعدة من قبل الحكومة.

وممكن ان نعبر عن ذلك الأمر ، المسؤول عن تحويل الزلزال إلى مذبحه كادت أن تأتي عن قصد ؛ الدولة والنظام الرأسمالي الذي أرسلنا دائماً إلى الموت من أجل مصالحهم وسياستهم الظالمة! ومع ذلك ، تحاول الدولة والعاصمة تفادي المسؤولية من خلال تأجيج كراهية المهاجرين باستخدام الأكاذيب والتشويهات وصور التعذيب على قنوات التواصل الاجتماعي الذي يوجه الشعب إلى الكراهية ضد المهاجرين. ومن ناحية ، يهدف إلى تخويف الأشخاص الذين هم على وشك الانفجار. لكننا نعلم أن القتلة واللصوص الحقيقيين هم الطبقة الرأسمالية وحاميا وهي الدولة ،

التي تتجاهل حياتنا من أجل المزيد من الربح ، وسنحاسب القتلة الحقيقيين !!

على الرغم من أن التضامن والمساعدة المتبادلة التي تم حياكتها منذ اليوم الأول للزلازل تريد تقسيمها عن طريق الاستفزات العنصرية و نشر الأخبار الكاذبة من قبل مجموعات عنصرية، إلا أننا جميعا ضحايا لهذا الدمار الذي سببته الدولة والرأسمالية ، سواء كانوا مهاجرين أو محليين. الناس الذين تسببوا في وفاة الآلاف من الناس ليسوا مهاجرين ، هم من هنا والأغنياء!

اليوم هو يوم نمو تضامننا على الرغم من الدعايات المعادية واضطهاد الشعوب من قبل الدولة!

alındı: şuradan tarihinde 13.02.2023

yeryuzupostasi.org

@anarsistdaynsma Kaynak: Asıl

Bir genel tekrarın utancı...

Fikret Başkaya

14.02.2023

Para kral oldukça, özgürlük de adalet de mümkün
değildir
Albert Camus

Yegâne ereği kâr etmek ve kârı büyötmek olan, her türlü etik (ahlâkî) değere yabancılaşmış bir sosyal sistemde şeylerin sarpa sarmaması mümkün değildir. Üretimin aslî (birincil) amacının insan ihtiyaçlarını karşılamak değil, kârı, dolayısıyla sermayeyi büyötmek olduğu durumda, sadece sosyal ma-

hiyetteki sorunlar değil, doğa tahribatının da derinleşmesi, yaşamın temelinin aşınması kaçınılmazdır... Kapitalizm dahilinde üretim artışına sosyal kötülüklerin (işsizlik, açlık, yoksulluk, sefalet, aşağılanma...) ve ekolojik yıkımın eşlik etmesi de sistemin mantığına, temel eğilimlerinin doğrudan sonucudur...

Türkiye bir deprem ülkesi. Nerdeyse deprem olmayan yıl yok! Yönetici sınıf, siyaset erbabı sanki bu ülkede ‘ilk defa deprem oluyormuş gibi bir algıya sahip... Bir deprem oluyor, yöneticiler ‘ölenlere Allahtan rahmet, yakınlarına baş sağlığı diliyor... ‘Yaralar sarılacak devletimiz büyüktür’ diyorlar... 450 bin inşaat müteahhidinden (inşaat kapitalisti), birkaçı cezalandırılıyor gibi yapılıyor... İyi de her seçim öncesinde çıkarılan ‘imar affı’ kanununa olumlu oy veren milletvekillerini de yargılıyorlar mı? 23 yıldır toplanan deprem vergilerinin ne olduğu, nereye harcandığının hesabı soruluyor mu? “Yapı Denetim Büroları” rezaletinden kaç kişi haberdar? Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ne işe yarıyor... Kent yağma ve talanının hizmetinde değil mi?

On binlerin ölümüne, yaralanmasına, yersiz-yurtsuz kalmasına ‘takdir’i ilahî, ‘kader planı’ diyorlar... Tâ ki bir sonraki depreme kadar... Deprem bölgesine, fay hattı üzerine koskoca şehirler kurmanın bir sorumlusu, sorumluları yok mu? İnşaat kapitalisti o işi kâr amacıyla yapar... Kârı

artırmak için de her yola başvurur. İşçilere düşük ücret öder, yeterli güvenlik önlemini almaz (geçen yıl inşaatlarda ölen işçi sayısından haberiniz var mı?), malzemededen çalar, çürük binalar inşa eder ve o binalar ilk depremde çöker... Fakat hepsi bu kadar da değildir. Deprem, inşaat kapitalisti müteahhitler için ‘Allah’ın bir lütfudur’... Yıkılanların yerine yeni çürük binalar inşa etmek üzere seferber olurlar...

Türkiye siyasetinde inşaat kapitalistlerinin siyaset üzerindeki etkinliği büyüktür... Burjuva partilerinin kuruluşunu bile finanse ederler, bal tutup parmaklarını yalarlar... AKP dönemi söylemek istediğime iyi bir örnektir... O kadar ki, sanki Türkiye inşaat kapitalisti müteahhitlerin ‘cumhuriyetine’ dönmüş... Bütçeyi ve hazineyi utanmazca yağmaladılar ve yağmamaya devam ediyorlar... Bir yağmalayan, bir de yağmalatıp ‘payımı alan’ siyasetçiler, bürokratlar var... Kurdukları çark tıkr tıkr işliyor... Yağma ve talan, müteahhit, siyasetçi, bürokrat ‘işbirliğiyle kotarıyor... Geride kalan 20 yılda ‘Kamu İhale Yasası’ boşuna mı 192 defa değiştirildi?

Velhasıl neden söz ettiğini bilmek önemlidir demektir... Fakat sorun sadece yoksul halktan alınan vergilerin yağma ve talanından ibaret değil... Bütçenin ve hazinenin yağmalanmasına doğa yağması, ekolojik yıkım da eşlik ediyor... Asıl vahim olan bu... Tabii vahim olan bir şey daha var: Bu

kepezelik bir de ‘büyüme’, ‘kalkınma’, ‘ilerleme’... adına matah bir şey sayılıp, yüceltiliyor... Eğer bir toplumun düşünme yeteneği aşınmışsa, insanlar her söylenene inanmaya meyilliyse, **şeylerin gerçeğini söylemeye cüret eden, edebilen entelektüellerden yoksunsa**, “konunun uzmanı” denilen, uzmanlıklarını devlete ve sermayeye satan diplomalılar korusu, ‘nurlu ufuklar’ şarkıları söylemeye devam ederse, gazetecilerin kahir ekseriyeti varlık nedenlerine ihanet ediyorsa, içine hapsedüğümüz kepezeliğe şaşırarak niye? Oysa, **gazeteci namussuz olamaz, namussuzsa gazeteci değildir... Gazeteci etik kaygılara yabancılaştığında suç ortağı haline de gelir... Zira gazetecinin ‘sessiz-örgütsüz çoğunluğun vicdanı olması gerekir...**

Bütün bu olup olup-bitenleri, sefaleti, rezaleti, kepezeliği, çürümeyi, kurumların başına liyakatsiz bürokratların atanmasına bağlamak yaygın bir anlayış... Oysa, sorun sadece yanlış atamalarla ilgili değil... Politik İslamcı AKP’nin ne yapmak isteğiyle ilgili... AKP mevcut rejimin yerine kendi İslamcı rejimini kurmak istiyor... Türkiye’yi bir “İslam Emirliğine” dönüştürmek istiyor... Onun için de kurumların önce içinin boşaltılması, sonra da yenilerinin kurulması gerekiyor... Yüzyıllık yapıları, kurumları, yıkıp yenilerini kuruyorlar... Zengin birikime ve deneyime sahip devlet hastanelerinin yerine ucube Şe-

hir Hastanelerini niye yapıyorlar sanıyorsunuz? Aslında Şehir Hastaneleri gibi büyük projelere yönelmeleri sadece ideolojik önyargılarla ilgili değil. Zira, bir proje ne kadar büyükse, kâr da o kadar büyüktür... “Her şey bizimle başladı, ortalıkta ne varsa biz yaptık” demek istiyorlar... Kendi resmî ideolojisini oluşturmak istiyor ama nafile... Zira, uyduruk ‘resmî ideoloji’ bile asgari bir maddi geri planı varsayar... AKP, geride kalan yüz yıllık dönemi bir ‘kayıp’ olarak görüyor ve parantezi kapatmak istiyor... Niyet etmek kolaydır da yapmak o kadar kolay değildir...

Artık dünyanın ve Türkiye’nin içine hapsediği durumdan sadece yöneticileri değiştirmekle, *kötü yöneticileri yenileriyle ikame etmekle* çıkmak mümkün değil... Zira, yüzleşmek zorunda olduğumuz sosyal, ekolojik, etik mahiyetteki sorunlar *kötü politikacıardan, kifayetsiz yöneticilerden çok, kötü sistemden* kaynaklanıyor... **Kötü sistem dahilinde iyi politikalar mümkün değildir... Kapitalizmin yıkıcılığı çoktan yapıcılığının önüne geçmişken...**

Artık şeyleri adıyla çağırma zamanı gelmiş olmalıdır... Kapitalizmin her ileri aşamasının daha çok sosyal kötülük, daha çok ekolojik felaket olduğunun bilinmesi gerekiyor... İnsanlık ve uygarlık kritik bir eşige gelip-dayanmış bulunuyor... Bu kör gidişten, bu yıkım tablosundan çıkmak, *uygarlık paradigmasını değiştirmeden mümkün olmayacak...* Zira,

geride kalan beş yüzyıllık dönemde burjuva uygarlığı -kapitalist üretim tarzı- potansiyelini tüketti... Artık *Büyük İnsanlığa* teklif edeceği bir şey yok...

O halde iki şeyden biri: vakitlice **Uygarlık paradigmasını değiştirmek**, zira geç kalınırsa geriye kurtarılacak pek bir şey kalmayabilir **veya insanlığın ve uygarlığın sonu...**

İkinci emperyalistler arası savaş sonrasında Paris'te bir dünya yazarlar konferansı toplanıyor. Kürsüye çıkan her yazar, dünya barışından, halkların kardeşliğinden, eşitlikten, özgürlükten söz ediyor... Harika şair, oyun yazarı Bertholt Brecht, doğruca kürsüye yürüyor, mikrofonu kapıyor, **yoldaşlar gelin üretim ilişkilerini tartışalım** diyor... Ben de bu vesileyle **sadede gelelim**, asıl tartışılması gerekeni tartışalım, şeyleri adıyla çağırmaya cüret edelim diyorum...

14.02.2023 tarihinde şuradan: ozguruniversite.org

Deprem ve Irkçılık: Mağduru Mağdura Kırdırmak

Foti Benlisoy

10.02.2023

1923 yılının 1 Eylül günü, yerel saatle 11.58'de Japonya'nın Honshu adasındaki Kanto vadisi, 7.9 büyüklüğünde bir depremle sarsılır. Deprem başta başkent Tokyo ve liman şehri Yokohoma olmak üzere çok sayıda yerleşim biriminin bulunduğu çok geniş bir coğrafyada büyük bir yıkıma yol açar. Depremi takip eden büyük yangınlar can kaybının daha da büyümesine neden olur. Bu

büyük felaket sonucunda yaklaşık 140.000 insan hayatını kaybeder.

Depremi hemen ardından bu bölgede yaşayan Koreli göçmenlerin çeteler oluşturarak yağma eylemlerine giriştiklerine dair dedikodular yayılır. Hatta Korelilerin komünist ve anarşistlerle birlikte yangınlar çıkardıkları, içme suyu kaynaklarını zehirlediklerine dair “haberler” ortaya atılır. Ülkede Korelilere dönük düşmanlık ve önyargılar zaten yaygındır. Böylece depremden kısa süre sonra başta büyük hasar görmüş Yokohoma olmak üzere birçok yerleşim biriminde Korelilere dönük yaygın şiddet eylemleri ve linç girişimleri başgösterir. Bazı durumlarda kolluk güçleri de bu saldırılara katılır, hatta polislin Korelileri linççi kalabalıklara teslim ettiği vakalar yaşanır. Ordu ve polis bu şiddet dalgasından yararlanarak komünist ve anarşist muhalifleri tasfiye etmeye girişir. Bu ırkçı şiddet kampanyasının sonucunda altı binden fazla insan öldürülür. Bir büyük felaketin içinden bir başka felaket, bir katliam çıkar.

Kato depreminden yüz yıl sonra, bir felaketi ırkçı bir şiddet dalgasının izlemesi ihtimali bize hiç de uzak değil. Bundan daha iki yıl önce Türkiye'nin birçok bölgesinde yaşanan büyük yangınlar sırasında ortaya atılan ve yangınların sorumluluğunu Kürtlere (bazen de mültecilere) fatura eden komplo senaryolarını hatırlayalım. Başta Manavgat olmak üzere, yan-

ğından etkilenen bir dizi yerleşim yerinde ahalinin bazen elde silah ormanları ateşe verdiği iddia edilen Kürt ya da göçmen avına çıktığını unutmayalım.

Maraş merkezli iki deprem sonrasında göçmen düşmanlığının körüklenmesi bu nedenle hiçbirimizi şaşırtmasın. Ana akım medya organlarında (hatta bunların “muhalif” sayılanlarında dahi) Suriyeliler “yağmacı”, “çeteci”, “yardım tırı hırsız” olmakla rahatlıkla suçlanabiliyor, hedef haline getiriliyor. Sosyal medyada Suriyeli mültecileri hedef gösteren çok sayıda provokatif paylaşım yapılıyor, mülteciler yağmayla, depremzedelere saldırmakla suçlanıyor. Taraftar grupları mensupları güya depremzedeleri Suriyelilerden korumak adına beyanat veriyor. İsmi lazım olmayan kimi şahıslar kolluk güçlerine “vur emri” verilmesini talep ederek bilinçli olarak yangına körükle gidiyor. Sosyal medya mecralarında güya yağmacı olarak nitelenen ve göçmen oldukları anlaşılan insanlara eziyet edildiğini gösteren videolar coşkulu etkileşimlerle paylaşılıyor.

Sınır da milliyet ayrımı da yapmayan depremin kurbanı olmuş Suriyeliler böylece mağdur değil de birer tehdit haline getiriliyor. Felaketi en alttakileri hedef almanın bir aracı haline getirmeye dönük bu eğilimin karşısında muhakkak durulmalıdır. Bu ırkçı nefret kampanyası depremin travmatize ettiği insanları birbirine kırdırmayı hedefliyor. Bir büyük fela-

keti bir başka felaketin mazereti kılmaya çalışıyor, felaketin içinden bir başka felaket çıkartmaya girişiyor.

Deprem mağduru mültecilere karşı bu ırkçı nefret kampanyasına omuz verenler arasında kimi “muhaliflerin” olması hiçbirimizi yanıltmasın. Deprem bölgesinde bir “güvenlik sorunu” olduğu ve bunun da esas olarak mültecilerle alakalı olduğuna dair söylemler dönüp dolaşıp iktidarın elini güçlendiriyor. Siyasal iktidar, afet yönetimini “güvenlikleştirmek”, böylece depremin hemen ardından oluşan büyük toplumsal dayanışma ve karşılıklı yardımlaşma dalgasını zapturapt altına almak istiyor. OHAL’in ilanını “fitne fesat grupları”na ve “yağmacılar”a engel olma bahaneleri ile gerekçelendiren Erdoğan bunu açıkça itiraf ediyor zaten.

Dahası var: Irkçı nefret kampanyası iktidarın afet yönetimine dönük eleştirilerin hedefinin saptırması riskini yaratıyor. Suriyelilerden bir “günah keçisi” yaratmak, sorumluluğunu perdelemek isteyen, bu enkazın oluşumundaki rolünü tartışma dışında bırakmak isteyen iktidarın tam da arzu ettiği puslu havayı yaratıyor. Göçmen karşıtlığı, tüm ırkçılık biçimleri gibi, aşağıda olanların ahını, onlardan daha aşağıda olanlara yöneltmenin adı. Bu tip bir tutumun iktidarın sorumlusu olduğu yıkımın faturasını muktedirlere değil dezilenlerin

bir bölümüne çıkartmaktan başka bir anlamı ya da sonucu yok.

Tehdidin sadece mültecilere yöneldiği yanılısamasına da sakın kapılmayalım. Faşist saldırganlık, mülteciler gibidaha kırılğan, daha yaralanabilir, daha zayıf görünen nüfus gruplarını hedef yaparak bir tür talim yapıyor aslında. Eğer orada bir sınırla karşı karşıya kalmazsa, faşist şiddet orada durdurulamazsa daha da cesaretlenip başka toplulukları, başka grupları da hedef almakta bir beis görmeyecek.

Bu nedenle ırkçılığın, göçmen düşmanlığının deprem vesile kılınarak normalleştirilmesine izin vermeyelim. Faşizmin felaketin bağrında semirtilmesine mani olalım. Deprem mağdurlarının birbirine kırdırılmasına, deprem sonrasında oluşan haklı öfke ve tepkinin faşist barbarlıkça yozlaştırılmasına geçit vermeyelim.

Uyarı niteliğinde bir not: Dün yangınlar sırasında, bugün de depremin akabinde tedavüle sokulan ve çok alıcı bulan nefret söylemi de bunun sonucunda meydana gelen ırkçı seferberlik de sadece Türkiye'nin çürümüş siyasal iklimine has bir garabetler değil. Afetlerin, ekolojik yıkım ve felaketlerin, belli bir ulusu yerinden etmeye, onun demografik yapısını bozmaya, onu siyasal ya da ekonomik olarak zayıflatmaya dönük bir ırksal-ulusal komplo ya da saldırı olduğu düşüncesi, faşizmin

ekolojik kriz çağına uygun bir yeni sureti olan “eko-faşizmin” tanımlayıcı özelliklerinden. İklim krizinin tetikleyeceği ardışık felaketler çağında ekofaşist bir çizginin kökleşerek giderek yaygınlaşması pekâlâ ihtimal dahilinde. Faşizm yakın gelecekte sayı, yoğunluk ve etkisi daha da artacak ekolojik felaketlerin sorumluluk ve faturasını göçmenlere, ulusal azınlıklara, toplumun daha kırılgan kesimlerine kesme eğiliminde olacak.

14.02.2023 tarihinde şuradan alındı:
fotibenlisoy.tumblr.com

Felaket ve Karşılıklı Yardımlaşma

Foti Benlisoy

11.02.2023

Maraş merkezli iki depremin ardından halkın adeta kendiliğinden teyakkuza geçmesi, büyük bir toplumsal dayanışma ve karşılıklı yardımlaşma seferberliğinin başlaması, şefçi rejimin hareket alanını daraltan, onun bu büyük afet hakkındaki söylem ve eylem tekeline daha baştan itibaren kıran bir işlev gördü, görüyor. İktidar tam da bu yüzden bu karşılıklı yardımlaşma dalgasını zapturapt altına alıp işlevsiz kılmaya, onun altını boşaltmaya çalışıyor.

Aslında toplumsal muhalefet hareketlerine kıyısından köşesinden de olsa bulaşmış herkesin malumu olduğu üzere, karşılıklı yardımlaşma her zaman toplumsal hareketlerin ayrılmaz bir parçası olagelmıştır. Bir grevle dayanışmak için para toplamaktan erkek şiddetine karşı sığınma mekânları oluşturmaya, pandemi sırasında insanlara dağıtılacak maskeler yapmaktan “kâğıtsız” göçmenler arasında sağlık taraması gerçekleştirmeye, toplumsal mücadeleleri farklı düzeylerde de olsa karşılıklı yardımlaşma pratikleri olmadan düşünmek mümkün değil.

Deprem sonrasında solun farklı renklerinin ve toplumsal muhalefet örgütlerinin dayanışma için hızla seferber olabilmesinin bir nedeni de bu deneyim elbette. Karşılıklı yardımlaşma pratiklerine dair “normal” zamanlarda toplumsal hareketler içerisinde elde edilen tecrübe, felaket zamanlarında hızlı ve etkili bir şekilde hareket edebilme kabiliyetini artırıyor.

Dean Spade, karşılıklı yardımlaşmanın ne anlama geldiğini şöyle tarif ediyor: “Karşılıklı yardım, birbirimizin hayatta kalma ihtiyaçlarını doğrudan desteklemek için toplumsal hareketler içerisinde yaptığımız, karşı karşıya kaldığımız krizlere yaşadığımız sistemin neden olduğunu ve bu krizlerin bu sistem tarafından daha da kötü bir

hale getirildiğini ortaklaşa anlamımıza dayanan çalışmaları tanımlıyor.”¹

Karşılıklı yardımlaşma girişimleri insanların yaşamsal ihtiyaçlarını karşılamaya çalışırken bu yaşamsal ihtiyaçların mevcut toplumsal ilişkiler içerisinde neden karşılanmadığı sorusunu da gündeme getirir. Hayırseverlik ya da STK’lıktan farklı olarak karşılıklı yardımlaşma girişimleri insanları seferber eder, dayanışmayı bir toplumsal hareket biçiminde örgütlümeye çalışır. Kurtarıcılara değil insanların kendi eylemine ve özörgütlülüğüne vurgu yapar, kolektif eylemi öne çıkartır. Rhiannon Firth, tam da bu doğrultuda, karşılıklı yardımlaşmanın kolektif düzeyde “bilinç yükseltmeye” dönük pedagojik boyutunun altını çizer. Ona göre karşılıklı yardımlaşma, hâkim siyasal ve toplumsal ilişkilerin yapısal bir eleştirisini gündeme getiren, toplumsal ilişkilerin mevcut olandan “başka” şekillerde de örgütlenebileceğini pratikte ortaya koyan “yüksek düzeyde politik” bir fenomendir.²

Felaket zamanında karşılıklı yardımlaşma daha da etkili hale gelir, belirleyici bir siyasal işlev üstlenir. Deprem ya da kasırga gibi büyük felaketlerin ar-

¹ “Dean Spade: Karşılıklı yardım vaadi üzerine”, <https://kaosgl.org/haber/karsilikli-yardim-vaadi-uzerine>

² Rhiannon Firth, *Disaster Anarchy Mutual Aid and Radical Action*, Pluto Press, Londra, 2022, s. 6-7.

dından karşılıklı yardımlaşma inisiyatifleri halkın yaşamını kendi elleriyle yeniden kurmasının kaldıracı haline gelir. Muktedirler bu girişimleri ya kriminalize edip zorla bastırmaya çalışır ya da onların altını boşaltmaya, onları STK'laştırarak ehlileştirmeye girer. Bazen de felaketin bağrında söz konusu olabilen yağma, hırsızlık ve şiddet olaylarına ilişkin “moral panikler” yaratarak aşağıdan gelişen toplumsal enerjiyi paralize etmeye çalışır.

İçinde bulunduğumuz “felaket kapitalizmi” çağında karşılıklı yardımlaşma kritik bir dönüştürücü potansiyele sahip. Her gün farklı felaketli sonuçlarıyla karşı karşıya kaldığımız çoklu krizler karşısında karşılıklı yardımlaşma, hayatta kalmanın ama aynı zamanda bizzat mevcut hayatı dönüştürmenin bir mecrası olarak öne çıkıyor. Dean Spade, bu hususta şöyle yazıyor: “Eğer olabildiğince çok insanla birlikte hayatta kalmak ve kısa ile uzun vadede kazanmak istiyorsak, felaket momentlerini insanlara yardım etmek ve aynı zamanda onları seferber etmek için kullanmak zorundayız. Karşılıklı yardımlaşma bunu yapmanın yolu.”³

Karşılıklı yardımlaşma pratiklerinin ortaya çıkmasının müsebbibi olan momentler gelip geçicidir

³ Dean Spade, *Mutual Aid Building Solidarity During This Crisis (and the Next)*, Verso, Londra, 2021, s. 30.

elbette. Felaketin müsebbibi olduğu ilk şokun atlatılmasıyla tahakküm ve sömürü ilişkilerinde oluşmuş geçici çatlaklar hızla tamir edilecek, toplumsal dayanışma ve karşılıklı yardımlaşma pratikleri ko-opt edilerek ya da dağıtılarak “business as usual”a geri dönecektir. Sistemin felaket anında aksaması, onun ıskartaya çıkartılması için bir imkân yaratsa da çoğu zaman sistemin yenilenerek güçlendirilmesi söz konusu olur. Felaketin bir an için teşhir ettiği tahakküm ve sömürü ilişkileri tadil edilerek pekiştirilir. 1999 Gölcük depreminin ardından büyük emeklerle oluşturulmuş gönüllü dayanışma ve işbirliği topluluklarının kolluk kuvvetlerinin yeniden iş başına gelmesi ve devletin “geri dönmesiyle” nasıl tecridi olarak dağıldıkları o dönem yardım çalışmalarına büyük bir özveriyle katılmış birçok sosyalist militanın belleğindedir.

Felaket anında geçerli olmuş ilişki ve pratiklerin felaket sonrasının yeni normaline de taşınabilmesi, felaket zamanında edinilmiş kolektif deneyimin süregelen kılınması zor ama zor olduğu kadar da yaşamsal bir görevdir. Bir felaketin bir başka felaketi takip ettiği kısır döngü ancak böyle kırılabilir. Rebecca Solnit’in ifadesiyle, “bir birey için ölüme yakın bir deneyim ya da büyük bir kayıp veya potansiyel olarak ölümcül bir hastalıkta olduğu gibi kolektif felaketler de bizi kim olduğumuz, kime güvenebileceğimiz

neyin gerçekten önemli ya da önemsiz olduğu konularında uyandırır. Zorluk, normale dönüldüğünde de uyanık kalabilmektir.’⁴

14.02.2023 tarihinde şuradan alındı:
fotibenlisoy.tumblr.com

⁴ Rebecca Solnit, “Foreword”, Marina Sitrin (ed.), *Pandemic Solidarity Mutual Aid During the Covid-19 Crisis*, Pluto Press, Londra, 2020 içinde, s. 17.

Deprem ve "halkın şok doktrini"

Foti Benlisoy

13.02.2023

19 Eylül 1985'te, yerel saatle 07.17'de Mexico City, merkez üssü şehre 350 km. mesafede olan 8 şiddetinde bir depremle sarsılır. Şehrin büyük bir bölümünde çok ciddi bir hasara neden olan deprem sonucunda kaç kişinin hayatını kaybettiği bugün dahi tartışma konusudur. Resmi rakamlar beş bini aşkın kişinin öldüğü yönüyle çeşitli yurttaş inisiyatiflerinin verileri bu sayıyı 30.000'e kadar yükseltmektedir.

Ölü sayısının tartışmalı olmasının nedeni, Meksika hükümetinin deprem sonrasında aldığı tutumla alakalıdır. Hükümet depremin hemen ardından ülkede bir yayın yasağı getirir. Deprem sonrasında hükümete bağlı kurtarma ve yardım kuruluşlarının afet bölgesine erişimi çok yavaş gerçekleşir. Üstelik hükümet yurtdışından gelen yardımların önüne geçer. Kurtarma ve yardım faaliyetinin ağırlıklı bölümü halkın oluşturduğu inisiyatif ve örgütlenmeler aracılığıyla gerçekleşir.

Depremin hemen ardından sermaye ve devlet, gecekondulu mahallelerinde neticede yoksulların yerinden edilmesi anlamına gelecek bir kentsel yenilenme ve dönüşüm programı başlatır. Ancak gecekondulu mahalleleri, özellikle de belli bir mücadele ve özörgütlenme geleneği olan mahalleler, sadece deprem sonrası yardım faaliyetlerini örgütlemekle kalmaz, bu planlara karşı da başarıyla direnir. Halkın yeniden inşa faaliyetinin aktif bir bileşeni olması, demokratik ve halkçı bir yeniden inşa sürecinin işletilmesi için büyük bir mücadele yürütülür.

Bu mücadeleleri incelemiş Harry Cleaver'ın ifadesiyle, "Mexico City'nin çok sayıda yoksul gecekondulu mahallesinde yeryüzünün hareketlenmesi, binalardaki tahribatı ve siyasal iktidar yapılarında oluşan çatlakları baskıcı toplumsal ilişkilerden sıyrıl-

mak ve yaşam koşullarını geliştirmek için kullanan halk hareketlerini ateşledi. (...) Deprem yarattığı tehlikeler kadar ortaya çıkan yeni olanaklar da muazzam ölçüde karmaşıktı.”⁵

Aslında her felaket, toplumsal ve siyasal güç ilişkilerinde bir kırılmayı gündeme getiren bir mücadele alanıdır. Dean Spade’in dediği gibi, “felaketler siyasal programlar arasındaki rekabette, çok şeyin kaybedilip kazanabileceği merkezi momentlerdir.”⁶ Felaket, Naomi Klein’in Porto Riko’yu 2017 yılının sonbaharında vuran “Maria” kasırgasının ardından yazdığı gibi bir “ütopyalar mücadelesini” kışkırtır. Bu “ütopyalardan” biri, özelleştirmeler ve deregülasyon yoluyla Porto Riko’yu “Karayıplığın Hong Kong’una” çevirecek bir distopyadır aslında. Diğeriyse gıda ve enerji egemenliğini, kamusal sağlık ve eğitim hakkını esas alan, ABD sömürgeciliğini karşısına alan bir ütopya. “Cennet” için verilen mücadele, felaketin müsebbibi olduğu cehennemde cereyan edecektir.⁷

Felaketler iktidar ve sermayenin gücünü pekiştirebileceği gibi, onların gücüne karşı potansiyel dire-

⁵ Harry Cleaver, “The uses of an earthquake”, <https://libcom.org/library/uses-of-earthquake-cleaver>

⁶ Dean Spade, *Mutual Aid Building Solidarity During This Crisis (and the Next)*, Verso, Londra, 2022, s. 30.

⁷ Naomi Klein, *The Battle for Paradise Puerto Rico Takes*

nişin açığa çıkabileceği zeminleri de yaratabilir. Felaketin normallığı kısa devreye uğratması, kısa bir süre için, daha önce bastırılmış direniş potansiyellerinin açığa çıktığı, daha önce düşünülemez olanın düşünülebilir hale geldiği koşullara yol açar. Bu kısa aralığın değerlendirilmesi, inisiyatifin muktedirlere bırakılmaması hayati önemdedir. Çünkü egemen sınıf için felaketi fırsata çevirecek “şok doktrini” hazırdır, ilk bocalamanın hemen ardından devreye sokulacaktır.

“Şok doktrini”, yani felaketin travmatik etkisinin “normalde” gerçekleştirilmesi mümkün olmayacak değişiklikleri gündeme getirmek için bir fırsata dönüştürülmesi devlet ve sermayenin oldukça mahir olduğu bir alan. OHAL ilanı ve belki de önümüzdeki günlerde seçimin ertelenmesi, saray rejiminin deprem felaketini bir şok doktriniyle karşılamaya hazır olduğunu gösteriyor. Felaketi siyasal güç ilişkilerini kendi lehine değiştirecek radikal adımları atmak için bir fırsata dönüştürmek bu iktidarın zaten deneyimli olduğu bir husus.

Ancak bu tekel pekâlâ kırılabilir, felaket toplumsal ve ekonomik eşitsizlikleri pekiştirmek ya da iktidarın gücünü artırmak için değil, dayanışma, eşitlik ve özgürlüğü güçlendirmek, güçler dengesini aşağıda-

on Disaster Capitalists, Haymarket Books, Chicago, 2018.

kiler lehine değiştirmek için bir olanağa dönüştürülebilir. Felaketin yarattığı şok daha önce düşünülemez olanı düşünmeyi mümkün kılıyorsa bunun ille sağa doğru bir radikalleşme anlamını taşıması gerekmiyor. Solun da tıpkı neoliberal sağ gibi kendine has bir “şok doktrini” olması gerektiğini savunan Graham Jones, tepkisel seferberliklerin ötesine geçmek için “solu şoklara hazırlık etrafında hizalayabilir ve böyle anlarda hızlı, geri döndürülemez değişimler gerçekleştirebiliriz” diye yazıyor.⁸

Halkın deprem sonrasında sergilediğı teyakkuz, ortaya koyduğu o muazzam dayanışma ve karşılıklı yardımlaşma seferberliği bu yönde çok ciddi imkânların olduğunu gösteriyor. Siyasal iktidar da zaten deprem sonrasında oluşan bu toplumsal dayanışma seferberliğinin kendisini siyaseten sıkıştıracasını, hareket alanını daraltıp savunmada kalmaya zorlayacağını biliyor. O nedenle de bu dayanışmacı mobilizasyonu zapturapt altına almanın yollarını arıyor.

Felaketin ortasında biz istesek de istemesek de bir mücadele şekilleniyor. İktidar bizi, felaketin biz-zat nedeni olmuş o eski normale geri taşımak istiyor, her şeyin yıkıldığı bir anda hiçbir şey değişmesin istiyor. Bu yüzden bugün muktedirlerin şok doktrinine

⁸ Graham Jones, *The Shock Doctrine of the Left*, Polity Press, Cambridge, 2018, s.12-3.

karşı halkın şok doktriniyle çıkmak hepimiz için kelimenin gerçek anlamıyla yaşamsal bir görev.

15.02.2023 tarihinde şuradan alındı:
fotibenlisoy.tumblr.com

”Ezilenlerin inceliği” rejime karşı

Foti Benlisoy

09.02.2023

San Francisco şehri 1906 yılının 18 Nisan günü, yerel saatle sabah beşte, 7.9 şiddetinde büyük bir depremle yıkılır. Deprem ve sonrasında  gün boyunca süren yangınlar sonucunda yaklaşık üç bin kişi hayatını kaybeder, otuz bine yakın bina tahrip olur, şehrin neredeyse yarısı evsiz kalır.

Deprem sonrasında şehirde muazzam bir karşılıklı yardımlaşma ve dayanışma dalgası gerçekleşir. Kurtarma faaliyetleri organize edilir, kolektif mut-faklar kurulur, ortak yaşam alanları oluşturulur, şe-

hir sakinleri beklenmedik bir dayanışma ve yaratıcılıkla bu büyük afetin yaralarını sarmaya koyulur. Şehirde yaşayan farklı etnik gruplar arasında daha önce yaşanmamış bir birlik ve kardeşleşme atmosferi hâkim olur.

Ancak devlet otoriteleri deprem sonrasında oluşan bu toplumsal teyakkuz ve yaratıcılık dalgasına bambaşka bir gözle yaklaşır. İktidar mevkiinde olanlar için söz konusu olan, zapturapt altına alınması gereken bir kargaşa, muhakkak disipline edilmesi gereken itaatsizlik sınırındaki bir gürühtür. Kısa zaman sonra depremedelerin temel ihtiyaç maddelerine ulaşma çabası “yağma” ve “hırsızlık” olarak damgalanır ve bunlar gerekçe gösterilerek kolluk güçlerine vur emri verilir. Bu emir doğrultusunda üç bin kişinin canına mal olan bir afetin hemen ertesinde kimi tahminlere göre yaklaşık 500 şehir sakini kolluk kuvvetleri tarafından infaz edilir.

Depremzedelere, felaket mağdurlarına karşı sergilenen böyle bir kıyıcılık “uç” bir örnek sayılabilir. Ancak San Francisco depremi aslında çoğu çağdaş felaketle aynı örüntüye sahip: Bir büyük felaketin akabinde karşımıza sadece yıkım ve acı çıkmaz. Aynı zamanda halkın o güne kadar marjinalleştirilmiş kolektif dayanışma ve karşılıklı yardımlaşma pratikleri de yıkıntılar arasından gün yüzüne çıkar. Hâkim yaşama biçimi şu ya da bu nedenle kısmen de olsa

askıya alındığında insanlar bireyciliği, edilgenliği ve rekabetçiliği esas alıp teşvik eden kural ve pratikleri ihlal edebileceklerini görürler. Rutger Bregman'ın ifadesiyle, “felaketler içimizdeki en iyi şeyleri açığa çıkarır. O sanki bizleri daha iyi halimize geri döndüren bir reset tuşuna basılması gibi bir sonuç yaratır.”⁹

Bu toplumsal dayanışma pratikleri, karşılıklı yardımlaşma ve örgütlenme inisiyatifleri muktedirleri daima tedirgin eder. Aşağıdan gelişen dayanışmaya karşı sakıncılı ve hatta düşmanca bir tutum takınılır. Birçok durumda da toplumsal dayanışmacı girişimler bastırılmaya, bazen de San Francisco örneğindeki gibi açık şiddetle ezilmeye çalışılır.

Rebecca Sollnit'in vurguladığı üzere, büyük bir felaketin ardından hâkim toplumsal nizamın o güne dek bastırdığı dayanışmacı kapasiteler beklenmedik bir biçimde gündeme gelir. Felaket eski düzende çatlaklar yaratır ve hayatın bir başka şekilde örgütlenbilmesi için imkânlar açığa çıkartır. Egemenler bu potansiyellerden tedirgin olur, onları kontrol altına alıp soğurmaya, olmuyorsa da ezmeye çalışır. Felaket sonrası söz konusu olan toplumsal teyakkuzu denetlemeye, sindirmeye girişirler. Böylece hemen her

⁹ Rutger Bregman, *Humankind A Hopeful History*, Bloomsbury Publishing, Londra, 2020, s. 241.

felaketin bağrında belki de kaçınılmaz olarak bir iktidar mücadelesi şekillenir.¹⁰

Maraş merkezli iki depremin hemen ardından söz konusu olan, tam da böylesi bir mücadele. Depremler ülkede muazzam bir toplumsal mobilizasyonu, büyük bir karşılıklı yardımlaşma ve dayanışma seferberliğini kışkırttı. Siyasal iktidar bu seferberliğin kontrolü dışına çıkması ihtimalinden korkuyor. Bu dalganın iktidarın yetersizliklerini, bu felaketin oluşmasındaki sorumluluğunu teşhir eden bir kuvvete dönüşmesi ihtimalinden endişe ediyor. OHAL ilanının en önemli nedenlerinden biri de zaten, depreme dair toplumsal dayanışmanın, aşağıdan inisiyatiflerin iktidarın kontrolü altına sokulması ve bastırılması.

Toplumsal atalet ve siyasal apati üzerine bina olmuş şefçi rejim, halkın harekete geçmesinden, depremin kışkırttığı o büyük toplumsal dayanışma dalgasından korkuyor. Çünkü dayanışma ve karşılıklı yardımlaşma girişimleri insanların yaşamsal ihtiyaçlarını karşılamaya çalışırken bu ihtiyaçların mevcut toplumsal ilişkiler içerisinde neden karşılanmadığı sorusunu da gündeme getiriyor. Felaketin açığa çıkardığı toplumsal enerjinin siyasal güç ilişkilerinde

¹⁰ Rebecca Solnit, *A Paradise Built in Hell The Extraordinary Communities That Arise in Disaster*, Viking, New York, 2009.

beklenmedik değişiklikleri tetikleme ihtimalinden tedirgin oluyor. Yardımlara dönük engelleme girişimlerinin de internete getirilen erişim engeli de bu korkunun bariz ifadeleri.

Bu karanlık günlerde Che'ye atfedilen “dayanışma ezilenlerin inceliğidir” sözü aklımıza kazınsın.¹¹ Çünkü dayanışma, hepimizin üzerine çökmüş bu enkazı temizlemek için de bu enkazın müsebbibi olanlardan hesap sormak için de elimizdeki en önemli güç. O güce sarılalım.

15.02.2023 tarihinde şuradan alındı:
fotibenlisoy.tumblr.com

¹¹ Söz konusu ifadenin muhtemel kökeni için bkz. Barış Yıldırım, “Yanlış alıntıların izinde”, <https://yazilamalar.wordpress.com/2016/03/16/yanlis-alintilarin-izinde/>

Vampir sermaye ve bir fırsat olarak felaket

Foti Benlisoy

17.02.2023

AKP'nin Merkez Yönetim Kurulu önceki gün deprem konulu altı saat süren bir toplantı gerçekleştirmiş. Erdoğan'ın depremin ilk gününde yaşanan "aksaklıklar" nedeniyle parti kurmaylarına "sert uyarılar" yaptığının belirtildiği toplantıya Kalyon İnşaat'ın sahibi Cemal Kalyoncu da katılmış. *Cumhuriyet* gazetesinde Selda Güneysu imzasıyla yayımlanan habere göre Erdoğan, Kalyoncu'ya, "deprem

bölgesindeki konteyner kent ve konutların inşasında aktif rol alması gerektiğini” söylemiş.

Devlet formunu almış bu parti-şirket, deprem sonrasında ilk şaşkınlığını üzerinden atarak teyakkuza geçmiş durumda. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum’un ifadesiyle “Cumhuriyet tarihimizin en büyük afet konutu seferberliğini başlatıp, 1 yıl içerisinde tamamlamayı” hedefliyor. Erdoğan da deprem bölgesinde inşaatların bir ay içerisinde başlanacağını defaten duyurdu.

Pelin Ülker’in *DW*’de çıkan haberine göre şehir planlama, inşaat, deprem ve jeoloji alanında çalışan uzmanlar deprem bölgesinde yeni inşa edilecek konutlarla ilgili sürecin fazla süratli işlediğine dair endişelerini aktarıyor. Bu hız, bölgede acele kamulaştırmaların yapılacağı ve Kamu İhale Kanunu’nun ihalelerin kapalı kapılar ardında yapılabilmesini sağlayan 21/b bendinin devreye gireceği anlamını taşıyor. Bu kapsamdaki ihalelerde ihale koşullarına, kime, nasıl ihale verildiğine ilişkin bilgiler kamuoyuyla paylaşılmıyor. Olası usulsüzlüklere dair şikâyet başvurusu imkânı da ortadan kalkıyor. Yani devlet formuna girmiş parti-şirketin elini bütünüyle serbest bırakıyor.

Kısacası deprem, son yirmi yılda iyiden iyiye seermiş inşaat ve müteahhitlik firmalarına muazzam bir fırsat kapısı aralıyor. Pelin Ülker’in konu hak-

kında görüştüğü Özgür Orhangazi de aynı yorumu yapıyor ve bunu da yirmi küsür yıldır görülen ve belli sermaye gruplarına rant aktarmaya odaklanan politikalara dayandırıyor: “Bunun değişeceğine dair herhangi bir emare yok. Tam tersine bu kadar hızlı zamanda bu kadar konutu yeniden yapacağız demek, bunu daha da hızlandırarak bu felaket bölgesinde sürdüreceğiz anlamına geliyor”.

Devlet formuna bürünmüş parti-şirketin yaptıkları yapacaklarının teminatı. Ancak onun felaketi sermayenin belli sektörleri için bir fırsata dönüştürmeye ilişkin istidadı kapitalizmin adeta jenerik bir özelliği. İtalyan Komünist Partisi'nin kurucularından ve “sol komünist” hareketin tarihsel önderlerinden Amadeo Bordiga tam da bu hususu vurgulayan isimlerden biridir. Bordiga'ya göre kapitalizm, “felaket ve yıkıma olan yırtıcı bir iştaha” sahiptir, felakete adeta ihtiyaç duyar. Felaketin tahrip ettiği büyük yapılar, altyapılar, köprüler, yollar vs. hep “eski kristalleşmiş emeğin”, ölü emeğin ürünleridir. Bunlar inşa edilirken büyük kârlar elde edilir; ancak bu yapım süreci sadece bir kez gerçekleşir. Tabii bunlar yok edilip bir daha üretilmeleri gerekmezse... İşte felaket sermayeye bu imkânı sağlar. Felaket, “planlı eskitmenin” (bir ürünün belli bir süre sonra eskiyerek veya işlevsiz hale gelerek sınırlı bir kullanım öm-

rüne sahip olacak şekilde tasarlanmasının) işlevini kitlesel ölçekte görür adeta.

Felaketle birlikte “yok olan zenginlik geçmişe ait, çok eski emektir. Felaketin etkisini ortadan kaldırmak için devasa miktarda bugüne ait, yaşayan emeğe ihtiyaç vardır.” Böylece “modern sermayenin (...) ölü emeğin ürünlerinin olabildiğince kısa sürede kullanılmaz hale gelmesinde ve böylece canlı emekle, yani kâr ‘emebileceği’ tek emek tipiyle bunların yenilenmesinin dayatılmasında muazzam büyük çıkarı vardır. Bu nedenle sermaye, savaş çıktığında yedinci cennettedir ve felaket pratiğinde oldukça iyi eğitilidir.” Bordiga’ya göre, “sermayenin, yaşayan emeği sömürebilmek için hâlâ yararlı olan ölü emeği yok etmesi gerekir. Genç kanı emmeyi sevdiğinden, cesetleri öldürür.” Yani “yaşayanlar üzerinde tahakküm kuran kapitalizm, aynı zamanda ölümlerin de katilidir.”¹²

Bordiga’dan çok farklı teorik öncüllerine ve politik konumlanışına karşın, “risk toplumu, felaket toplumdur” diye yazan Ulrich Beck de benzer bir noktayı vurgular: “Kazananların bakış açısından modernleşmenin riskleri büyük çaplı iş demektir. Sanayi toplumu, yarattığı risklerin ekonomik sömü-

¹² Amadeo Bordiga, “Murder of the Dead”, <https://www.marxists.org/archive/bordiga/works/1951/murder.htm>

rüsü üzerinden risk toplumunun tehlike durumlarını ve siyasi potansiyelini üretiyor.”¹³

Marx sermayeyi boş yere vampire benzetmez. “Sermaye, vampir gibi ancak canlı emeği emerek hayatta kalan ve ne kadar fazla canlı emek emerse o kadar uzun yaşayan ölü emektir”. Marx için vampirin kan iştahı, öncelikle sermayenin birikime dair doymak bilmezliğinin bir metaforudur. Sermaye gibi vampir de sınırsız büyümeye, egemenlik alanını sürekli genişletmeye yönelir. Sermaye kurbanlarına mütemadiyen yeni kurbanlar eklemeye adeta mahkûmdur. Hiçbir felaket onun bu iştahına sınır koyamaz.

Sermaye düzeni felaketi bir başka felaketle aşmakta, krizden fırsat çıkarmakta mahirdir. Sermayenin önüne çıkan her sınır onun için yeni bir başlangıç ve genişleme imkânıdır. Kapitalizmin krizler karşısındaki “yaratıcı” esnekliği, yeni pazarlar, yeni teknolojilerle felaketin ertelenmesi ya da sonuçları ancak daha sonraya ötelenebilen bir başka felaketle örtülmesi, bitimsiz bir felaketler silsilesine neden olur.

Vampir bu nedenle muhakkak durdurulmalıdır. Çünkü sermaye, Bram Stoker’ın *Dracula* için yazdığı gibi, istese de istemese de “hiç durmadan, bizi

¹³ Ulrich Beck, *Risk Toplumu Başka Bir Modernliğe Doğru*, çev. Kâzım Özdoğan - Bülent Doğan, İthaki Yayınları, İstanbul, 2011, s. 28.

korkuyla dolduran o Ölü Olmayanlardan yaratmayı
sürdürecektir.¹⁴

17.02.2023 tarihinde şuradan alındı:
[fotibenlisoy.tumblr.com](https://www.fotibenlisoy.tumblr.com)

¹⁴ Bram Stoker, *Dracula*, çev. Zeynep Bilge, Can Yayınları, İstanbul, 2019, s. 293.

Felaket ve ’normale dönüş’

Foti Benlisoy

15.02.2023

“Doğal” bir afet geleneksel olarak hayatın normal akışını kesintiye uğratan tekil bir olay olarak görülür. Felaketle felaket öncesi “normallik” arasında bir neden-sonuç ilişkisi olup olmadığı sorgulanmaz, felaketin yıkıcı etkilerinin etkin bir “afet yönetimi” ile izale edilerek hızla eski normalliğe geri dönüş hedeflenir. Bu yaklaşım böylece felaketi depolitize eder, felaket sonrası yardım ve yeniden inşa süreçlerini de esas olarak yine siyaset dışı teknik meseleler olarak görür.

Oysa bir “olay” olarak cereyan eden “ani” felaketle bir “süreç” ya da “koşullar” olarak deneyimlenen “ağır çekim” felaketler arasındaki sınır hiç de kesin değildir. Bir olay olarak felaketi, onu koşullayan ve yaratan felaketli koşullardan ayırmak mümkün değildir. Gelmekte olan felaketin sebep ve koşulları çoğu zaman doğal kabul edilen normallığın bağrında şekillenir, normallik felaketi çağırır.

Olağanüstü bir felaket olarak depremin koşullarını yaratan “olağan” felaket, Türkiye’deki inşaat odaklı büyüme modelidir. Mesele tek adam rejiminin aşırı merkezileşmesinin neden olduğu hantallıktan, liyakate, uzmanlığa ve bilimsel bilgiye değer verilmemesinin afet yönetimini felç etmesinden ibaret değildir. Sorun, bir zamanlar uluslararası platformlarda bir başarı öyküsü olarak alkışlanan ve inşaat sektörünün lokomotif olduğu sermaye birikim rejimidir. Felaketin müsebbibi, insanların barınma ihtiyacının metalaştırılması ve inşaat ve müteahhitlik firmalarının sınır tanımaz rant iştahı temelinde oluşan bir “büyüme” anlayışıdır.

Karşı karşıya olduğumuz doğal bir afetten ziyade, Engels’in tabiriyle bir “sosyal cinayet”, hatta bir sosyal katliamdır. Engels sermaye düzeni için, “binlerce kişiyi yaşaması için gerekli olanlardan yoksun ve yaşayamayacağı koşullar altında bıraktığında (...) ve bu binlerce insanın yok olacağını bile

bile bu koşullar içinde kalmalarına göz yumduğunda bir bireyin işleyebileceği cinayetten hiç de farklı olmayan bir cinayet işlemiş sayılır” diye yazıyordu. On binlerce insanı kendi tabutları olacak evlerde yaşamaya mecbur bırakan bu düzen, bu toplu kıyımın failidir.

Hemen hatırlatmalı: Felaket kapitalizmin işleyiş yasalarına içkindir. Kapitalist büyüme kontrol edemediği yıkıcı güçleri sürekli olarak açığa çıkartır. Bu yüzden sermaye, Marx ve Engels’in deyimiyile, “büyüler yaparak çağırıldığı cehennem zebanilerine artık söz geçiremeyen büyücüden farksız bir duruma” düşer. Kapitalizm metalar üretmekle kalmaz, kendi varoluş koşullarını tahrip ederek düzenli olarak felaketler de üretir. Üretici güçlerin önünü daha fazla açtıkça yıkım güçlerini daha da ortaya salar. Kapitalizm bir üretim tarzı olduğu kadar bir yıkım tarzıdır da.

Marx kapitalizmin açığa çıkardığı o muazzam üretici güçlerin aynı zamanda devasa yıkıcı güçler olduğu, felaketin sermaye birikim süreçlerinin ayrılmaz parçası olduğu hususunda netti. *Kapital*’de, “kapitalist üretim, tekniği ve toplumsal üretim süreçlerinin birleşmesini, ancak, bütün zenginliğin iki kaynağını, toprağı ve işçiyi kurutarak ilerletir” diye yazar. Yani kapitalizm gerek doğayı gerekse insanları, yani tüm zenginlik kaynaklarını tahrip etmeye

meyillidir. Ona göre burjuva çağında ilerleme ve büyüme, “nektarını ancak katlettiklerinin kafataslarından içen o iğrenç pagan putuna” benzer.

Neoliberalizm sermaye düzenine içkin bu yıkıcılığının önüne geçtiğimiz yüzyılda büyük mücadele sonucu dikilmiş çoğu engeli tarumar ederek kapitalizmin Engels’in andığı o cinai potansiyellerini dizginsiz bırakmıştır. Neoliberal piyasacılıkla devletçi otoriterizmin nevi şahsına münhasır bir melezlenmesi sayılabilecek Türkiye’deki rejim de sermaye düzenine içkin bu yıkıcı potansiyelleri (iş cinayetlerinden yaygın eko-kırım) en uç noktasına kadar taşıyan bir mizaca sahip. Potansiyel felaketlerin koşullarını aktif bir biçimde üreten, felaketi ancak bir başka felakete davetiye çıkartacak şekilde öteleyen, felaketi siyasal/ekonomik güç ve olanaklarını artırmak için fırsata dönüştürmeye meyilli iktidar, “felaket kapitalizminin” tam teşekküllü bir temsilcisi.

Bu iktidar, adeta tabiatı icabı, “olağanüstü” felaketi otoriterizm, yoksulluk ve eşitsizlik gibi “olağan felaketlerin” yenilenmesi ve pekiştirilmesi için bir fırsat olarak kullanmaya eğilimlidir. Muktedirlerin deprem sonrasında daha insanlar enkaz altındayken bir “inşaat seferberliğinden” bahsetmelerinin nedeni budur. Amaç evsiz kalmış insanların barınma ihtiyaçlarını karşılamak değil, felaketi bir yeni birikim olanağı olarak fırsata çevirmektir. Tam da bu

nedenle felaketin bir mücadele alanı olarak düşünülmesi, felaket karşısında eski “normale” dönüşü değil, bir olağanüstü halin karşısına başka bir olağanüstü hali koyan bir toplumsal seferberliği gündeme getirmek anlamını taşımaktadır.

Deprem sonrasında açığa çıkan toplumsal dayanışma ve karşılıklı yardımlaşma seferberliği, iktidarın sadece ihmal ve kifayetsizliklerini değil, aynı zamanda onun şu son yirmi yılda alamet-i farikası olmuş büyüme modelinin sorgulanmasını da gündeme getirme potansiyelini taşımaktadır. Dahası bu yardımlaşma faaliyetlerinin yarattığı enerjinin bu toplu cinayetin sorumlularından hesap sorulması ve yeniden insanın inşaat ve müteahhitlik firmalarının değil de emekçi halkın çıkarları doğrultusunda gerçekleştirilmesi için verilecek mücadelelere sirayet etmesi kaçınılmazdır. Dayanışma ve yardım inisiyatiflerinin yarattığı toplumsal teyakkuz bu nedenle iktidar açısından (hele hele seçimler bu kadar yakinken) büyük bir tehdittir. İktidardakiler bu tehdidi bertaraf etmek için her türlü yola başvurmak eğiliminde olacaktır. HDP'nin yürüttüğü yardım çalışmaları çerçevesinde Pazarcık'ta bulunan kriz koordinasyon merkezine ilçe kaymakamlığı tarafından el konulması, gelmesi muhtemel karşı saldırının bir örneğidir.

İlk günlerin şaşkınlığını üzerinden atan iktidarın karşı hamlelerine hazırlıklı olmalı, açığa çıkan top-

lumsal öfkenin yatıştırılması çabalarına set çekmeliyiz. Felaketin nedeni olmuş eski normale dönüş artık mümkün değil. Kaldırılması gereken esas enkaz, o normalin enkazıdır.

15.02.2023 tarihinde şuradan alındı:
fotibenlisoy.tumblr.com

Depremler ve Dört Büyük Çelişme

Gün Zileli

12.02.2023

Yumuşak Toprakta Yapılaşmanın Sonuçları

Birinci büyük çelişme jeolojiktir. Bu çelişme, depreme dayanıklı sert zeminle, depreme dayanıksız yumuşak zemin arasındaki çelişmedir. Konut yapımları ve toplu konut yapımları, depreme dayanıklı zeminlere değil, depremin çok daha büyük sarsıntı yarattığı yumuşak zeminlere yönelir. Elbette bunun da temelinde maliyet vardır. Çünkü depreme dayanıklı, görece dağlık ve kayalık zeminlere inşaat malzemesi ve inşaat işçisi sevki daha büyük maliyet ister; ayrıca bu tür zeminlerde temel kazmak daha maliyetlidir. Öte yandan, kolay ve rahat ulaşım da yumuşak zeminlerde yoğunlaşmış şehirleşmeyi ya da yerleşimi teşvik eder. Maliyeti yüksek ama yıkılma riski az yerlerde konut yapmak kâr oranını azaltır; ayrıca alıcı da kolay ulaşım nedeniyle görece uzak, sert ve sağlam zemindeki konutlara pek rağbet etmez.

Bunun en net örneği, taş üstünde taş kalmayan Antakya'dır. Antakya'nın yapılaşması, Amik ovasını da içine alan yumuşak zemin üzerinde yayılmıştır. Bu ova, esasen Amik gölünün yapay yöntemlerle kurutulmasının da katkısıyla oldukça yumuşak bir zemindir ve depremin yıkıcı etkisine tamamen açıktır. Aslında, daha başından, bu yumuşak zeminde ya-

pılaşmaya izin verilmemeliydi. Oysa tersine, yüksek rant elde etmek amacıyla teşvik edilmiştir.

Yakın bir zamanda, kurutulmuş Amik gölünün yumuşak zemininde jeologların uyarılarına rağmen inşa edilen Antakya Havaalanı'nın hali ortadadır. Havaalanı, yumuşak zemine kurulduğu için akordiyona dönmüştür.

Keza dere yataklarına yakın vb. yerlerdeki yapıların anında yerle bir olmasının nedeni de budur.

Yüksek Kâr Oranı Hayata Karşı

İkinci büyük çelişme ekonomiktir. Bu çelişme kendini, yüksek kâr oranı ile sağlam yapı arasındaki çelişmede ve ayrıca barınma ihtiyacı ile düşük gelir düzeyi arasındaki çelişmede gösterir. Sağlam ve güvenli yapıt, binanın esasını oluşturan temel iskeletine azami yatırım talep eder. Ne var ki, güvenli yapıya azami yatırım kâr oranını asgariye düşürür. Bu da müteahhitlerin en istemediği şeydir, böyle bir durum onları hiç mi hiç teşvik etmez.

Twitter'deki, "radi eknc" kullanıcı adlı şu paylaşıma kulak verelim: "Beton-demir oranı, örneğin 100 m2 lik, 5 katlı bir binada hangi cins beton, kaç mm demir ve kaç ton demir kullanılması gerektiği hesabının oranıdır. Bu hesaba uyularak dikilen bir bina asla ve asla yıkılmaz. İstiyorsa 8 şiddetinde deprem

olsun... Şöyle söyleyeyim. Örneğin C-25 beton (orta sınıf beton cinsi) ve 16'lık demirden 20 ton kullanılması gereken bir binada, eğer 12'lik demir ve C-14 beton kullanırsanız o bina 5 şiddetindeki bir depremde de yıkılabilir.”

İşte mesele buradadır. Müteahhit, sağlam yapı için gereken ölçülere göre malzeme kullanacak olursa kâr oranı yarı yarıya düşecek, dolayısıyla “kurtarmayacaktır”. Dolayısıyla binalarda % 75 olması gereken inşaatın güvenlik maliyeti (binanın dış görünüşüne vb. yapılan harcamalar %25'ten fazla olmamalıdır) %25'e düşmüş, binanın müşteri çekecek dış görünüş ve makyajına harcanan oran %75'e yükselmiştir. Bu durum, şiddetli bir yer sarsıntısında binaların, kartondan yapılmış gibi anında yerle bir olmasının nedenini yeterince açıklamaktadır.

Öte yandan, barınma bütün canlıların, beslenme kadar önemli bir temel ihtiyacıdır. Barınmak, başını sokacak bir evle mümkündür. Ne var ki, ev fiyatları ve kiralar gelir düzeyiyle büyük bir çelişme içindedir. *Artık ev kiralari, kiracının gelirini geçmektedir.* Keza satılık evler de, maliyetleriyle orantısız bir şekilde yüksektir. Dar, hatta orta gelirli biri bile, ev sahibi olabilmek için bütün hayatı boyunca çalışmak zorundadır. Bu durumda, ev alanlar, mümkün olduğu kadar düşük fiyatlı olan yapıları ararlar, kiracılar da öyle. Nispeten düşük fiyatlı veya kiralı

ev ise, düşük maliyetle yapılmış, depreme karşı dayanıksız evle aynı anlama gelir. Böylece düşük gelirli, kendi paralarıyla, canlı canlı gömülecekleri mezarlar satın almış ya da kiralamış olurlar.

Tevekkül Ve “Bir Şey Olmaz” Kültürü

Üçüncü büyük çelişme kültüreldir. Elbette bu, yukardaki iki maddede özetlemeye çalıştığım, binanın zemin olarak ve malzeme olarak sağlamlığı gibi iki temel çelişme kadar doğrudan bina güvenliği ile ilgili değildir. Bu, daha çok insan unsurunun güvenlik konusundaki hassasiyeti meselesidir ve aslında yukarda sözünü ettiğim iki çelişme kadar önemlidir.

Türkiye insanı, maceracı ve aldırılmaz bir kültürel şekillenme içinde olagelmıştır. Bu kültürel yapılanmanın bir yanı “tevekkül” ve kaderciliktir. “Allah ne yazdıysa o olur” dini kültürünün yüzyıllar boyu, kuşaktan kuşağa aktarılmış sonucudur bu. Tevekkül kültürüne bir de kültürümüzde önemli yer tutan “bir şey olmaz” boş vermişliğini eklerseniz tablo tamamlanır.

Dünyanın diğer yerlerini bilmiyorum ama Avrupa’da (İngiltere ve İsviçre) bir süre yaşadığım için biliyorum, Avrupalıların kültürü, “tevekkül

kültürü”nün tam tersidir. Onlar da bazı riskleri göze alırlar ama önleмиyle birlikte. Örneğın arabalarına biner binmez ilk işleri emniyet kemerlerini bağlamaktır. Kask takmadan asla bisiklet ya da motosiklet sürmezler.

İsviçre’den daha düşündürücü bir örnek vereyim. İsviçre’de inşaat sektöründe işçi ölümleri son derece nadirdir. İsviçre’nin inşaat iskeleleriyle Türkiye’deki inşaat iskeleleri arasındaki farkı gördüğümde şaşkınlıklar içinde kalmıştım. Türkiye’nin inşaat işçileri her an yıkılacakmış gibi sallanan kalasların üzerinde adeta “Tarzanlık” yaparlar. Oysa İsviçre’de işçi, çalışacağı iskeleyi güvenli bulmuyorsa oraya asla çıkmaz, derhal sendikasına başvurur. İskeleyi (iskele deyip geçmeyin; koridor, merdiven ve güvenlik şeritleriyle inşaatın çevresinde ikinci bir ev gibidir) doğrudan inşaat firması kurmaz (kuvvetler ayrılığı). Bunu kurmaya yetkili şirket ayrıdır. İnşaat sahipleri, iskeleyi kurması için iskele kurma şirketini kiralar. İskele güvenli bir şekilde kurulur ama bu da yetmez. İnşaatlarda güvenliği denetleyen bağımsız bir denetleme komisyonu vardır. O komisyon müfettişini gönderip kurulan iskeleyi inceletir. Müfettiş onay verirse, ancak o zaman işçiler iskeleye çıkıp çalışmaya başlar.

Türkiye’de bunların hiçbiri yoktur ve “bir şey olmaz” kültüründe patronlarla işçiler mutabıktır. O noktada sınıf mücadelesinin yerini “sınıf işbirliği” alı-

verir. Binanın sağlamlığına ilişkin rüşvetle verilen raporlardan ve ruhsatlardan hiç söz etmesem daha iyi olacak.

Devlet, Öziniyatife Düşman

Dördüncü büyük çelişme politiktir.Bu, merkezi üniter devletle yerel inisiyatifler arasındaki çelişmedir. Merkezi üniter devlet, yerel inisiyatiften, özyönetimden hiç hoşlanmaz, onu her fırsatta bastırmaya, yok etmeye, kendi denetimi altına almaya çalışır. Ele geçiremediği belediyeler merkezi devlet için büyük baş ağrısıdır. Fırsatını bulduğu ya da bahanesini üretebildiği an kayyum atayarak beledî inisiyatifi ortadan kaldırır.

Devlet, başarılı öziniyatiflerden de hiç haz etmez. Geçmişte, depreme ilişkin harika bir öziniyatif örneği olan, Nasuh Mahruki'nin önderliğindeki AKUT'un tepesine çökülmesi ve AFAD adlı hantal bir devlet örgütünün kurulup tüm olanakların onun emrine verilmesi bunun en açık örneğidir.

Deprem felaketlerinde merkezî devletin hantallığı ve yerel inisiyatif düşmanlığı kendini iyice belli eder. Devlet, “ne yaparsam ben yaparım” diyerek aslında yerel halk inisiyatifiyle rahatlıkla altından kalkılacak acil görevleri felç eder. Felç durumu ayan beyan ortaya çıktığında da, tepkileri bastırmak üzere

OHAL ilan eder. Oysa OHAL, felce çare değildir, felç durumu devlet zorbalığıyla ya da sopasıyla sona erdirilemez, tersine felçli hastayı kısa yoldan ölüme götürür.

Ordu birlikleri, devlet bıraksa, buldukları yerlerde araçlarıyla deprem alanlarında son derece faydalı işler yapabilecekken, merkezi devlet kendi güvenliğinin zaafa uğrayacağı korkusu ve paranoyasıyla ordu birliklerinin müdahalesini önleyebildiği kadar önler. Keza, yeraltında çalışma deneyimi olan kahraman maden işçileri (Amasya, Zonguldak ve Soma maden işçilerinin göçüklerden birçok insanı kurtardığını izledik), çeşitli bölgelerden itfaiye erleri, kazma aletleriyle ve koca yürekleriyle inşaatların altından canlı çıkartmaya gönüllü oldukları halde, merkezi devlet onların harekete geçmesini çeşitli bürokratik gerekçelerle önlemiş ya da geciktirmiştir. Eğitimli “rescue dog”larıyla ve uzman işçileriyle dış ülkelerden acilen gelen ekiplere bile yan gözle bakıldığı seziliyor. Medya da bu tutuma dahil. Kanallar, dış ülke ekiplerinin kurtarma çalışmalarını vermekte pek sakınlı davrandılar, nedense. Bir dış ülke ekibinin son derece soğukkanlıca yürüttüğü kurtarma çalışmasını saatlerce görüntüleyen bir TV kanalı, belki de devletten bilmediğimiz bir uyarı aldığından, bu çalışmayı yapanların ülke dışından

olduğunu, ülkelerinin ne olduğunu söylemeye bile çekindi, ne yazık ki.

Halk, özinişiatife son derece yatkındır. Deprem felaketlerinde kendiliğinden ve özinişiatifle organize olup deprem alanlarına, yardım dağıtım merkezlerinde gönüllü olarak taşımacılık yapmaya koşar, her türlü yardım ve desteği toplayarak kendi olanaklarıyla bunları depremzedelere ulaştırmak için çırpırır. Merkezî devlet bu noktada ikircimlidir. Bir yandan, böylesi bir özinişiatif hoşuna gitmez, ama bir yandan da yıkımla başa çıkmak gerekmektedir. Bütün bu yardımları kendisi organize ediyormuş pozuna bürünmek en iyisidir onun açısından.

“Devlet yok!” diye feryat ediyor insanlar. Ne büyük yanılgı! Devlet var ve özinişiatifi engelleme, belediyeleri baltalama görevini gereğince yerine getiriyor. Eğer devlet gerçekten yok olsaydı, her şey halk inisiyatifiyle çok daha iyi işlerdi. Devletin “beceriksizliği”nden söz etmek de büyük yanılgıdır. Halk inisiyatifini bastırmakta ve köreltmekte merkezî üniter devletten daha beceriklisi yoktur!

17.02.2023 tarihinde şuradan alındı: gunzileli.net

Yazarın Notu: İtalikler, sonradan yapılmış düzeltme ve eklemelerdir.

Uluslararası anarşist dayanışma çağrısı

Türkiye, Suriye ve Kürdistan'da
deprem

15.02.2023

Dayanışma Çağrısı

6 Şubat depremleri ve artçıları tüm bölgeleri harap etti. Ölü sayısı on binlerce ve artmaya devam ediyor. Milyonlarca insanın suya, elektriğe, gaza, yiyeceğe ve diğer temel ihtiyaçlara erişimi ya azaldı ya da hiç yok.

Anarşist örgütlerdeki, halk örgütleri ve sendikalarındaki yoldaşlarımız; birlikte çalışıyor ve yardım çabalarına doğrudan katılım sağlıyorlar.

Şimdi bu kurumların çalışmalarını desteklemek için bir bağış kampanyası başlatıyoruz.

Türkiye’de devlet, son derece ihtiyaç duyulduğu halde, bu örgütlerin yardım toplamasını ve dayanışma kurmasını engelliyor.

Tek bir örnek vermek gerekirse: Bağımsız Maden İşçileri Sendikası, depremlerin olduğu gün -yalnızca işçiler ve ezilenlerin dayanışmasıyla- arama ve kurtarma çalışmalarına yardım etmeleri için en kritik an olan ilk 24 saatte depremlerden etkilenen bölgelere üyelerini derhal göndermeye hazır olduğunu ilan etti. Fakat bunu yapmaları devlet tarafından iki gün süreyle engellendi.

Kendi evlerinin enkazı altında gömülü on binlerce insanın hayatını kurtarmaktansa, yönetici sınıfın kâr elde etmesi için yer altında işçilerin hayatlarını riske atmasını tercih edecek bir devlet. İnşaat

yönetmeliklerini ve güvenlik düzenlemelerini uygulamayı ihmal eden devletin suç ortaklığıyla, güvenlik standartlarını göz ardı ederek ve maliyetleri düşürerek kâr elde etmek için ellerinden geleni yapan konut mafyaları tarafından inşa edilen binaların altına gömülen on binlerce insanın hayatına mal oldular.

İnsani yardımlara AKP ve onun İslamo-faşist yandaşları tarafından el konuluyor. Faşistler ve sivil polis, depremler nedeniyle yerinden edilen halka yardım sağlamak için gece gündüz çalışan sıradan insanları ‘ortadan kaldırmakla’ tehdit ediyor.

Bariz bir şekilde, devlet ve destekçileri on binlerce insanın hayatını kurtarmaktan çok kapitalist sistemi sürdürmekle ilgileniyor. Halkların dayanışmasını ve karşılıklı yardımlaşmayı bozmalarının ve geciktirmelerinin nedeni tam da bu.

Hâlâ sona ermekten çok uzak olan bu korkunç trajedide, depremlerin yol açtığından çok daha fazla ölümden ve çok daha fazla acıdan devlet ve kapitalist sistem sorumludur. Ancak biz açık yaralarımızı emekçilerin ve ezilenlerin dayanışmasıyla saracağız.

Yoldaşlarımızın güvenliğini garanti altına almak için bağışların yapılacağı kurumların isimlerini açıklamayacağız. Onlar zaten birlikte çalıştığımız ve güvenimizin tam olduğu anarşist örgütler, halk örgütleri ve sendikalarıdır.

Bağışlar, hâli hazırda uluslararası bir dayanışma yapısına sahip olan İsviçre'deki yoldaşlarımız tarafından toplanıyor. Anarşist ve sendikacı yoldaşlarımızın yanı sıra bağışların bir kısmı Kürdistan Kızılayı'nın İsviçre şubesine gidecek.

Bağışlarımızı bu adrese gönderebilirsiniz:

Association pour la Promotion de la Solidarité Internationale (APSI)

Place Chauderon 5

1003 Lausanne

Switzerland

IBAN: CH84 0900 0000 1469 7613 8

SWIFT/BIC: POFICHBEXXX

Name of the Bank: PostFinance
SA; Mingerstrasse 20; 3030 Bern;
Switzerland

İmzacılar

- Alternativa Libertaria (AL/FdCA) – Italy
- Aotearoa Workers Solidarity Movement (AWSM) – Aotearoa/New Zealand
- Federación Anarquista Uruguaya (FAU) – Uruguay

- Embat, Organització Llibertària de Catalunya – Catalonia, Spain
- Libertäre Aktion (LA) – Switzerland
- Organisation Socialiste Libertaire (OSL) – Switzerland
- Grupo Libertario Vía Libre – Colombia
- Karala – Turkey
- Corodenação Anarquista Brasileira – Brazil
- Die Plattform – Germany
- Anarchist Yondae – South Korea
- Rusga Libertária – Brazil
- Federação Anarquista do Rio de Janeiro (FARJ) – Brazil
- Organização Anarquista Socialismo Libertário (OASL) – Brazil
- Coletivo Mineiro Popular Anarquista (COMPA) – Brazil
- Union Communiste Libertaire (UCL) – France

- Tekoşîna Anarşîst (TA) – Rojava
- Federaci3n Anarquista de Rosario (FAR) – Argentina

17.02.2023 tarihinde şuradan alındı: karala.org

Çeviri: Karala Dergisi

İngilizce Aslı: International anarchist call for
solidarity: Earthquake in Turkey, Syria and
Kurdistan

International anarchist call for solidarity

**Earthquake in Turkey, Syria and
Kurdistan**

15.02.2023

The earthquakes of 6 February and their aftershocks have devastated entire regions. The death toll is in the tens of thousands and continues to rise. Access to water, electricity, gas, food and other basic necessities is reduced or non-existent for millions of people.

Our comrades in anarchist organisations, grassroots unions and popular organisations are working together and are directly involved in the relief efforts.

We are now launching a fundraising drive to support the work of these organisations.

The AKP regime prevents progressive organisations from collecting donations and providing much-needed relief and solidarity.

To give but one example: on the day of the earthquakes – in a show of solidarity known only by the workers and oppressed – the Independent Mine Workers' Union immediately declared it was ready to send its members to the affected areas to help with search and rescue operations in the most critical 24 hours after the earthquakes. They were prevented from doing so for two days by the state.

A state which would prefer to have workers risking their lives underground, extracting profits for the ruling class rather than saving the lives of tens of thousands of people buried under the rubble of their own homes. Buried under buildings constructed by housing mafias that – with the complicity of the state, which neglects to enforce building codes and safety regulations – do whatever they can to reap a profit by ignoring safety standards and cutting

costs; even if it costs tens of thousands of people their lives.

Humanitarian aid is confiscated and redistributed by the AKP and its Islamo-fascist offices. Fascists and their counterparts in the civil Police threaten to ‘disappear’ ordinary people working around the clock to feed and provide aid to those displaced by the earthquakes.

Clearly, the state and its supporters are more concerned with maintaining the capitalist system than saving the lives of tens of thousands. This is why they disrupt and delay grassroots solidarity and mutual aid.

In this horrific tragedy, which is still far from over, the system of state and capitalism are responsible for far more deaths and much more suffering than that caused by the earthquakes themselves. But we will wrap our open wounds in the solidarity of the workers and oppressed.

In order to guarantee the safety of our comrades we will not disclose the names of the organisations for which the donations are intended. They are anarchist organisations, grassroots unions and popular organisations with whom we already work and who have our full trust.

The donations are collected by our comrades in Switzerland who already have an international sol-

idarity structure. In addition to our anarchist and trade unionist comrades, part of the donations will go to the Swiss branch of the Kurdistan Red Crescent (Heyva Sor).

Send your donations to:

Association pour la Promotion de la Solidarité Internationale (APSI)

Place Chauderon 5

1003 Lausanne

Switzerland

IBAN: CH84 0900 0000 1469 7613 8

SWIFT/BIC: POFICHBEXXX

Name of the Bank: PostFinance SA;
Mingerstrasse 20; 3030 Bern; Switzerland

Signed by:

- Alternativa Libertaria (AL/FdCA) – Italy
- Aotearoa Workers Solidarity Movement (AWSM) – Aotearoa/New Zealand
- Federación Anarquista Uruguay (FAU) – Uruguay
- Embat, Organització Llibertària de Catalunya – Catalonia, Spain

- Libertäre Aktion (LA) – Switzerland
- Organisation Socialiste Libertaire (OSL) – Switzerland
- Grupo Libertario Vía Libre – Colombia
- Karala – Turkey
- Corodenação Anarquista Brasileira – Brazil
- Die Plattform – Germany
- Anarchist Yondae – South Korea
- Rusga Libertária – Brazil
- Federação Anarquista do Rio de Janeiro (FARJ) – Brazil
- Organização Anarquista Socialismo Libertário (OASL) – Brazil
- Coletivo Mineiro Popular Anarquista (COMPA) – Brazil
- Union Communiste Libertaire (UCL) – France
- Tekoşîna Anarşîst (TA) – Rojava
- Federación Anarquista de Rosario (FAR) – Argentina

17.02.2023 tarihinde şuradan alındı: anarkismo.net

Declaração Conjunta Dos Anarquistas: Vamos Construir A Solidariedade e a Luta Contra Esta Ordem

10.02.2023

Em 6 de fevereiro, fomos abalados por dois terremotos, um às 4:17 no distrito de Pazarcık de Maraş com uma magnitude de 7,7 e o outro à 1:24 no dis-

trito de Elbistan de Maraş com uma magnitude de 7,6. Mesmo de acordo com declarações oficiais, já estamos enfrentando um desastre em que milhares de pessoas perderam as suas vidas, milhares foram feridos e centenas de milhares de pessoas foram diretamente afetadas.

Embora os terremotos sejam eventos naturais, o que acontece a seguir está além de um inevitável desastre “natural”. Em primeiro lugar, deve-se enfatizar que a centralização, a urbanização densa e a metropolitização causada pelo capitalismo estão na raiz da razão pela qual os terremotos são tão destrutivos. No entanto, as conseqüências do desenvolvimento capitalista na Turquia nos últimos anos sendo baseadas no aluguer e saque imobiliário foram mais uma vez reveladas com este terremoto. Apesar das advertências de cientistas há anos, apesar do facto de que se sabia que haveria um grande terremoto naquela região no futuro próximo e o que deveria ser feito, o facto de que nada foi feito, e a continuação da construção descontrolada e não planeada, apesar das chamadas leis do terremoto, convidou-se este desastre. Hospitais, delegacias e edifícios de recentes foram destruídos, estradas e pontes foram tornadas inutilizáveis.

O desastre foi agravado pelo “desempenho” do estado após o terremoto. Embora o primeiro dia

tenha sido muito crítico, o estado não usou uma parte significativa dos seus meios, o aparelho militarista massivo não agiu quando a vida das pessoas estava em jogo, equipes de busca e resgate e ajuda não poderia chegar a muitos lugares mesmo após horas. Enquanto o Estado não mobilizou o seu poder, os sentimentos naturais de solidariedade que conhecemos muito bem que existem entre os trabalhadores, os oprimidos e os povos foram desencadeados e milhares de pessoas mobilizadas com seus próprios meios para resgatar as pessoas sob os detritos e mostrar solidariedade com as vítimas do terremoto. Em pouco tempo, uma enorme mobilização da solidariedade social começou em todo o país.

Enquanto as pessoas lutavam por suas vidas, o governo recorreu novamente aos métodos habituais para se absolver da responsabilidade. Juntamente com o discurso de que a Turquia é uma zona de terremotos e que esses desastres são quase o destino, uma representação do “luto nacional” foi colocada no palco, embelezado com a leitura do sala de mesquitas e o chamado daqueles que perderam as suas vidas como “martires”. Mais uma vez, os interesses das classes dominantes foram escondidos por detrás do nacionalismo. Por outro lado, os empreiteiros que construíram edifícios com maus materiais em lugares inadequados, os oportunistas que esconderam

necessidades básicas e os venderam a preços exorbitantes, e aqueles que não viram que este sistema roubou as nossas vidas, não hesitou em acusar as vítimas de terremoto de roubo e pilhagem porque eles tomaram a comida e vários materiais que precisavam. Alguns fascistas, tentando encobrir o que o Estado fez e não fez, nem sequer se envergonharam de sugerir abertamente que “os soldados devem ser ordenados a abrir fogo sobre saqueadores”. Escondido nesta vergonha é o fato de que o principal dever do Estado não é proteger a vida das pessoas, mas defender os interesses do capital e seu próprio poder a todo custo.

O capitalismo mais uma vez nos matou horriavelmente e massivamente. A barbárie capitalista e aqueles que se beneficiam desta ordem, todos os capitalistas que se alimentam direta ou indiretamente do aluguer da construção, todos os governos centrais e as administrações locais que até agora perseguiram políticas baseadas no aluguer da construção e no saque das cidades, ou seja, todos os partidos e políticos da ordem são responsáveis por este assassinato em massa. Hoje estamos profundamente feridos. Nós, como milhões de trabalhadores e oprimidos, curaremos nossas feridas construindo a solidariedade. Mas clamamos aos atores dessa política de ordem; nunca esqueceremos o que fizeram e o que

não fizeram. Perdemos amigos, famílias, entes queridos, mas não lamentamos. Sentimos raiva, temos rancor.

Um mundo livre florescerá em nossa raiva.

18.02.2023 tarihinde şuradan alındı:
yeryuzupostasi.org

Çeviri: Ptrevolutiontv

**Joint declaration
from anarchists:
Let's build solidarity
and the struggle
against this order**

07.02.2023

On February 6, we were shaken by two earthquakes, one at 4:17 a.m. in Pazarcık district of Maraş with a magnitude of 7.7 and the other at 1:24 p.m. in Elbistan district of Maraş with a magnitude of 7.6. Even according to official statements,

we are already facing a disaster in which thousands of people have lost their lives, thousands have been injured and hundreds of thousands of people have been directly affected.

Although earthquakes are natural events, what happens next is beyond an inevitable “natural” disaster. First of all, it should be emphasized that the centralization, dense urbanization and metropolization caused by capitalism lie at the root of why earthquakes are so destructive. However, the consequences of capitalist development in Turkey in recent years being based on real estate rent and plunder have once again been revealed with this earthquake. Despite the warnings of scientists for years, despite the fact that it was known that there would be a major earthquake in that region in the near future and what should be done, the fact that nothing was done, and the continuation of uncontrolled and unplanned construction despite the so-called earthquake laws, invited this disaster. Hospitals, police stations and buildings even a few years old were destroyed, roads and bridges were rendered unusable.

The disaster was compounded by the “performance” of the state after the earthquake. Although the first day was very critical, the state did not use a significant part of its means, the much vaunted mas-

sive militarist apparatus did not act when people's lives were at stake, search and rescue teams and aid could not reach many places even after hours. While the state did not mobilize its power, the natural feelings of solidarity that we know very well exist among the workers, the oppressed and the peoples were roused and thousands of people mobilized with their own means to rescue people under the debris and to show solidarity with the earthquake victims. In a very short time, an enormous mobilization of social solidarity began all over the country.

While people were struggling for their lives, the government again resorted to the usual methods to absolve itself of responsibility. Along with the discourse that Turkey is an earthquake zone and that these disasters are almost fate, a representation of "national mourning" was put on stage, embellished with the reading of the sala from mosques and the calling of those who lost their lives as "martyrs". Again, the interests of the ruling classes were tried to be hidden behind nationalism. On the other hand, the contractors who built buildings with bad materials in unsuitable places, the opportunists who hid basic necessities and sold them at exorbitant prices, and those who did not see that this system stole our lives, did not hesitate to accuse the earthquake victims of thievery and looting because they

took the food and various materials they needed. Some fascists, trying to cover up what the state did and did not do, were not even ashamed to openly suggest that “soldiers should be ordered to open fire on looters”. Hidden in this shamelessness is the fact that the main duty of the state is not to protect people’s lives, but to defend the interests of capital and their own power at all costs.

Capitalism has once again killed us horribly and massively. Capitalist barbarism and those who benefit from this order, all capitalists who feed directly or indirectly from construction rent, all central governments and local administrations that have so far pursued policies based on construction rent and the plunder of cities, in other words all parties and politicians of order are responsible for this mass murder. Today we have been deeply wounded. We, as millions of workers and oppressed, will heal our wounds by building solidarity. But we call out to the actors of that politics of order; we will never forget what you have done and what you have not done. We have lost friends, families, loved ones, but we do not mourn. We feel anger, we hold grudges.

A free world will blossom in our anger.

18.02.2023 tarihinde şuradan alındı:
heimatloskolektif.wordpress.com

Çeviri: Heimatlos Kolektif

**Statement from the
Internationalist
Commune of Rojava
on the earthquake in
Kurdistan, Syria and
Turkey**

Internationalist Commune of
Rojava

08.02.2023

A natural disaster, inseparable from its political implications

From the Internationalist Commune of Rojava we are extremely touched by the tragedy of this earthquake. Our thoughts are with all the families who have been hit hard, whatever their origin. Where we are, we have felt the earth shake, but without the dramatic consequences that other regions are experiencing. If borders mark lines that are sometimes unbridgeable, the connection between people is not. Here, in the north-east of Syria/Western Kurdistan (Rojava), there are thousands of people who have a strong relationship with others elsewhere in the country, but also especially with the people of southern Turkey/Northern Kurdistan (Bakûr).

We believe that emotions should not make us forget to take a political look at the situation. What is happening today is not a natural event disconnected from the way society is organised, with nationalist and racist fault lines dividing peoples, with a capitalist economy that favours profit over well-being, with nation-state policies guided by short-termism and electoralism. Many voices are being raised at the moment to appeal to feelings of solidarity, to universalist values. We support these appeals, but we

do not accept to put aside the socio-political context in which these events are taking place. Past, present and future responsibilities cannot be erased under the guise of a humanist vision that has never existed in the eyes of political regimes in the nation-states of the region and the rest of the world. The mainstream media is rightly moved by the situation, but the same media was silent not long ago about the suffering of these same people and will probably be silent again in a few weeks.

- **Geographical and political context**

The 7.8 magnitude earthquake that took place during the night of February 5-6 has already claimed more than 12,000 victims and unfortunately this number is likely to increase significantly in the coming hours. The most affected regions are mainly Kurdish populated areas on both sides of the Turkish-Syrian border. Historically neglected and oppressed by Ankara (such as in Maraş), under Turkish and Islamist extremist occupation in northern Syria (such as in Afrin), having experienced Assad's brutal repression (such as in Aleppo) or currently living under Turkish bombing (such as in Tel Rifaat). In addition, there are thousands of refugees who have fled the numerous fights that

have destabilized the region for decades. This catastrophe is therefore all the more acute as the populations have been experiencing economic and political difficulties for a long time.

The current majority media treatment is another glaring example of the invisibilization of the Kurdish people. Few media outlets have taken the trouble to point out which peoples live in the affected regions. The idea is not at all to make this natural disaster identity-based, as nature does not make cultural distinctions, but rather to keep it linked to a human and historical reality which alone allows us to really understand the ordeals that people are going through. A real solidarity can only exist by taking into consideration the ins and outs of this reality.

- **Anything but a surprise and much more than a natural disaster**

This earthquake is far from being the first to hit the region. The region is at the crossroads of three tectonic plates, which makes it a place prone to earthquakes (for example, Turkey has experienced no less than 230 earthquakes exceeding a magnitude of 6 during the twentieth century, 12 of them exceeding a thousand victims). Historically, there have been many disasters, the most recent of which was

in 1999 and resulted in almost 20,000 deaths. Being aware of this reality allows us to realize that the current regime has done everything but carry out a preventive policy in this matter, despite the important European aid provided for adapted urban plans. For years now, specialists in seismology have been warning about the imminent risk of dangerous plate movements without the government reacting.

This is all the more scandalous when one knows the close links that unite the AKP party and Erdogan himself with the construction sector, as well as the more paraonic projects that have been carried out since his accession to power. The cases of corruption are innumerable (both in terms of public/private contracts and the use of poor quality materials and non-compliance with standards), opponents of these projects and journalists who have tried to shed light on these cases are languishing in prison by the dozen. The Gezi Park protests in Istanbul are an example that involved large sectors opposed to urban gentrification, mega-projects and environmental destruction. They illustrate the damage of an economic policy focused on increasing consumption and centralizing urbanization that does not take into account popular aspirations and creates a social divide.

In the Syrian regions, the destabilization and the after-effects of years of war are still very much alive. The regime in Damascus, with different international allies than Ankara, has nonetheless proven, over the last decade, to be ready to do anything to stay in power. If the Rojava autonomy experiment is tolerated, it is only because of the strength, determination and sacrifices it has shown.

- **Aid ineffectiveness and repression of subversive voices** As illustrated by countless testimonies (shared through social-medias and contrary to the Turkish government propaganda many areas are abandoned to their fate. In many places (such as Gaziantep) no aid had arrived in the crucial 12 hours following the earthquake. The ineffectiveness of the aid provided is partly structural, voluntary and due to the geopolitical context. Today, on Turkish social networks, the number of comments calling for a lack of interest in the death of Kurdish people, including young children, is chilling. The Turkish government has already issued clear threats that any criticism of the measures taken would be considered a form of treason and would be suppressed (a hotline has been

set up to report such ‘subversive’ acts). The criminalization of the opposition, which has been going on for years, will only be increased by a desperate regime that reinforces a discourse of so-called unity that is in reality an exacerbated authoritarianism: *‘if you criticize, you are against us and therefore against the nation’*. A few hours ago twitter was simply closed in Turkey.

In Syria, among the areas most affected are the ones under Turkish occupation and in the hands of Islamist mercenaries. This implies a local disorganization and an increased difficulty to send aid. The AANES has announced that it wants to provide aid to the areas adjacent to those it administers, while the Assad regime wants to monopolize international aid. The embargo situation in Rojava is an element that is all the more felt in these moments. The Turkish army does not seem to have decided to observe any truce despite the disaster. The region of Tel Rifaat, hit by the earthquake, has, for example, been bombed again last night (Tuesday, February 7).

- **Instrumentalization and invisibilization versus self-organization and internationalism**

The priority is of course the emergency relief. However, it is already necessary to be attentive to the way in which this catastrophe will be used for the upcoming elections (next May) but also to see what lessons will be drawn from it. When such a disaster occurs, the wounds and needs do not disappear along with the media attention. Lives and homes are destroyed, reconstruction is a long-term process that goes beyond concrete alone but should involve prevention and building local capacity to respond to such earthquakes.

It is likely that Erdogan and Assad are already making plans to try to take advantage of this in one way or another (such as the increased criminalization of opposition parties, like the HDP). It is likely that this will be done in line with a national unity that is only a facade to preserve their power at the expense of the people's interests. The first signs suggest that this will unfortunately not have a calming effect on the war and repressive aims of regimes that can only hold on because of it. If today's situation requires a rapid and unilateral reaction, this spontaneous solidarity must not be diluted as quickly as it is manifested, leaving free rein to policies that have had catastrophic effects on the lives of the majority of the populations now so severely affected.

We believe that this earthquake is symptomatic in many ways of the deleterious effects of the paradigm of the nation-state, which is the enemy of local autonomy and decentralized self-organization, of a capitalism that never seeks the long-term well-being of the people but feeds on crises and conflicts. The region that is so badly affected today is also the place where an authentically democratic political model has been tenaciously built for a decade. This model is a threat to the powers that be, which is why it is being attacked from all sides.

Today, as the Autonomous Administration does, we want solidarity to be expressed everywhere and in a concrete way. Tomorrow, when the emotion will have subsided and the cameras will have moved away, we hope that the women and men who live in this region of the world will not be forgotten. This depends on each one of us, this is the essence of the internationalism that inhabits us and knows no borders. To help now to alleviate the emergency is indispensable, to weave authentic bonds of internationalist solidarity for the future is vital.

Internationalist Commune of Rojava
08/02/23

18.02.2023 tarihinde şuradan alındı:
internationalistcommune.com

Depremın İşlevleri

Harry Cleaver

Mayıs, 1988

Depremler, seller, kuraklıklar ve volkanik patlamalar; yaşadığımız yeri vurduklarında genellikle kriz ve tam anlamıyla doğal afet örnekleri olarak kabul edilirler. Ancak son zamanlarda krizin anlamının tamamen kişinin bakış açısına bağlı olduğuna tanık olma fırsatım oldu.

Bu fırsatlar Mexico City'ye yaptığım iki ziyaret sırasında ortaya çıktı. İlk ziyaret, geniş çapta ölüm ve yıkıma yol açan büyük depremden bir ay kadar sonraydı. İkincisi ise yedi ay sonraki bir takip ziyaretiydi. Depremi takip eden günler ve haftalar boyunca, televizyon ve haber dergilerinin acı içinde ha-

yatta kalanları arama, dağ boyutundaki enkazlarına ve evsizlerin çadır kentlerine dair görüntüleri bende dümdüz olmuş bir şehir ve bitkin düşmüş bir halk bulma beklentisi oluşturmuştu.

Bunun yerine, yıkımın oldukça yerel olduğu ve nüfusun en azından bir kısmının bitkin düşmek hariç her şeyi yaptığı bir şehir buldum. Yer sarsıntısı, Mexico City'nin düzinelerce yoksul varoşunda basıkıcı sosyal ilişkileri kırmak ve yaşamlarını iyileştirmek için mülkiyetteki yıkımı ve siyasi iktidar yapılarında açılan çatlakları kullanan insan hareketlerini ateşledi.

Çinliler “kriz” yazarken, biri “tehlike” diğeri “fırsat” anlamına gelen iki karakter kullanırlar. Bu ifade, çoğu insanın genellikle krizlerle ilişkilendirdiği riskliliğin ötesinde, dramatik değişim anlarının doğasında var olan yeni olasılıklara işaret eder. Mexico City'deki durum bu dilsel oluşumun gerçekte ne kadar yerinde olduğunu göstermiştir. Deprem yarattığı tehlikeler son derece karmaşık olduğu gibi, yarattığı yeni fırsatlar da bir o kadar karmaşıktı.

Sosyal düzenin bu ani bozulmasının yarattığı ekonomik ve siyasi riskler, depremin fiziksel tehlikelerinden daha az belirgindi ancak bu fiziksel tehlikelerden daha az gerçek değildi. Hükümet için deprem, dış borç krizinin ve borcun geri ödenmesi

için döviz yaratmayı amaçlayan kemer sıkma politikalarının yarattığı toplumsal gerilimin üzerine eklenen bir başka beklenmedik krizdi. Borç krizinin başladığı 1982 yazından 1985 Eylül'ündeki depreme kadar geçen sürede ne hükümet yetkilileri ne de dış yorumcular bir sonraki devalüasyonun ya da fiyat artışının kabullenmeyle mi yoksa büyük bir toplumsal kargaşayla mı karşılanacağını bilmiyordu. Bu atmosfer sırasında gerçekleşen deprem, hükümetin zaten gergin olan yönetim kaynaklarında aşırı yüklenme ve giderek daha sinirli ve öfkeli bir halkla baş edemez hale gelme tehlikesi yarattı. Gerçekleşense tam olarak buydu.

Mexico City'deki pek çok yoksul insan için depremin anlık fiziksel tehlikelerinin yerini hızla karmaşık yasal ve ekonomik tehlikeler aldı. Medya, yüksek binaların fotojenik çöküşüne odaklanmış olsa da, binlerce binada, özellikle de konutlarda ve apartmanlarda meydana gelen tehlikeli yapısal çatlaklar, görülmesi daha zor olsa da çok daha kapsamlıydı. Bu tür hasarlar binaları ayakta tutabilmiş ancak içinde yaşanamayacak kadar tehlikeli hale getirmişti. Çadırlarda ve gecekondularda barınan insanların çoğu bu tür hasarlı ancak hala ayakta olan konutlardan kaçmıştı.

Ev sahipleri ve avukatlar depremin hemen ertesi günü olay yerine geldiklerinde, topluluktaki insanlar

kendilerine yönelik en büyük tehdidin, evlerini yıkıp daha pahalı, daha yüksek kiralı ve eski kiracıların dışlanacağı mülkleri yeniden inşa ederek durumdan faydalanmaya çalışan bu ev sahiplerinden geleceğini hemen anladılar. Bu olasılık kaygı vericiydi çünkü konutların büyük bir kısmı, özellikle de yoksullara ait olanlar, en azından 1948'den beri kira kontrol yasalarıyla düzenleniyordu. Sonuç olarak binlerce aile son derece düşük kiralar ödüyordu ve ev sahipleri yıllarca binaların bakımına hiçbir katkıda bulunmamıştı. Yıkım ve yeniden inşa, bu tür ev sahiplerinin eski kiracılarını kalıcı olarak sokağa atarak kira kontrolünden kaçmalarına olanak taniyacaktı.

Bu tür eylemleri öngören binlerce kiracı örgütlendi ve hasarlı mülklerin hükümet tarafından kamulaştırılması ve nihai olarak mevcut kiracılarına satılması talebiyle başkanlık sarayına yürüdü. Hükümet hâlâ felç olmuş durumdayken inisiyatif alarak yaklaşık 7,000 mülke el konulmasını sağladılar. Daha da fazla sayıda hasarlı ev hala kamulaştırılmamış olsa da, halkın seferberliği ve hükümetin daha fazla harekete geçme potansiyeli, aksi takdirde korunmasız kalacak birçok kiracının tahliyesini şüphesiz engellemiştir. Bu militan yoksullar, dikkate değer bir keskinlikle, yakın bir tehlikeyi umut verici bir fırsata dönüştürmüşlerdir.

Bu nasıl mümkün oldu? Üç yıl boyunca kemer sıkma politikalarına direnmekte başarısız olan yoksullar, krizin yoğunlaştığı bu dönemde davalarını nasıl başarıyla savunabildiler? Bu sorunun cevabı iki yönlüdür: birincisi, deprem anı hükümetin hem idari kapasitesinde hem de otoritesinde bir çöküşe neden olmuştur; ikincisi, bu insanların kendilerini örgütleme becerisi uzun bir otonom mücadele geçmişinden kaynaklanmıştır.

Hükümet otoritesinin çöküşü, anlaşılması en kolay olandır. Çöken modern yüksek binaların çoğu hükümetin ofis binalarıydı ve hem bu bölgelerin hem de kayıtların yok olması bürokrasinin önemli bir bölümünü durma noktasına getirdi. Bu bölümler arasında Programlama ve Bütçe, Hazine ve Telekomünikasyon Bakanlıkları da vardı. Dahası, Mexico City'nin merkezindeki yüksek binaların yıkılması, hükümetin tek meşruiyet iddiası olan ve petrol gelirleriyle, borçla alınmış sermayeyle, süreklilik gösteren yoksullukla satın alınmış merkezi “modernleşme”nin baskın sembollerinin çöküşünü içeriyordu. Bu sembollerin çöküşü, devletin kendisine ve politikalarına olan güvenini kalbinden vurdu.

Hükümet hala şok içinde hareketsizken, birçok topluluk harekete geçti. Bunlardan biri, Mexico City'nin merkezine yakın, yıllar içinde başarılı

otonom örgütlenme ve militanlık pratiği ve hatta ününü duyurmuş olan Tepito'dur.

* * *

Mexico City standartlarına göre nispeten küçük bir topluluk olan Tepito, yaklaşık 20 milyonluk bir şehirde sadece 125.000 sakine sahiptir. Eski ve istikrarlı bir topluluk olan Tepito'nun sakinleri nesiller boyu burada yaşamış ve buraya dışardan nüfus akımı veya dışarıya göç çok az olmuştur. Evlilik dışında buraya göç oldukça az gerçekleşmiştir çünkü bu yoğun toplulukta çok az yer vardır. Dışarıya oldukça az göç olmuştur çünkü insanlar burayı seviyorlar. Yaşama biçimlerini seviyorlar ve İspanyol Fethi günlerine kadar izini sürdükleri kendi toplumsal mücadele tarihleriyle gurur duyuyorlar.

Benim için bu tarih duygusu ilgi çekiciydi ama ilk başta kulağa "uydurulmuş gelenek" gibi geliyordu. Renkli ama olasılık dışı. Ancak daha sonra, Museo Archeologico'ya yaptığım bir ziyaret sırasında, iddialarının belki de o kadar abartılı olmadığına dair kanıtlar keşfettim. Müzenin bir duvarında, şehrin modern bir haritasının üzerine bindirilmiş büyük, şeffaf bir Kolomb Öncesi Mexico City haritası var. Tepito'nun bugün Tepiton adlı eski bir Aztek topluluğuyla aynı zemine çok yakın durması dikkat çekicidir. Belki de Tepito'daki topluluk geleneklerinde,

dışarıdakilerin kabul etmek istediğinden daha fazla bir süreklilik vardır.

Kökleri ne kadar antik olursa olsun, Tepito, bugün resmi ekonominin hem yüzeyinde hem de yeraltında varlığını sürdürüyor. Yüzeyde, sakinlerinin çoğunun çalışması Tepito'yu Meksika'daki en büyük ikinci ayakkabı üreticisi yapıyor. Ayrıca giysi, müzik seti ve daha birçok ürün üretiyorlar. Bu zanaat-kâr üretimini restoran, oto tamiri ve perakendecilik gibi çok çeşitli hizmet faaliyetlerinde tamamlıyorlar. Tepito sakinleri, yeraltında ise gümrük kaçakçılığı ve korsan satış yaparak geçimlerini sağlamaktadır. Topluluğun devasa açık hava pazarı, Mexico City'de yüksek gümrük vergilerinden kaçınmak için kaçırılan ucuz yabancı mallar olan fayuca kaynağı olarak bilinmektedir. Ayakkabı satan pek çok açık hava tezgahının altında genellikle eve teslim edilebilecek hi-fi ekipmanlarının iyi resmedilmiş bir kataloğu bulunur. Daha az bilinen, ancak pek çok kişi tarafından rahatça tartışılan bir diğer konu da Meksika kotlarına Amerikan ve Avrupalı tasarımcıların etiketlerini diken, eski Meksika ütülerini tamir edip üzerlerine General Electric yüz plakaları yapıştıran ya da boş Paris parfüm şişelerini ucuz ikamelerle dolduran kaçak üreticilerdir.

Bu ekonomi hakkında büyüleyici olan şey, yeraltı bileşeni değil -bu zaten bugünlerde her yerde

oldukça yaygındır- ama birçok insanın geçimini sağlamak için ne kadar az çalışması gerektiği ve diğer faaliyetler etrafında bir topluluk oluşturmak için ne kadar boş zaman ayırdıklarıdır. Kunduracıların, dışardan gelen kapitalistler için çok düşük parça başı ücretlerle uzun saatler çalışması gibi istisnalar olsa da, nüfusun çoğunluğu, günde ortalama iki ila dört saat kadar az bir çalışmayla, aşağı yukarı istedikleri gibi yaşamalarına yetecek kadar gelir elde edebiliyor gibi görünmektedir. Bu inanılmaz derecede kısa çalışma saatleri, kısmen ailenin tüm üyelerinin aile atölyesinde veya sokak tezgahlarında çalışmasıyla (ancak sadece bir süreliğine) ve kısmen de bu yaşam modelinin sağladığı daha düşük gelir ve boş zamanı seçerek bu özgürlüğü işten elde edebileceklerini açıklayan kişiler tarafından onaylanmaktadır.

Bu kadar kısa çalışma saatlerini bir Meksika varoşunda bekleyebileceğiniz türden düşük kazançlarla birleştirdiğinizde Tepito’da hakim olan nispeten düşük “yaşam standardı” hakkında bir fikir edinebilirsiniz. (Yine de, ticaret yaparak servet kazanan kaçakçılar gibi istisnalar da vardır). Burası, az gelişmiş Üçüncü Dünya ülkelerinin geri kalmışlıklarına dair her türlü muhafazakar kuşkunun ideal bir doğrulaması gibi görünmektedir. Yoksullar çünkü öyle olmak istiyorlar, çünkü çalışmıyorlar!

Ancak “yaşam standardı”, ne kadar ekonomistler tarafından son pesosuna kadar ölçülmüş olsa da, ucu açık bir kavramdır. Üçüncü Dünya’daki deneyimlerin gösterdiği ve Tepito’daki insanların farkına vardığı şey, yüksek kişisel gelir yoluyla kalkınma arayışındaki sıkı çalışmanın sadece başarılı azınlık için kârlı sonuçlar getirdiği ve çoğunluk için tükenmiş ve boşa harcanmış hayatlardan başka bir şey getirmediğidir.

Bunun yerine, pek çok Tepito yerlisi yaşama ve kalkınmaya çok farklı bir şekilde yaklaşmıştır. Çalışma sürelerini en aza indirerek bireysel kazançlarını sınırlıyorlar, ancak aynı zamanda hem birlikte yaşamın tadını çıkarmak hem de toplum çapında gelişim adına öz örgütlenme ve kolektif mücadele için hatırı sayılır miktarda harcanabilir zaman yaratıyorlar. Bunu oldukça bilinçli bir şekilde yapıyorlar, bireysel olarak bir şeye sahip olmak yerine birlikte bir şeyler yapmaya dayalı bir yaşam tarzını seçmekten gurur duyuyorlar. Topluluktaki pek çok kişi için bunlar, geleneksel Meksika köylü topluluğunun şehre aktarılmış değerleridir. Bilinçli olarak modern Meksika kapitalizminin değerlerine karşı koydukları geleneksel değerlerdir.

Son birkaç yıl içinde Meksika ekonomisi tümüyle daha da derin bir krize sürüklenirken Tepito’da iki ilginç şey gerçekleşti. İlk olarak resmi yeryüzü eko-

nomisi durgunlaşırken yeraltı ekonomisi zenginleşti. Yasal olarak ithal edilen malların fiyatlarını artıran günlük devalüasyonlar, Tepito'nun kaçak mallarını tüketiciler için daha cazip bir duruma getirdi. İkinci olarak bu tür şeyleri takip eden bir sosyal bilimciye göre, bu aynı dönem boyunca Tepito'daki sokak partilerinin sayısı 7 kat artış gösterdi!

Bu sokak partilerinin çoğalması, gelişen ve bir bakıma neşeli bir toplum hayatının semptomudur. Tepito'da yaşam, sadece toplumun öz-örgütlenmesi anlamında değil, aynı zamanda insanların zamanlarının geniş bir kısmını sokaklarda veya "vecindad"larda geçirdikleri daha temel anlamda da çok komünaldır. Vecindad küçük bireysel konutlarla çevrili, büyük merkezi avlulara sahip benzersiz bir konut düzenlemesidir. Evler yalnızca insanların daha fazla alanı karşılayamadıklarından dolayı küçük değil, aynı zamanda tercihen de küçüktür. Küçük evlerinde uyuyor, çalışıyor veya sevişiyor olsalar da avlularında sosyalleşmek, yemek pişirmek ve birlikte yemek yemek için daha fazla zaman harcıyorlar. Orada çocuklar da oynuyor, vecindad'lardan sokağa çıkan girişler nöbet tutan yaşlılar tarafından korunuyor.

İnsanların bireysel maddi zenginlik açısından daha az fakir bir yaşam yerine sosyal etkileşim açısından zengin bir yaşamı nasıl seçtiklerini anlamak

için romantikleşmemize (topluluk hiçbir şekilde yoksulluktan veya suçtan arınmış değil) gerek yok. Tepitolular, daha zengin orta sınıf topluluklarda daha büyük konutlara taşınan, ancak kısa bir süre sonra geride bıraktıkları topluluk ruhuna aç bir şekilde geri dönen “yeni zenginlerin” hikayelerini anlatmaktan keyif alıyorlar.

Tepito'nun kalkınma yaklaşımının en önemli sonuçlarından biri, yalnızca topluluk bütünlüğünü savunmakla kalmayıp, kendi otonom kalkınma planlarını da hazırlayabilmesi olmuştur. Savunmalarındaki en önemli duruş, hükümetin “yenilenme” planlarını engelleyebilmesilerdi. Çok uzakta olmayan benzer bir topluluk olan Candelaria de los Patos “yenilendiğinde” Tepito halkı bunu dikkatle izledi. Sakinlerinin süpürülüp götürüldüğünü, şehrin dört bir yanına dağıtıldığını gördüler; hatta bazıları Tepito'ya sığındı. Daha sonra, bu topluluğun buldozerlerle yıkılmış kalıntılarından devasa, modern bir konut sitesinin yükseldiğini gördüler: Nonoal-co Tlatelolco, yüksek apartman daireleri Meksika'nın orta sınıf üyeleri tarafından hızla dolduruldu. Tepitolular bu deneyimden, doğru bir şekilde, kentsel dönüşümün yoksul toplulukların yok edilmesi ve yerlerine orta sınıf toplulukların yerleştirilmesi anlamına geldiği sonucuna vardılar,

bu Kuzey Amerika'dan aşına olunan bir deneyim¹⁵. Dolayısıyla hükümet Tepito'ya dönüp "Tamam, sıra sizde" dediğinde, Tepitolular şiddetle ve hayal gücüyle direndiler.

Bana anlatılana göre, hükümet baskılarına karşı direniş biçimleri yaratıcı ve oldukça maharetliymiş. Universidad Autonoma Metropolitana'dan bazı genç mimar ve şehir plancılarının teknik yardımlarından yararlanarak kendi toplumsal kalkınma planlarını hazırlamışlar, UNESCO sponsorluğunda uluslararası bir yarışmaya sunmuşlar ve kazanmışlar! Elde edilen itibar ve meşruiyet, hükümetin harekete geçmesini ve onları tahliye etmesini imkansız hale getirmiş.

Tepito halkının bilgeliğinin kanıtı ve ispatı, depremle birlikte yakındaki Tlatelolco'da yüksek binaların birbiri ardına çökmesiyle geldi. Elli beş apartmandan otuz altısı yıkıldı ya da oturulamaz hale geldi. Binlerce kişi öldü ya da sakat kaldı ve her şeyini kaybetti. Buna rağmen Tepito'daki eski binalar çok daha az hasar gördü ve tüm bölgede sadece beş kişi öldü.

Bugün planın fiziksel modeli bir toplum merkezinin bütün bir duvarını kaplıyor. Depremi ardın-

¹⁵ Devletin siyasi kontrol için "kentsel dönüşüm"ü kullanması ile ilgili bir tartışma.

dan, Şimdi mesleğinde uzman olmuş orijinal mimarlar, toplum sakinlerine danışarak, toplumun çeşitli temsili bölümleri için ayrıntılı planları yeniden hazırlıyorlar.

Hükümet elbette bu tür bir otonomiye şiddetle karşı çıkıyor. Meksika'yı son 50 yıldır yöneten hegemonik PRI (Partido Revolucionario Institucional) ve onun devleti böyle bir meydan okumaya pasif bir şekilde tahammül edemez.

Yıllardır bu otonom öz-örgütlenmeyi bazen şiddet kullanarak, bazen de işbirliği yoluyla ezmeye ya da yıkmaya çalıştılar. Tepito'daki insanlar bu çabaların çok iyi farkındalar. Dikkat çekici olan ise bu tehdidi nasıl başarıyla bertaraf ettikleridir.

Şiddet tehdidine karşı kolektif fiziksel direnişin yanı sıra, Tepito'nun en çarpıcı savunma mekanizması seçtiği öz-örgütlenme biçimi: gayri resmîlik ve desantralizasyondur. PRF'lerin ezemediklerini birlikte ele geçirme çabalarının farkında olan Tepito, inanılmaz çeşitlilikte bir örgütlenmeye sahip olmakla kalmıyor, aynı zamanda çoğu eşgüdümlü güç yapılarından kaçınacak şekilde örgütleniyor. Tepito, güçlü bir "örgüt"ün yokluğunun ille de güçlü bir örgütlenmenin yokluğu anlamına gelmediğinin canlı bir örneğidir. Görünüşe göre akla gelebilecek her grup Tepito'da örgütlenmiş. Zanaatkarlar (örn, ayakkabı imalatçıları, oto tamircileri, giysi imalat-

çıları ve içki kaçakçıları) kendilerini “endüstriyel” çizgide örgütlemişlerdir; tüccarlar kendi dağıtım ve finans hizmetlerini ticarete ve topluluğun bir bölümüne göre örgütlemişlerdir; tüccarlar tezgahlarının sıralandığı sokaklarda topluluk dışından gelenlerin hırsızlıklarına karşı kendi polis güçlerini de örgütlemişlerdir; Vecindad sakinleri kendi aktif gruplarını oluşturmuş ve daha sonra diğer vecindad gruplarıyla bağlantı kurmuşlardır; sanatçılar Meksika kentindeki en uzun ömürlü sanatçı örgütlerinden biri olan Tepito – Arte Aca’yı organize etmişlerdir; yeniden inşa ile ilgilenenler mimarları ve en azından son 14 yıldır düzenli olarak yayınlanan El Nero (el companero’nun kısaltması) adlı topluluk gazetesini organize etmişlerdir vs.

Tüm bu durumlardaki örgütlenme gayri resmidir; yazılı kuralları, başkanları, başkan yardımcıları ve saymanları yoktur. Tepito’da insanlar örgüt başkanlarından ziyade “liderlerden” bahsediyor. “Liderler,” diyorlar, insanların yapılmasını istedikleri şeyleri yapabilen kişilerdir. Liderler değişir, ancak değişim mekanizmaları gayri resmidir, tartışmanın odağı sadece bazı bireylerden diğerlerine kayar. Kısacası, PRI tarafından satın alınabilecek bir hiyerarşi yoktur, sadece birlikte çalışan bireyler vardır. Toplumu ya da toplumun herhangi bir kesimini ciddi şekilde etkileyecek herhangi bir karar, konuyla ilgisi olan ku-

ruluşlar arasında karmaşık tartışma ve müzakereler yoluyla alınmak zorundadır. Bu sadece etkili bir savunma mekanizması değil, aynı zamanda son derece demokratik ve katılımcı bir örgütlenme biçimidir.

Bu farklı kurumların hem kendi iç işleyişlerindeki hem de birbirleriyle olan etkileşimlerindeki gevşeklik, büyük verimsizlikler ve bir sorunun algılanması ile çözümü arasında muazzam gecikme süreleri anlamına geliyor gibi görünmektedir. Bunlar demokrasinin tipik maliyetleri ve gerçekte bu tür bir organizasyon, özellikle farklı organizasyonların toplumu birçok yönden kestiği ve belirli bir bireyin muhtemelen birkaç farklı grupta yer alacağı düşünüldüğünde, çok fazla zaman ayırmayı gerektirir. Ancak, daha önce de gördüğümüz gibi, Tepito'daki yaşam tam da bu karmaşık siyasi yaşama zaman ayıracak şekilde organize edilmiştir. Böyle bir kamusal yaşama ayrılan olağanüstü zaman miktarı, çok sayıda sıradan erkek ve kadının gereksiz işleri bir kenara bırakıp yeni bir siyasi düzenin yaratılmasına kendi katılmaları için zaman ayırdıkları birçok popüler devrimci ayaklanma dönemini anımsatmaktadır.

Dahası, yakın tarih göstermiştir ki, bu örgütlenme biçimi verimsiz olmak bir yana, Tepito halkının acil bir durumda kendilerine yardım etmek ve çok daha verimsiz, kısmen felç olmuş bir hükümetle başa çıkmak için hızlı ve etkili bir şekilde

hareket etmesini sağlamıştır. Artçı sarsıntılar sona erer ermez, Tepitolular ev sahiplerinin yarattığı potansiyel tehlikeleri değerlendirmiş ve önleyici tedbirler almak için harekete geçmişlerdir.

İlk olarak barakalarını inşa ettiler ve çadırlarını hemen evlerinin önüne, kendilerini savunabilecekleri bir yere kurdular; hükümetin ve yardım kuruluşlarının parklarda ve otoparklarda toplanma ve hatta şehri terk etme önerilerini reddettiler.

İkinci olarak, en çok etkilenen sokakların birçoğunda, yardımları koordine etmek ve kendilerini sokak haydutlarından ve onları sindirmeye ve kontrolü ele geçirmeye çalışan devlet görevlilerinden korumak için blok örgütleri kurdular.

Üçüncü olarak, depremden sonraki bir hafta içinde 150'den fazla topluluk ve otonom kuruluşun temsilcileriyle bir araya gelerek bilgi, yetenek ve kaynakların dolaşımını kolaylaştıracak bir Öz Yardım Ağı (La Red Intercultural de Accion Autonoma) oluşturdular.

Tepito halkı bu tür yöntemleri kullanarak, zarar gören mülklerin kamulaştırılmasını talep etmek için başarılı bir saldırı düzenledi. Bugün Tepito'da yürüdüğünüz her yerde, kapılardan sarkan ve mülkün federal hükümete ait olduğunu ilan eden kırmızı üzerine beyaz büyük tabelaları görüyorsunuz. Tepitoluların da dahil olduğu bir sonraki adım, hükümeti

mülkleri onlara düşük fiyatlarla satmaya veya yeniden inşa etmelerine yardım etmeye ya da kendi başlarına yeniden inşa ederken onları yalnız bırakmaya zorlamaktır.

Bazı Tepito halkı kendi başlarına yeniden inşa etme yeteneklerini ve istekliliklerini çabucak gösterdi. İlk başlarda, güvenli olmayan binaları elleriyle yıkmaya başladılar – yapı malzemelerini daha sonra yeniden inşa etmek üzere dikkatlice korudular. Ayrıca hükümeti, tuvalet gibi ihtiyaç duydukları diğer şeyleri yasal olarak inşa etmelerine izin vermeye zorladılar.

Deprem nedeniyle yaklaşık 50.000 kişinin aniden sokaklara dökülmesiyle birlikte hükümet, Mexico City'nin kanalizasyon durumundaki büyük eksikliğin nahoş gerçekleriyle yüzleşmek zorunda kaldı. Depremden önce bile şehirde yaklaşık dört milyon kişinin sifonlu tuvaleti olmadığı tahmin ediliyordu. Sonuç, inanılmaz boyutlarda bir halk sağlığı sorunu olarak nam saldı. Mexico City'nin, havayı soluyarak salmonella ve amipli dizanteriye yakalanabileceğiniz dünyadaki birkaç şehirden biri olduğu söyleniyordu.

Bu duruma rağmen Meksika hükümeti, durumu değiştirmek isteyen bireyler ve gruplar tarafından düşük teknoloji, sifonsuz tuvaletlerin bağımsız olarak inşa edilmesine izin vermeyi görünüşe göre kararlılıkla reddetmişti. Deprem ve sokaklarda yaşayan

ve dışkılayan insan sayısındaki ani ve bariz artışın bir sonucu olarak, felç olmuş hükümet sadece halkın kendi inşa edebileceği alternatif teknolojik çözümleri onaylayabilirdi. Bu tür faaliyetleri desteklemek amacıyla El Dia gibi gazeteler, kompost tuvaletler için teknik açıdan ayrıntılı ve takip edilmesi kolay talimatlar yayınlamaya başladı. Burada da Mexico City'nin yoksulları, deprem krizinden yararlanarak bu kez kanalizasyon ve halk sağlığı mücadelesinde inisiyatif almayı başardılar.

Bu başarılı girişimlere rağmen, Tepito'da ve Meksika'nın başka yerlerinde ihtiyaç duyulan yeniden inşa, yardıma ihtiyacı olan herkesin ulaşabileceği mali ve beceri kaynaklarının çok ötesindedir. Bu nedenle, mevcut kaynakların dolaşımını kolaylaştırmak ve koordine etmenin yanı sıra, toplum kuruluşlarından oluşan kendi kendine yardım ağı, çabalarının bir kısmını, çeşitli uluslararası kuruluşlar (örneğin Dünya Bankası, çeşitli ülkelerin Kızıl Haçları, çeşitli kilise grupları, Oxfam, vb.) tarafından Meksika'ya sunulan yüz milyonlarca dolarlık yeniden inşa yardımının bir kısmına erişim sağlamaya yöneltmiştir.

Ağ, yozlaşmış Meksika devlet kurumlarını atlayarak doğrudan yabancı yardım gruplarına sunulabilecek yeniden inşa projeleri için teklifler hazırlamaları amacıyla topluluk temsilcilerini eğitmek için

hızla harekete geçti. Bu projelerden bazıları konutların fiziksel olarak yeniden inşasına yönelik iken, diğerleri atölyelerin ve toplum hizmetlerinin oluşturulmasına yönelik daha uzun vadeli projeler olmuştur. Her durumda inisiyatif ve kontrol yerel mahalle ya da köy gruplarının elinde kaldı ve ağ, beceri ve iletişim sağladı. Meksika'dayken bu şekilde organize edilen ve finanse edilen bir dizi projeyi ziyaret ettim.

Her durumda projeler, dış yardım kullanarak ancak kendi yaratıcılıklarından ve otonomilerinden vazgeçmeden kendi başlarına neler yapabileceklerini göstermekten gurur duyan yerel gruplar tarafından gerçekleştirilmişti.

Meksika hükümetinin merkezi kontrol ve yerel gruplara danışmadan işi özel teşebbüse ihale etme eğilimleri göz önüne alındığında, Mexico City'nin varoşlarında devletin yönlendirdiği yeniden yapılanma konusunda önemli çatışmalar ortaya çıktı. Başlangıçta, sokaklarda yaşamaktan bıkan pek çok insan yardımı memnuniyetle karşıladı. Ancak daha sonra, inşa edilen binaların türünü gördükçe isyan ettiler ve öfkeyle ve doğrudan daha fazla çalışmayı engellediler. Daha önce de belirtildiği gibi, Tepito'daki ve diğer birçok topluluktaki insanlar, yaşam alanlarının tarzı ve mimarisi de dahil olmak üzere topluluklarının nasıl yapılandırılmasını istedikleri konusunda net fikirlere sahiptir. Hükümet ve müteahhit-

leri, maliyetleri en aza indirmek ve merkezi bir avlu etrafında geleneksel vecindad organizasyonu olmaksızın dikey apartmanlar inşa etmek suretiyle bu istekleri tekrar tekrar görmezden gelmiş ya da karşı çıkmışlardır. Sonuç olarak, yeniden inşanın somut ayrıntıları konusunda hükümetle pek çok mücadele yaşandı.

* * *

Tehlike ve fırsat. Tepito halkı, hem tehlikelere yanıt verme hem de depremin yarattığı fırsatları değerlendirme konusunda hükümetten çok daha yetenekli olduğunu kanıtladı. Eğer borç krizi ve şimdi de petrol fiyatlarının çöküşü Meksika'nın "kalkınmasını" toplumsal gelişmeye giden uygun bir yol olarak sorgulanır hale getirdiyse, deprem krizi de uzun zamandır var olan ancak nadiren fark edilen bir alternatifi gün yüzüne çıkardı. Bu alternatif, Tepito halkının ve diğer birçok varoшта yaşayanların farklı bir değerler dizisini, otonomisini, öz-etkinlik ve çalışmanın toplumsal ihtiyaçlara tabi kılınması değerlerini ortaya koyma becerisi ve istekliliğinde yatmaktadır. Bu aynı zamanda, hükümetin felce uğratmasına karşı, kendi projelerini tasarlama ve uygulama, böylece bu değerleri somut pratikte detaylandırma becerilerinde de somutlaşmaktadır. Tepito halkı defalarca kendi ihtiyaçlarını karşılamak için harekete

geçmekte ve hükümete ex-post olarak yasallaştırılacak bir “oldu bitti” sunmaktadır.

Örgütlenme biçimleri ve resmi Meksika kapitalizmine karşıt değer ve tutumları göz önüne alındığında, hükümetin Tepito halkı ile işbirliği yapması pek olası değil. Ezilmeleri ve bugün olduklarından oldukça farklı bir şeye dönüştürülmeleri gerekecektir. Neyse ki Meksika’daki ekonomik krizin devam etmesi hükümeti meşgul ediyor ve kontrol kaynaklarını yaymaya zorluyor. Aynı zamanda, tıpkı depremde olduğu gibi, Meksika halkının resmi kalkınma planlarına karşı kazandığı otonomiye detaylandırması ve kendi yaşamları üzerinde kontrolü ele alması için daha fazla fırsat yaratıyor. Meksika dışında yaşayan bizler için, Tepito halkının sadece depremin değil, daha genel olarak krizin kullanımına dair öğreteceği önemli bir ders var. Her kriz değişim içerir ve yeni yönlelere doğru hareket için fırsatlar barındırır. Krizler korkulacak ya da “çözülecek” şeyler değildir; aksine kucaklanmalı ve fırsatları keşfedilmelidir. Bizi sınırlayan güç yapılarındaki herhangi bir çatlak ya da kırılmadan faydalanmaya her zaman hazır olmalıyız. Sadece bu yapılardan fayda sağlayanlar bu tür çatlaklardan korkmalıdır. Geri kalanlarımız için bunlar daha fazla özgürlüğe erişebileceğimiz açıklıklardır.

18.02.2023 tarihinde şuradan alındı:
heimatloskolektif.wordpress.com

Çeviri: Antarktika, Dobar, LPP, Kostenurka
İngilizce Aslı: The Uses of an Earthquake,
Midnight Notes #9

Felaket Komünizmi

Out of the Woods

08.05.2014 - 22.05.2014

Bölüm 1: Felaket Toplulukları

Bu üç bölümlük makalenin birinci bölümünde, felaket komünizmi kavramını, felaket durumlarında tipik olarak oluşan dayanışma ve karşılıklı yardımlaşma topluluklarıyla ilişkili olarak ele alıyoruz.

“On binlerce insan bir şeyleri başarmak için sermayeye ya da hükümetlere ihtiyacımız olmadığını gösterdi. İnsanların birbirlerini rahatlatmaya, kendi geleceklerini yeniden inşa etmeye, yaratmaya ve şekillendirmeye katılma iradesini gösterdiler.”

Bu alıntı Revolts Now adlı bir blogdan. Libcom okuyucuları bu tür ilhamları genellikle grevlerde veya ayaklanmalarda, işçi sınıfının direksiyonu ele geçirdiği veya frene bastığı anlarda (istediğiniz deyimi seçin) görürler. Revolts Now Queens-

land'deki sel felaketinin ardından yaşananlardan bahsediyordu. Şöyle yazdılar:

“...felaketten etkilenen toplulukların devleti beklemeyen ya da sermayenin inisiyatif almasına izin vermeyen, bunun yerine ‘elleriyle müzakere eden’, kendi topluluklarını yeniden inşa eden ve ‘kendilerini iyileştirerek’ daha güçlü topluluklar ortaya çıkaran çabaları. Ben bu çabaları felaket komünizmi olarak adlandırıyorum.”

Biz, felaket komünizminin iklim değişikliğini değerlendirmek için faydalı bir kavram olduğunu düşünüyoruz. Pek yaygın olmasa da, bu terimin en az iki farklı anlamını tanımlayabiliriz. İlk anlam, felaket durumlarına kolektif, kendi kendine örgütlenmiş yanıtlardır. İkincisi ise iklim kaosu karşısında insan ihtiyaçlarına dayalı ekolojik bir toplum beklentisi ya da başka bir deyişle Antroposen¹’de komünizmin

¹ Jason Moore, “sera gazı emisyonları ve iklim değişikliğinin yarattığı önemli -ve giderek büyüyen- sorunu anlatmak için bir metafor olarak Antroposen’in memnuniyetle karşılanması gerektiğini”, ancak sorunu belirli sosyal örgütlenme biçimleri -yani sermaye- yerine ‘Antroposen’e -yani insanlığa- bağlayarak sorunu doğallaştırdığını ve neo-Malthusçu varsayımları gizlediğini savunuyor.

olasılığı ile ilgilidir. Bu ilk anlamı ‘felaket toplulukları’, ikincisini ise ‘felaket komünizasyonu’ olarak adlandırabilir ve bunların her ikisini de daha geniş bir felaket komünizmi sorunsalının anları olarak görebiliriz.

Felaket Toplulukları

Rebecca Solnit, felaket toplulukları fikrini *Cehennemde İnşa Edilmiş Bir Cennet* adlı kitabında popülerleştirmiştir. Solnit, felaketlerde devletin amacının genellikle hayatta kalanlara yardım etmekten ziyade ‘düzeni’ yeniden tesis etmek olduğuna dikkat çekiyor. 1906 San Francisco depreminde ordu, deprem bölgesine gönderilmişti, 50 ila 500 kişi hayatını kaybetmişti ve kendi kendine organize olan arama, kurtarma ve yangın söndürme çalışmaları sekteye uğramıştı.²

“Yangınlar ve gürültülü patlamalar üç gün boyunca devam etti. Sanki bir savaş gibiydi. İşleri bittiğinde şehrin yarısı kül

² Bu bize Chicago Belediye Başkanı Richard Daley’in polis baskısını savunurken yaptığı ünlü Freudyen sürçmeyi hatırlatıyor: “Polis düzensizlik yaratmak için burada değildir. Polis düzensizliği korumak için buradadır.”

ve moloz yığımına dönmüş, yirmi sekiz binden fazla bina yıkılmış ve dört yüz binlik nüfusun yarısından fazlası evsiz kalmıştı. Nob Hill'ın tepesindeki konaklar yandı; Market Street'in güneyindeki gecekondulu bölgesi neredeyse yeryüzünden silinmişti. Bu felaket, çoğu zaman olduğu gibi, karışık tepkilere yol açtı: Vatandaşların çoğu arasında cömertlik ve dayanışma vardı, aynı zamanda bu boyun eğdirilmemiş vatandaşlar güruhudan korkan ve onları kontrol etmeye çalışanlar da günyüzündeydi, [Tuğgeneral] Funston'ın sözleriyle, bu güruh 'cezalandırılmamış bir çeteydi'.(s.35)”

Solnit'e göre, mevcut toplumsal düzeni sürdürmek için sürekli çaba sarf etmek gerekmektedir. Bunu bir elektrik lambasına ve felaketleri de elektrik kesintisine benzetmekteydi. Gerçek ya da mecazi anlamda elektrikler kesildiğinde, kendiliğinden “doğaçlama, işbirlikçi, kooperatif ve yerel topluma dönüş (s.10)” yaşanır. Devletin baskıcı eylemleri,1906 San Francisco'sunda olduğu kadar 2005 Katrina'sında da, devlet iktidarını ve kapitalist normallığı yeniden dayatmakla ilgilidir.

Devlet, yerleşmiş öz-örgütlenmeyi, işbirliğini ve karşılıklı yardımı ezilmesi gereken bir tehdit olarak görmektedir. İşte bu yüzden devlet kendi vatandaşlarına tatlı sudan ziyade sıcak kurşun sağlamakta daha hızlı davranıyor: düzen hüküm sürmek zorundadır. Solnit, çok sayıda felaketi inceleyen ve bencillik, anti-sosyal bireycilik ve saldırganlık klişelerinin tamamen kanıtsız olduğunu ortaya koyan Charles Fritz'in çığır açıcı çalışmasından yararlanıyor.³ Gerçekten de bunun tam tersi doğrudur:

“Felaketzedeler nadiren histerik davranışlar sergiler, bir tür şok geçirme ya da sersemleme davranışı daha yaygın bir ilk tepkidir. En kötü felaket koşullarında bile insanlar kendi kontrollerini korur ya da hızla yeniden kazanır ve başkalarının iyiliği için endişelenmeye başlarlar. İlk arama, kurtarma ve

³ İnsanların melek olduğunu iddia etmiyoruz, sadece kanıtlar sürekli olarak işbirliğine dayalı, toplum yanlısı davranışın baskın tepki olduğunu gösteriyor. Ancak bu dayanışmaya kimlik arıcılık ediyor ve bu da ırkın kimin yaşayıp kimin öleceği konusunda önemli bir faktör olduğu anlamına geliyor. Medya, devlet düzeninin bozulduğu her yerde Hobbesçu bir anomi anlatısına uymak için istisnai vakalara odaklanmayı seviyor (örneğin bu Daily Mail haberine bakın), ancak bunun gibi vakalar belki de ırksal ötekileştirmenin etkisi olarak daha iyi anlaşılabilir – siyah bir kişi yardım istemek için kapıyı çaldığında, beyaz insanlar mutlaka cevap vermezler ve hatta belki de emin olmak için onu vurarak öldürürler.

yardım faaliyetlerinin çoğu, organize dış yardım gelmeden önce felaketzedeler tarafından üstlenilir. Felaketlerde yağmalama raporları oldukça abartılıdır, hırsızlık ve soygun oranları aslında felaketlerde düşer ve çalınandan çok daha fazlası başkalarına verilir. Başkalarına karşı saldırganlık ve belli kişileri günah keçisi ilan etme gibi diğer anti-sosyal davranış biçimleri nadirdir ya da hiç yoktur. Bunun yerine çoğu felaket, felakete uğrayan halk arasında sosyal dayanışmada büyük bir artışa neden olur ve bu yeni yaratılan dayanışma, çoğu kişisel ve sosyal patoloji türünün görülme sıklığını azaltma eğilimindedir. (Fritz, s.10)”

Fritz ayrıca, felaketler ve ‘normallik’ arasındaki ayrımın “günlük yaşamın doğasında bulunan birçok stres, gerginlik, çatışma ve memnuniyetsizlik kaynağını rahatlıkla göz ardı edebileceğini” belirtiyor.⁴ Aradaki fark, felaket durumlarının kurumsal düzeni askıya alarak değişime uygun yapılandırılmamış bir durum yaratmasıdır. Böylece felakette hissedilen sefaletin yanı sıra günlük yaşamın stres ve sıkıntıları da kolektif olarak ele alınabilir. Bu sosyal yaşamı in-

⁴ Örneğin, çağdaş ‘uyarılma toplumunda’ kaygı/sinirliliğin baskın duygusal durum olduğunu savunan Sometimes Explode’un bu bloguna bakın.

san ihtiyaçları etrafında yeniden yapılandırmak için hem psikolojik destek hem de kolektif güç sağlar.⁵

Sosyal dönüşüm için bir fırsat?

“İnsanlar, eski sistem altında gizli kalmış ve gerçekleştirilememiş bazı isteklerini gerçekleştirme fırsatını görmektedir. Kendileri için yaratabilecekleri yeni roller görüyorlar. Eski eşitsizlikleri ve adaletsizlikleri ortadan kaldırma olasılığını görüyorlar. Kültürde bu değişiklikleri gerçekleştirme fırsatı, normalde diğer kriz türlerinde bulunmayan felaketsizliğe olumlu bir boyut kazandırır. (Fritz, p.57)”

⁵ James Lovelock, kaygıyı fırtına öncesi bir tür sakinliğe bağlayarak, ancak kaçınılmaz olan gerçekleştiğinde çözülebilecek olan kaygıyı bu çizgide tartışmaktadır: “İnsanlık tam da 1938-9 gibi bir dönemde,” diye açıklıyor, ‘hepimiz korkunç bir şey olacağını biliyorduk ama bu konuda ne yapacağımızı bilmiyorduk’. Ancak ikinci dünya savaşı başladığında, ‘herkes heyecanlanmıştı, yapabilecekleri şeylere bayılmıştı, upuzun bir bayram gibiydi... bu yüzden şimdi yaklaşan krizi düşündüğümde, bu terimlerle düşünüyorum. Bir amaç duygusu – insanlar bunu istiyor.” Savaş zamanı nostaljisini paylaşamayız, ancak yaklaşan kıyamet duygusu kesinlikle çağdaş kültüre yayılmış durumda.

Daha da önemlisi, felaket toplulukları kasıtlı topluluklar, terk edilmiş komünler veya aktivistlerin geçici özerk bölgeleri değildir. Bunlar, olumsuz koşullar altında kendi kendini örgütleyen, piyasa dışı, devletçi olmayan sosyal yeniden üretimlerdir, kapitalizmden gönüllü bir biçimde ayrılma girişimi değildir. Ancak yine de bu tür projelerin bazı eksikliklerinden muzdariptirler. Her şeyden önce, deneyim katılımcıları ömür boyu değiştirse bile, genellikle kısa ömürlüdürler. Fritz, pratikte bu tür toplulukların bir tür temel toplumsal işleyiş ve istikrar yeniden sağlanana kadar devam ettiğini, bu sürenin barış zamanındaki felaketlerde genellikle haftalar ya da aylar, savaş zamanında ya da kronik veya seri felaketlerde ise birkaç yıl olduğunu belirtmektedir.

Bu, akıllı bir devletin neden baskıdan daha fazla seçeneğe sahip olduğunu ve dolayısıyla ABD İç Güvenlik Bakanlığı'nın neden kendi kendine örgütlenen ve anarşistlerden etkilenen Occupy Sandy yardım çabalarını övebileceğini açıklamaya yardımcı olur. Kendi kendine örgütlenen felaket toplulukları, felaketlere müdahale etme konusunda devlet kurumlarından ve piyasa güçlerinden daha etkili olduğundan, devlet arkasına yaslanıp insanların acı çekmesine izin verebilir ve topluluk dağılıp normale döndüğünde kendini yeniden gösterebilir. Devletin 'dayanıklılığa' olan ilgisi, proleterleri

felakete maruz bırakmak, onları kendi çabalarıyla hayatta kalmaya terk etmek ve felaket anı geçtikten sonra yeniden inşa ve soylulaştırmanın ‘felaket kapitalizmi’ ile harekete geçmektir.⁶

O halde, felaket toplulukları tek başlarına kapitalist toplumsal düzen için devrimci bir tehdit oluşturmazlar – ve hatta kapitalist normallığı yeniden tesis etmek için düşük maliyetli bir araç olarak iyileştirilebilirler. Eğer komünist olarak adlandırılabilirlerse, bu David Graeber tarafından herhangi bir sosyal düzeni (kapitalizm dahil) mümkün kılan temel sosyallığı ve özgür işbirliğini tanımlamak için kullanılan bir terim olan ‘temel komünizm’ anlamında olacaktır. Bu makalenin ikinci bölümünde, felaket komünizminin daha geniş bir devrimci, anti-kapitalist dinamikle ilişkili olarak ne anlama geldiğine bakacağız.

8 Mayıs 2014

⁶ Endnotes dergisindeki bir makalenin yorumladığı gibi, “Esneklik sadece görünüşte muhafazakar bir ilkedir; istikrarı esnek olmamakta değil, sürekli kendi kendini dengeleyen uyarlanabilirlikte bulur.” Felaket topluluklarında ne devlet gücü ne de sözde girişimci ‘deha’ bu uyarlanabilir öz-örgütlenmeyi yaratabilir, daha ziyade durum istikrara kavuştuktan sonra harekete geçerler.

Bölüm 2:

Komünizasyon ve Somut Ütopya

Felaket Komünizasyonu

Bağlı olduğumuz liberteryen komünist çevrelerde son zamanlarda anti kapitalist bir devrimin neye benzeyeceğine dair tartışmaların çoğu ‘komünizasyon teorisi’¹ başlığı altında gerçekleşti. Bildiğimiz kadarıyla bu tartışmaların çok az bir kısmı doğrudan iklim değişikliğiyle ilgiliydi. Endnotes tarafından verilen şu tanım, felaket komünizmi hakkında düşünmek için yararlı bir çıkış noktası olarak hizmet etmektedir:

“Komünizasyon, bütünlük düzeyinde, bütünlüğün ortadan kaldırıldığı bir

¹ Bu forum konusunda olduğu gibi.

harekettir. (...) Bireysel bir eylemin 'komünizeleştirici' olarak belirlenmesi, eylemin kendisinden değil, yalnızca parçası olduğu genel hareketten kaynaklanır ve bu nedenle devrimi, sanki gereken tek şey bu tür eylemlerin kritik bir noktaya ulaşınca kadar belirli bir birikimiymiş gibi komünizeleştirici eylemlerin toplamı açısından düşünmek yanlış olacaktır. Devrimin böyle bir birikim olarak kavranması, niteliksel bir dönüşümün tetikleyeceği beklenen niceliksel bir genişlemeye dayanır. (...) Bu tip lineer devrim anlayışlarının aksine komünizasyon, sınıf mücadelesinin kendi dinamiği içindeki niteliksel bir değişimin ürünüdür.

Bu pasaj muhtemelen isimsiz muhaliflerini karikatürize ediyor ancak burada bahsedilen mantık felaket komünizmi hakkında önemli bir kanıya varmamızı sağlamaktadır, hiçbir felaket topluluğunun devrime yol açmayacağına. Devrim ancak felaket topluluklarının kendi kendini örgütleyen sosyal yenden üretim; mevcut mülkiyet ilişkileri, devlet vb. ile çatışmaya girdiğinde ve bu sınırların üstesinden geldiğinde gerçekleşecektir. Bunu da farklı felaket

topluluklarının, sınıf mücadelelerinin ve sosyal hareketlerin genişlemesi olmadan ve birbirlerine bağlanmadan hayal etmek zordur.

Felaket toplulukları tipik olarak kısa ömürlüdür ve kapitalist normallige geri dönme eğilimindedir. Bu topluluklar kendilerini hakim sosyal düzene karşıt olarak kurgulamadıkça ve diğer mücadelelerle bağlantı kurmadıkça, izole kalacak ve de (ya baskı, iyileşme yoluyla ya da sadece oluşum koşullarını geride bırakarak) dağılacaklardır. Hem yoğun yön (bir mücadele içindeki sınırların aşılması) hem de kapsamlı yön (yayıma ve bağlantı kurma) önemlidir çünkü hiçbir yerel mücadele genişleme olmadan kendi iç sınırlarını aşamaz. İyileştirici bir ufuktan dönüştürücü bir ufka niteliksel bir geçiş olmaksızın hiçbir yaygın hareket devrimci hale gelmeyecektir.

Bu düşünce tarzı aynı zamanda her türlü katastrofist ‘ne kadar kötü o kadar iyi’ yaklaşımını da dışlamaktadır. Kemer sıkma politikaları kaçınılmaz olarak devrime yol açmayacağı gibi, felaketlerin de sosyal dönüşüme yol açacağını düşünmek için hiçbir neden yoktur. Lakin iklim değişikliği devrim için parametreleri değiştirmektedir. Artan gıda ve enerji maliyetleri, kitlesel yerinden edilme ve su kıtlığı gibi şeyler, proleterlerin mevcut sosyal ilişkiler içinde kendilerini yeniden üretme kapasitelerini giderek daha fazla zorlayacaktır. Örneğin, açlık mutlak

kıtlığı değil gelir dağılımını yansıtır ve bu olay tarımsal üretkenlikte iklim kaynaklı önemli düşüşler olsa bile doğru olmaya devam edecektir, dolayısıyla sosyal mülkiyet ilişkileri biyofiziksel yeniden üretimle giderek daha fazla çatışacaktır.

Endnotes'un da belirttiği gibi, bir faaliyet ancak bütünsel düzeyde gerçekleşiyorsa, yani komünist sosyal ilişkiler yaratma biçiminde kapitalizme yönelik sınıfsal ve sosyal sistem çapında bir saldırının parçası ise komünizasyondur. Eğer bunun bir parçası değilse, o zaman faaliyet kapitalist sosyal ilişkiler bütünü'nün ve bu bütünü'nün yeniden üretiminin bir parçasıdır (izole felaket topluluklarında gördüğümüz gibi). Kapitalist sınıf ve onun hükümetleri de bir dereceye kadar bunun farkındadır. Felaketlere verdikleri tepkiler yalnızca kısa vadeli durumla ilgili değil, aynı zamanda uzun vadeyle de ilgilidir.

Harry Cleaver, Mexico City depreminin ardından yazdığı makalede, toprak sahipleri ve emlak spekülâtörlerinin depremi, uzun zamandır kurtulmak istedikleri insanları tahliye etmek, depremde yıkılan evlerini yıkmak ve pahalı yüksek apartman daireleri inşa etmek için bir fırsat olarak gördüklerini yazıyor. Meksikalı işçi sınıfı buna başarıyla karşı koydu:

“...Binlerce kiracı örgütlendi ve hasarlı mülklerin hükümet tarafından kamulaş-

tırılması ve nihai olarak mevcut kiracılarına satılması talebiyle başkanlık sarayına yürüdü. Hükümet hala felç olmuş durumdayken inisiyatif alarak, yaklaşık 7,000 mülke el konulmasını başarıyla sağladılar.”

Cleaver bunu mümkün kılan iki koşulu şöyle tanımlamaktadır: Depremden önceki mücadele tarihi ve “depremin hükümetin hem idari kapasitelerinde hem de otoritesinde bir çöküşe yol açması”. Bunlardan ilki, devlet iktidarına meydan okuyabilecek ya da kendi çıkarları doğrultusunda doğrudan eyleme geçebilecek felaket topluluklarının ortaya çıkış koşullarını anlamamıza yardımcı olması açısından önemlidir. İkincisi ise felaketlerin, toplumu kapitalist tutmaya çalışan devlet ve sermaye güçlerini nasıl sınırlayabileceğini anlamamıza yardımcı olması açısından önemlidir.

Felaket Komünizminin iki anı

Felaket topluluklarının görünürdeki evrenselliği, ister felaket ister sosyal antagonizma nedeniyle olsun, kapitalist normalliğin bozulduğu her yerde kendi kendini örgütleyen sosyal yeniden üretimin

ortaya çıkacağına inanmak için güçlü gerekçeler sunuyor. Endnotes'un iddiasına karşı bu tamamen olumsuz hükümlerle sınırlı olmadığımız anlamına geliyor:

Endnotes

“[Komünizasyon teorisinin] verebileceği tavsiyeler öncelikle olumsuzdur: Kapitalist sınıf ilişkisinin yeniden üretimine dahil olan sosyal biçimler, ortadan kaldırılacak olanın bir parçası oldukları için devrimin araçları olmayacaklardır.”

Aynı fikirde değiliz. Felaket topluluklarının, kapitalist olmayan sosyal yeniden üretimin anormal koşullar altında neye benzeyebileceğine dair bir fikir verdiğini düşünüyoruz. Devrimci bir hareket tanımı gereği anormal olduğu için felaket topluluklarını yok saymak kadar onların kendi başlarına yeterli olduğunu iddia etmek de hata olur. Bu felaketlerin basit bir niceliksel birikiminin komünizme yol açtığı anlamına gelmez, sadece felaket topluluklarında kapitalist olmayan sosyal ilişkilere dair işaretler olduğu anlamına gelir. Nitekim, bir noktada değer ve sermaye birikiminden en azından kısmen farklı bir mantıkla hareket etmemiş olsalardı, felaket topluluklarının kapitalist normallığe geri dönmesini açıklamak

imkansız olurdu. Bunun devlet ya da piyasa aracılığı olmaksızın insan ihtiyaçları için kendi kendini örgütleyen üretim ve dağıtımın komünist bir mantığı olduğunu savunuyoruz.

Dahası, kapitalist sosyal biçimlerin (ücretler, değer, metalar...) kapitalist olmayan sosyal yeniden üretimin temelini oluşturamayacağı doğru olsa da, sosyal biçimler mevcut dünyanın içeriğini tüketmez. Örneğin, David Harvey yedi 'faaliyet alanı' tanımlar:

1. Teknolojiler ve organizasyon biçimleri
2. Sosyal ilişkiler
3. Kurumsal ve idari düzenlemeler
4. Üretim ve emek süreçleri
5. Doğayla ilişkiler
6. Günlük yaşamın ve türlerin yeniden üretimi
7. Dünyanın zihinsel kavramları

Endnotes'un yaptığı hata, kapitalizmin bütünselleştirici eğilimlerini zaten bütünselleşmiş bir kapitalizm olarak ele almaktır (örneğin: "Olduğumuz şey en derin düzeyde bu [sınıf] ilişkisi tarafından oluş-

turulur”).² Gördüğümüz herhangi bir devrimin, bu yedi unsurun bazılarını ortadan kaldırması ve/veya tamamen yeni sosyal biçimlerle değiştirmesi, diğerlerini yeniden düzenlemesi ve yeniden yapılandırması, ayrıca yeni fikirleri, biçimleri, teknolojileri ortaya çıkarması vb. şekillerle her birini dönüştürmesini umarız.

Somut Ütopya

Murray Bookchin’in “enkazdan kurtarabildiğimiz her ganimetle kaçmalıyız (...) harabelerin kendileri madendir” sözünü ciddiye alırsak, o zaman apofatik komünizmle sınırlı kalmayız. Elbette ‘ne yapılacağını’ önceden tam olarak belirleyemeyiz, belirlemek de istemeyiz. Hareket geliştikçe bunun katılımcılar tarafından çözülmesi gerekiyor. Ancak bu, kapitalist sosyal ilişkiler altında gerçekleşti-

² Bu noktayı Facebook’ta bir tartışmadaki arkadaşımдан ödünç aldım. Bu olay Marx’ın Kapital’deki “burada bireyler **yalnızca** ekonomik kategorilerin kişileştirilmesi, belirli sınıf ilişkilerinin ve sınıf çıkarlarının somutlaştırılması oldukları ölçüde ele alınmaktadır” görüşüyle karşılaştırılabilir. Komünizasyon argümanım, ‘gerçek sübvansiyon’un daha sonra Marx’ın ‘yalnızca’ ayrıntısının tartışmalı hale getirildiği noktaya kadar ilerlemiş olmasıdır. Buna katılmıyoruz ve bu ayrıntının kapitalizmin herhangi bir teorik analizi için hayati önem taşıdığını düşünüyoruz.

rilemeyen bazı kısıtlamaları, olasılıkları ve örtük potansiyelleri tanımlayamayacağımız anlamına gelmez.

Dağıtılmış yenilenebilir enerji üretiminin, liberteryen komünist bir toplumla merkezi fosil yakıt enerji üretiminden daha uyumlu olduğunu söylemekle çok da ileri gitmiş olmayız. Bu ‘doğası gereği’ komünist olduğu ya da komünizmin habercisi olduğu anlamına gelmiyor – şehirlerimizin çatılarında beliren güneş panelleri bunun aksini göstermektedir. Benzer şekilde, tarım söz konusu olduğunda, mümkün olanı kısıtlayan biyofiziksel parametreler vardır (karbon, nitrojen ve su döngüleri gibi). Tarımın komünizasyonunun neye benzeyeceğini kesin olarak söyleyemeyiz ancak en azından bazı kısıtlamaları ve olasılıkları belirleyebilir ve hatta bunların nasıl sonuçlanabileceğine dair spekülasyon yapabiliriz.

Felaket toplulukları; hem mevcut teknolojilerin, bilgi birikiminin ve altyapının insan ihtiyaçlarını karşılamak için nasıl hızla yeniden tasarlanabileceğini hem de ortaya çıkan bu yeniliklerin nasıl çözülebileceğini ve kapitalist normallığe nasıl yeniden dahil edilebileceğini göstermesi açısından bilgilendiricidir.³ Daha da ileri gidebilir ve somut

³ Komünist hareket bir anlamda sermayeyi yansıtmaktadır – ya büyümek ya ölmek zorundadır.

bir ütopyacılığın yeniden keşfedilmesi gerektiği konusunda ısrar edebiliriz. Giderek artan bir şekilde soyut ütopyalara dayanan sermayenin kendisidir – örneğin, var olmayan karbon yakalama teknolojisi için geniş boş salonları olan yeni ‘temiz’ kömür santralleri inşa etmek. Buna karşılık olarak somut bir ütopyacılık, mevcut sosyal ilişkiler tarafından engellenen ve halihazırda var olan olasılıklara bakar.⁴

İşgücü tasarrufu sağlayan teknoloji her yerde var ancak hızlanma ve işsizlik olarak deneyimleniyor. Endüstriyel ekoloji, değerlerin yönettiği bir dünyada büyük ölçüde kurumsal bir sosyal sorumluluk hilesiyle sınırlıdır. İşbirliğine dayalı, kendi kendini örgütleyen ve kooperatif üretim biçimlerine öncülük ediliyor ancak bunlar genellikle kendi kendini yöneten, güvencesiz sömürü olarak deneyimleniyor. Uygulanabilir, sürdürülebilir ve düşük verimli tarım uygulamaları mevcuttur ancak enerjiye aç dünya pazarında marjinalleştirilmiştir.

⁴ Somut ve soyut ütopyalar arasındaki ayrım, Marx’ın itirazlarına rağmen Marx’ın aslında en büyük ütopyacı düşünür olduğunu göstermeye çalışan Ernst Bloch’tan gelmektedir. Marx’ın eleştirdiği ütopyacı sosyalistler yalnızca geleceğin toplumlarının soyut planlarını ortaya koyarken, Marx ütopyayı halihazırda mevcut olan somut eğilimlerin ve gizli potansiyellerin ayrıntılı analizi yoluyla aramıştır.

Biyofilik kentler ve rejeneratif tasarım, büyük ölçüde izole edilmiş gösteri projeleri veya varlıklı kesimler için soylulaştırıcı kentsel alanlarla sınırlandırılmıştır ve potansiyelleri sınıf ilişkileri tarafından kısıtlanmıştır.

Endnotes ile birlikte, “bu potansiyellerin ‘komünizeleştirici’ olarak belirlenmesi, şeylerin kendilerinden değil, yalnızca parçası oldukları genel hareketten kaynaklanır” diyebiliriz.⁵ Endnotes’a karşı olarak bunun en azından felaket komünizmine olumlu bir içerik kazandırdığı konusunda ısrar edebiliriz, sadece yeni başlamış olan belirsiz ama somut ütopyik potansiyellerin geniş bir taslağı olsa bile.

Üçüncü bölümde çağdaş lojistik örneği üzerinden felaket topluluklarının mikro düzeyini felaket komünizasyonunun makro düzeyine bağlamaya çalışacağız.

Out of the Woods

14 Mayıs 2014

⁵ Muhtemelen Endnotes burada klasik Marx’ı basitçe yorumluyor: “Komünizm, mevcut durumu ortadan kaldıran gerçek harekettir.”

Bölüm 3: Lojistik, Yeniden Tasarım, Brikolaj

Kapitalist lojistik konusundaki son tartışmalara bir bakış, felaket komünizmi hakkındaki üç bölümlük tartışmamızı tamamlıyor ve bizi insan ihtiyaçlarını karşılamak için altyapının yeniden kullanımına bakarken başladığımız noktaya geri getiriyor.

Lojistik Tartışması

İkinci bölümde tartışılan komünizme yönelik tamamen olumsuz yaklaşım, diğerlerinin yanı sıra Alberto Toscano tarafından da eleştirilmiştir.¹ Bu eleştiri, kapitalist lojistiğin – gemicilik, limanlar, depolar, tam zamanında üretim, stok kontrol algoritma-

¹ Alberto Toscano, *Logistics and opposition*, Mute.

larından oluşan küresel ağ – politikasına ilişkin bir tartışma biçimini almıştır. Toscano, çağdaş lojistiğin açıkça kapitalist bir yaratım olduğunu savunmakla birlikte, sabotaj ve abluka gibi tamamen olumsuz bir yaklaşımın, en azından post-kapitalist bir topluma geçiş dönemi için onu ele geçirme potansiyelini, hatta gerekliliğini göz ardı ettiği konusunda ısrar ediyor. Lojistik, genel olarak mevcut üretim ve dolaşım altyapısı için bir vaka çalışması olarak dururken, tartışmanın gerçek özü budur.

“Toscano Materyalizm ve strateji, bizi kolektif eylem kapasitelerimizden ayıran yapıların ve akışların sadece durdurulmak yerine nasıl farklı amaçlara dönüştürülebileceğine dair acil eleştirel ve gerçekçi soruyu reddediyor gibi görünen etik olanın program karşıtı bir iddiasıyla bertaraf edilmektedir.”

Bu, Endnotes tarafından öne sürülen tamamen olumsuz tavsiyelere yönelik eleştirilerimizi yansıtıyor gibi görünmektedir. Bununla birlikte, ortaya koymaya değer bazı önemli farklılıklar vardır. Toscano, David Harvey’i onaylayarak ondan şu şekilde alıntı yapmaktadır:

“Bu nedenle, oluşturulmuş ortamların doğru yönetimi (ve buna uzun vadeli sosyalist veya ekolojik dönüşümleri tamamen farklı bir şeye dönüştürmeyi de dahil ediyorum), hem ekolojistlerin hem de sosyalistlerin hoşuna gitmeyecek geçiş dönemi siyasi kurumlarını, güç ilişkileri hiyerarşilerini ve yönetim sistemlerini gerektirebilir.”

Harvey'in buradaki yanılışı, devrimci bir hareketin boş bir sayfa değil, eski dünyayı miras aldığı şeklindeki (doğru) önermeden, 'doğru yönetimin' burnumuzu tutmak ve belirsiz bir geçiş dönemi boyunca eski dünyaya çok benzeyen hiyerarşilere ve yönetime katlanmak anlamına geldiği şeklindeki yersiz sonuca varmaktır. Eğer bu size tanıdık geliyorsa, nedeni bunun en azından İkinci Enternasyonal'den (1889-1916) beri sol yöneticilerin temel kinayesi olmasıdır. İşçiler! Büyüklerinizin sözünü dinleyin! Emirler sizin iyiliğiniz içindir!

Bu mecazın özünde, işçilerin öz-örgütlenmesine karşı duyulan derin güvensizlik ve karmaşıklığın çözümlünün hiyerarşik komuta olduğuna dair refleksif bir inanç yatmaktadır. David Harvey bu argümanı nükleer enerji ve hava trafik kontrolü ile ilgili olarak açıkça ortaya koymuştur. Harvey'in argümanları

büyük ölçüde strawmanlere dayanmaktadır (“ya siz uçaktayken hava trafik kontrolörleri sonsuz bir fikir birliği toplantısı yapsaydı!!!”) ve bu argümanı burada ikna edici bir şekilde çürütülmektedir.

Öte yandan, Endnotes’tan Jasper Bernes tarafından Toscano’ya verilen bir yanıt, öz yönetime çok farklı bir itiraz sunmaktadır.² Sorun, işçilerin teknokratlara kıyasla beceriksiz olmaları değil, işçilerin fazlasıyla becerikli olmasıdır. Bu, yapısal olarak kendi ihtiyaçlarına düşman bir altyapıyı kendi kendine yönetmek anlamına gelecektir:

“İşçilerin lojistiğin sunduğu üstünlükleri ele geçirmeleri – başka bir deyişle, küresel fabrikanın kontrol panelini ele geçirmeleri – kendilerine ve ihtiyaçlarına yapısal olarak düşman olan bir sistemi yönetmeleri, aşırı ücret farklılıklarının bizzat altyapının içine yerleştirildiği bir sistemi denetlemeleri anlamına gelecektir.”

Endnotes’un makalesi, lojistik altyapısını ele geçirmenin arzu edilen (ya da söz konusu işçiler tarafından istenen) bir şey olmadığı -amacının merkez ve periferi bölgeler arasındaki ücret farklılıklarını is-

² Jasper Bernes, Logistics, counterlogistics and the communist prospect, Endnotes 3rd Issue.

tismar etmek olduğu- ve muhtemelen mümkün bile olmadığı konusunda ikna edici şu argümanı sunuyor: Lojistik ağlar tam da grev, işgal ya da doğal afet gibi aksaklıkları atlatmak üzere tasarlandığından, herhangi bir düğümü ele geçirmek o düğümün lojistik ağdan kopmasına neden olacaktır.³ Bir tam zamanında (JIT)⁽¹⁾ depoyu ele geçirirseniz, boş bir depoyu ele geçirmiş olursunuz. Sandro Mezzadra ve Brett Nielson'ın bir makalesinde belirttiği gibi, “Ser-maye; finans, lojistik ve ekstrasyon sistemlerine esneklik ve ‘hata toleransı’ inşa ederek bu rahatsızlıkların etrafından dolaşmaya çalışır”.⁴

³ Ancak Ashok Kumar'ın Novara için kaleme aldığı şu yazıya göre: “Büyük tedarikçiler tedarik zinciri boyunca yatay olarak genişleyerek depolama, lojistik ve hatta perakendeyi de kapsar hale geldi. Bu gelişme, yarı tedarikçi tekelleşmesinin ortaya çıkmasına yol açarak tedarik zincirinin alt kısmında daha fazla değer elde edilmesine neden oldu (...) Adidas ve Nike gibi şirketler için Pou Chen gibi büyük ölçekli tedarikçilerden kaçmak artık son derece maliyetli.”

⁴ Sandro Mezzadra & Brett Nielson, Extraction, logistics, finance: global crisis and the politics of operations, Radical Philosophy. Bu yazı Endnotes'taki yazıyı tamamlıyor ve onunla birlikte okunmaya değer. ‘Karşı-operasyonlar’ öneren sonuç, Endnotes'un ‘karşı-lojistik’ savunusunu yankılamaktadır. Birincisi, sa-

(1) Tam zamanında depo (JIT depo), depoda bulundurulmuş envanter miktarını minimize etmek için tasarlanan; müşterilerden gelen siparişlerin gerçek zamanlı olarak işlendiği bir depo yönetim modelidir. (ç.n.)

Buradaki anlaşmazlık, ‘lojistiğin’ yekpare bir bütün (felsefi terimlerle, bir ‘bütünlük [totality]’) olarak ele alınmasına odaklanıyor gibi görünüyor. Soru daha sonra “bunu ele geçirebilir miyiz ve geçirmeli miyiz?” şeklinde ortaya atılmaktadır. Bu çıkmaza yönelik bir çözümün ipucu ancak Endnotes makalesinin son paragrafında verilmektedir:

“Bu, yakın çevremizde karşılaştığımız şeylerin envanterini çıkararak, küresel bütünlük açısından ustalığı hayal etmeyen, daha ziyade belirli, zor durumdaki konulardan savaşmak zorunda kalacaklarını ve savaşlarını bir kerede değil de art arda kazanmak zorunda kalacaklarını bilen partizan fraksiyonlar açısından bir **brikolaj süreci** olacaktır. Bunların hiçbiri mücadelelerin yürütülmesi için bir plan, bir geçiş programı oluşturmak anlamına gelmez. Daha ziyade, geçmiş mücadelelerin deneyiminin zaten talep ettiği ve gelecek mücadelele-

dece kesinti amacıyla bilişsel haritalamayı değil, aynı zamanda küresel lojistik-ekstraksiyon ağı boyunca mücadelelerin, ittifakların ve öznelliklerin oluşumunu vurgulayarak tartışmasız daha zengin bir kavram sunuyor.

rin muhtemelen yararlı bulacağı bilgiyi üretmek anlamına gelir.”

Brikolaj olarak yeniden kullanım

Brikolaj kavramı, felaket topluluklarının yerleştirilmiş karşılıklı yardımlaşmasını küresel felaket komünizasyonu sorunsalıyla birleştiriyor gibi görüldüğünden bu yeniden kullanım kavramının üzerinde durmak istiyoruz. Bu terim 1962 yılında antropolog Claude Lévi-Strauss tarafından sosyal teoriye kazandırılmış ve diğerlerinin yanı sıra Gilles Deleuze ve Felix Guattari tarafından geliştirilmiştir:

“Brikolaj (...) oldukça kapsamlı ve aynı zamanda sınırlı bir malzeme stokuna ya da temel kurallara sahip olma; parçaları sürekli olarak yeni ve farklı kalıplar ya da konfigürasyonlarda yeniden düzenleme becerisi.”

Deleuze ve Guattari, psikanalitik şapkalarıyla, burada şizofrenik bilişi detaylandırmakla ilgileniyorlar: görünüşte ilgisiz kelimelerin, kavramların, nesnelerin durmaksızın birbirine bağlanması ve yeniden

bağlanması. Alıntılanan pasajın çevirmen notu daha kullanışlı ve açık bir tanım sunuyor: “brikolaj: (...) Elde olanla yetinme sanatı”. Felaket komünizminin mantığı da tam olarak budur.

Bu nedenle Toscano, “artık değerın egemen olmadığı bir dünyada yer kabuğunu dolduran ölü emeklerden nasıl bir fayda sağlanabileceği sorusunun, sermayenin lojistik ağını bozmaktan çok daha radikal bir soru olduğu” konusunda ısrar etmekte haklıdır. Ancak sonuç olarak hiyerarşik ‘uygun yönetimi’ gerekli bir ‘geçiş’ önlemi olarak onaylamakla yanılıyor. Bölüm 1’deki felaket toplulukları örnekleri bu noktayı yeterince açıklamaktadır: ‘uygun (hiyerarşik) yönetim’ öz-örgütlenmenin etkinliği karşısında sönük kalmaktadır.

Bu etkinlik eldeki her şeyin pragmatik ve doğaçlama bir şekilde yeniden kullanımına dayanır; yani brikolaja. Bu da lojistiğin -ve buna bağlı bir şekilde genel olarak mevcut altyapının- organik bir yapı (bir bütünlük) olarak ele alınmasının gerekmediğini varsaymaktadır.

“Günümüzde organik bütünlüklere karşı temel teorik alternatif olarak filozof Gilles Deleuze’ün *asamblajlar*⁽²⁾ olarak adlandırdığı, dışsallık ilişkileriyle karakterize edilen bütünlükler dediği şeydir. Bu

(2) Deleuze’e göre asamblaj, sürekli gelişen ve birbirine bağlı

ilişkiler, her şeyden önce, bir asamblajın bileşen parçasının ondan ayrılabilceğini ve etkileşimlerinin farklı olduğu farklı bir asamblajın içine yerleştirilebileceğini ima eder.⁵”

Bu yalın bir ifadeyle ne anlama geliyor? Basitçe, lojistik bir bütün olarak (Bernes/Endnotes’un iddia ettiği gibi) iflah olmaz bir şekilde kapitalist olsa da çeşitli ölçeklerdeki sayısız bileşenlerden oluşur: gemiler, kamyonlar ve trenler; limanlar, yollar ve demiryolları; bilgisayarlar, algoritmalar ve fiber optik kablolar; atomlar, moleküller ve alaşımlar; ve unutmamak gerekir ki insanlar. Bu parçaların mevcut organizasyonunun sermayenin valorizasyonu için optimize edilmiş olması, başka optimizasyonlara sahip başka konfigürasyonların olamayacağı anlamına gel-

⁵ Manuel De Landa, A new philosophy of society: assemblage theory and social complexity, Continuum, s.10-11. Mezzadra ve Neilson’a katılıyoruz: “Herhangi bir sosyal varlığı ya da biçimi oluşturan çoklu ve değişken ilişkilerin izini sürmekte ısrar eden bu ağ ve asamblaj yaklaşımlarına sempati duymuyor değiliz. Ancak bu tür yaklaşımlar sermaye kategorisinin analitik geçerliliğini inkar edecek şekilde kullanıldığında ihtiyatlı davranıyoruz.”

varlıklar, fikirler ve süreçler zinciri olarak dünya kavramını ifade eder. Deleuze, dünyanın birbirinden ayrı, izole varlıklardan oluşmadığını, bunun yerine sürekli değişen ve birbirine uyum sağlayan asamblajlardan veya “makinelere” oluştuğunu savunmuştur. Asamblajlar, fiziksel nesnelere, insanları, fikirleri ve sosyal uygulamaları içerebilen unsurların karmaşık düzenlemeleridir. (ç.n.)

mez. Aslında, olası konfigürasyonlar pratikte sonsuzdur. Bu yeniden yapılandırma potansiyeli kabul edildiği sürece, bu bütünlerin ‘totalite’ ya da ‘asamb-laaj’ olarak kabul edilmesinin çok fazla önemi yoktur. Yeni bir konfigürasyonun lojistiğe benzemesi için hiçbir neden yoktur.

Açık bir şekilde, depolar, kamyonlar ve trenler başka amaçlarla kullanılabilir, gemiler de aynı şekilde – ve sadece bariz olanlar ile sınırlı da değil. Mevcut dünya ticaret hacmi, küresel ücret farklılıklarından faydalanılmadan muhtemelen bir anlam ifade etmeyecektir. Ancak gemiler, insanları taşımaktan, mercan kayalıklarının oluşumunu başlatmak için batırılmak, soyulmak veya eritilip başka ürünlere dönüştürülmeye kadar başka amaçlara da hizmet edebilir.⁶ İletişim altyapısının çok amaçlı olduğu aşikârdır ve stok kontrol algoritmaları bile hacklenip yeniden tasarlanarak kamuya açık hale getirildiğinde potansiyel kullanım alanlarına sahip olabilir.

⁶ Örneğin, bir TV programı yakın zamanda bir Airbus A320’nin tamamını dönüştürmeye çalışmıştı. (Orijinal yazıdaki bağlantıya girilemiyor ve arşiv sitelerinde de arşivlenmiş bağlantılar bir yere çıkmıyor; ancak bulmaya çalışmak istiyorsanız yazının tam adı şu: “Kevin McCloud oversees three designers attempting to upcycle an entire Airbus A320 in Supersized Salvage | Unreality TV”)

Kamyonların açlara yiyecek dağıtmak için mi, elektrik motorlarıyla güçlendirilmek için mi, parçalara ayrılmak için mi ve/veya barikat işlevi mi göreceğini önceden belirlemek kesinlikle mümkün değildir. Felaket toplulukları bize, yerel, acil üretimin en olumsuz koşullar altında bile insan ihtiyaçlarını verimli bir şekilde karşılayabileceğine inanmamız için bolca sebep veriyor. Ancak şeylerin doğasının potansiyel olarak yeniden yapılandırılabilir olduğunu vurgulamak -ve onları yeniden yapılandırmak için öz örgütlenmenin yeterliliğini vurgulamak- aynı zamanda felaket komünizasyonunun daha geniş sorunsalını da aydınlatır. Bu şekilde soru, bir bütün olarak ele alındığında “ele geçirmek mi yoksa terk etmek mi?” değil, ne şekilde parçalara ayrılacağı ve bileşenlerinin yeni amaçlar için ne şekilde yeniden tasarlanacağıdır: Sermayenin sonsuz valorizasyonu değil, insan ihtiyaçlarının ekolojik olarak karşılanması.

22 Mayıs 2014

18.02.2023 tarihinde şuradan alındı:
heimatloskolektif.wordpress.com¹,
heimatloskolektif.wordpress.com²,
heimatloskolektif.wordpress.com³

Çeviri: Konsept, Antarktika, Dobar, Kostenurka
İngilizce Aslı: Disaster communism part 1, Disaster
communism part 2, Disaster communism part 3

The earthquake in Syria and Turkey

Anarchist Communist Group

19.02.2023

Two earthquakes hit south east Turkey and north west Syria on February 6th, as many will know, causing the deaths of at least 44,000 according to latest figures, but with the likely final figure being as high as 100,000.

The earthquake affected seven provinces in Turkey and encompassed an area of 150 kilometres with a population of 13 million. The earthquake triggered landslides, rockfalls and the collapse of many buildings. It hit railway lines, airports, highways and bridges, as well as affecting energy and communication lines. Both the Assad regime in Syria and the Erdoğan regime in Turkey have given the go ahead to construction companies to build flimsy buildings where the population is packed together, despite the area being well known as having a high risk of earthquakes. In 1999 whole streets and indeed whole towns and villages were demolished in the quakes.

Many died instantly, and many who were buried alive died of their injuries, hunger and thirst. The situation was aggravated by a severe winter storm.

The Erdoğan regime failed to act for two days, thanks to bureaucratic nature of the administration. The Army was mobilised but problems of communication hindered their operation, as it did the Disaster and Emergency Management Authority, con-

trolled by Erdoğan's sidekicks. At the same time there was a clampdown on anarchist and left groups organising their own aid to the victims, alongside a propaganda campaign via the state-controlled media to show how effective the regime was in handling the crisis. There was also a clamp down on social media, using the excuse that negative propaganda was being disseminated. This at a time when people buried beneath the rubble were attempting to use social media and the internet to attempt to communicate with rescue teams.

Any independent grassroots aid and that organised by local municipalities has been shut down and only action organised by the Disaster and Emergency Management Authority was permitted.

Erdoğan then announced a state of emergency for the quake stricken regime on February 8th, using the flimsy excuses of looting and lawlessness.

The Army and security forces have arrested people taking stuff from empty buildings, handing out severe beatings resulting in the death of at least one man. In this they have been assisted by right wing militias.

After the deaths of over 18,000 in quakes in the 1990s, new policies were introduced to demolish unsafe buildings and replace them with quake-proof architecture. However, the State turned a blind eye

to the flouting of these new regulations by property developers. A boom in investing in property enabled this. Many buildings were constructed with shoddy materials and people were packed into high rise structures. For a fee to the government, contractors and developers received exemptions for their building programmes. 75,000 exemptions were granted!

The situation was even worse in Syria. The area is controlled by various rebel forces and the Syrian government failed to provide aid to the region. Both the Assad regime and its backers in the Russian government limited access to aid organisations across the border in Turkey. Eventually, the Assad regime was pressured to temporarily allow access to international aid organisations.

Assad will manipulate aid and assistance to make sure that the areas held by opposition forces are deprived of such help. In this he is being enabled by the Putin regime.

We publish below the statement of various anarchist groups in different cities in Turkey.

The following is syndicated from yeryuzu-postasi.org.

On February 6th, anarchists from different cities issued a joint declaration on the aftermath of the earthquake. Here is their full statement as published

on the social media account Sandıkta Çözülmez (Unsolvable at the Ballot Box)

Let's build solidarity and the struggle against this order

On February 6, we were shaken by two earthquakes, one at 4:17 a.m. in Pazarcık district of Maraş with a magnitude of 7.7 and the other at 1:24 p.m. in Elbistan district of Maraş with a magnitude of 7.6. Even according to official statements, we are already facing a disaster in which thousands of people have lost their lives, thousands have been injured and hundreds of thousands of people have been directly affected.

Although earthquakes are natural events, what happens next is beyond an inevitable “natural” disaster. First of all, it should be emphasized that the centralization, dense urbanisation and metropolitanisation caused by capitalism lie at the root of why earthquakes are so destructive. However, this earthquake has once again revealed the consequences of capitalist development in Turkey in recent years being based on real estate, rent and plunder.

Despite warnings from scientists for years, despite the fact that it was known that there would

be a major earthquake in that region in the near future and what should be done, the fact that nothing was done, and the continuation of uncontrolled and unplanned construction despite the so-called earthquake laws, invited this disaster. Hospitals, police stations and buildings even a few years old were destroyed, roads and bridges were rendered unusable.

The disaster was compounded by the “performance” of the state after the earthquake. Although the first day was very critical, the state did not use a significant part of its means. The much-vaunted massive militarist apparatus did not act when people’s lives were at stake; search and rescue teams and aid could not reach many places even after hours.

While the state did not mobilise its power, the natural feelings of solidarity that we know very well exist among the workers, the oppressed and the peoples were roused. Thousands of people mobilised with their own resources to rescue people under the debris and to show solidarity with the earthquake victims. In a very short time, an enormous mobilisation of social solidarity began all over the country.

While people were struggling for their lives, the government again resorted to the usual methods to absolve itself of responsibility. Along with the discourse that Turkey is an earthquake zone and that these disasters are almost fate, a representation of

“national mourning” was put on stage, embellished with the reading of the sala from mosques and the calling of those who lost their lives as “martyrs”. Again, they try to conceal the interests of the ruling classes behind nationalism.

On the other hand, the contractors who built buildings with bad materials in unsuitable places, the opportunists who hid basic necessities and sold them at exorbitant prices, and those who did not see that this system stole our lives, did not hesitate to accuse the earthquake victims of thievery and looting because they took the food and rescue materials they needed. Some fascists, trying to cover up what the state did and did not do, were not even ashamed to openly suggest that “soldiers should be ordered to open fire on looters”.

Hidden in this shamelessness is the fact that the main duty of the state is not to protect people’s lives, but to defend the interests of capital and their own power at all costs.

Capitalism has once again killed us horribly and massively. Capitalist barbarism and those who benefit from this order, all capitalists who feed directly or indirectly from construction rent, all central governments and local administrations that have so far pursued policies based on construction rent and the plunder of cities— in other words all parties and

politicians of order– are responsible for this mass murder. Today we have been deeply wounded. We, as millions of workers and oppressed, will heal our wounds by building solidarity. But we call out to the actors of that politics of order: we will never forget what you have done and what you have not done. We have lost friends, families, loved ones, but we do not mourn. We feel anger, we hold grudges.

A free world will blossom in our anger.

19.02.2013 tarihinde şuradan alındı:
anarchistcommunism.org

Anlatımın zamanı, hâfızada bir yer

Emek Erez

19.02.2023

Felakete tanık olan veya onu yaşayan için yaşama dair her şeyin anlamı değişir. Bu nedenle bildiği şey bilmediği, olduğu şey olmadığı, konuştuğu şey söyleyemediğidir artık. Çünkü gördüğünüz karşısında dilin tükenme noktasına geldiği anlar vardır. Burada söz devam eder ama artık ifadesizliğin alanından bir sesleniştir ortaya çıkan; mırıldayan, haykıran, bağırان, sayıklayan ama kişinin içinden acıyı alamayan bir dile getiriş. Bundan dolayı felakete bakanın ve onu yaşayanın dili, estetikten yoksun, süsüz bir dildir ve bu dil yaşananın görüldüğünün ötesinde anlatılmaya ihtiyacı olmadığı bir zamana aittir.

İnsan türü yazıyla hikâye etme becerisine kavuştuğu zamandan beri, duygularını ifade etmek için anlatılar kurmuştur ancak büyük bir felaket sonrası yaşanan hemen anlatımın alanına yerleşmeye bilir. Böyle bir durumda öncelikle artık aynı olmayacak olanın sağaltılması, değişen anlamın yerine başka bir anlamın koyulabilmesi gerekir. Felaket ânı zamanı ikiye böler, bir yıkım öncesi vardır eskide kalan bir de sonrası. Felaketi yaşayanın zamanı burada sıkışıp kalır, anlatımın dili için de benzer bir durumdan söz edilebilir çünkü yıkım zamanının öncesinde kullandığımız dilin anlatabildiğiyle, sonrasını anlatabilen arasında bir fark açığa çıkar. Ve bu yeni bir dil kurmayı gerektirir zira yıkım sonrasının hiçliğe

çıkan dilinin tekrar var kılınmaya ihtiyacı vardır. Bunun için de yaşananın üzerinden geçen zamanın tamer ediciliğine, yara sarıclılığına ve şefkatine güvenmek gerekir.

Hâfızada Bir Yer

Ayrıca, yıkıcı bir yaşamışılığın anlatılabilir olması için öncelikle hâfızada bir yere sahip olması, onu asıl yaşayan tarafından dile getirilebilir hale gelmesi önemlidir fikrimce zira diğere türlüğü başkasının acısının ondan alınmasını, onun adına konuşmayı getirebilir. Kişinin kendi hikâyesini anlatabilir olması onun yıkımda kaybettiğı sese kavuşmasını, tesellisi olmayan yaşantının hâfızada bir ize dönüşmesini ifade eder. Bu, kişinin artık onu konuşabilir olduğunu, bahsettiğimiz mırıltıya, sayıklamaya, haykırışa dönüşen dilin, ölüm dilinin, yüzünü tekrar yaşama döndüğünün de göstergesidir. Böylece, felaket artık anlatılabilir olanın alanına geçer ve tanıklık yazısının, sinemanın, sanatın, sosyal bilimlerin ve başka disiplinlerin alanında yer bulabilir. Bu nedenle yıkım karşısında ifade edemese bile ilk konuşma hakkını onu yaşayana bırakmak, sesinin önüne geçmemek etik bir meseledir. Onun hâfızasına dayanarak kendi anlatısını kurmasını beklemek bu nedenle önemlidir.

Hiçbir Şeyin Kurtarmadığı Bir Tarih Ânı

Felâket karşısında duyulan acının tarifi zordur, David Le Breton, acının söze dökülemez oluşundan şöyle bahseder: “İnsanı köklerinden koparan ve olaylara yabancılaştıran acının koşullarını adlandırmak ya da onlara tanıklık etmek yaşamı yarararak içine yerleştirilmiş bir ölüme benzer.” Büyük bir deprem felaketiyle içimiz kavrulmuş durumda ve henüz yaşadığımız “acının koşullarını adlandırmak” gibi bir duruma erişmiş değiliz. “Yaşamı yarararak içine yerleşmiş bir ölüme” benzeyen o ifade edilmezliğin alanındayız. Hiçbir şeyin bir daha aynı anlama gelmeyeceğini bildiğimiz, tanımlanamayan, kelimenin, cümlenin değersizleştiği daha yas aşamasına bile geçemediğimiz bir ânın içindeyiz. Neoliberal devlet politikalarının öfkemizi nefes alamaz boyuta getirdiği, gözyaşlarımızın içimize içimize aktığı bir felakete tanıklık ediyoruz. Sanatın kurtarmadığı, yazının sağaltmadığı bir tarih ânı bu.

Bu nedenle felaketin içinden kurduğumuz dil, en fazla Neo-liberal performans düzenine ve dijital kapitalizme eklenen gösteri parçası olabiliyor. Burada görünen ilk anlam üzerinden yapılan üretimlerden, Susan Sontag’ın zamanında işaret ettiği, “resim şöyle der: şuna son ver, karış, harekete geç” olarak tarif et-

tiği durum ortaya çıkmıyor ve Byung-Chul Han'ın çok sık işaret ettiği performans öznelliği iş başında oluyor. Bu nedenle dijital kapitalizm çağında yaşarken, acelece ortaya çıkan felakete dair ifade, acının gerçek hâinden çok paylaşım nesnesi olarak değeriyle ilişkileniyor. Ve maalesef niyet iyi olsa bile üretimlerimiz başkasının acısını nesneleştirmek, onun sözünün önüne geçmek, farkında bile olmadan Neo-liberal politikaların tekniklerine eklenmek anlamına gelebiliyor.

Bunun bir başka boyutu da yaşanan yeterince dramatik değilmiş gibi, videolara eklenen acıklı müziklerde, haber bültenlerinin aralarına sıkıştırılmış, üst üste geçirilmiş kederli haykırışlarda ve ona eklenen efektlerde karşımıza çıkıyor. Çünkü yaşadığımız zamanda buna mecbur hissediyoruz, sistem bizi acımızı yaşamaya değil, onu daha fazla nasıl gösterinin parçası yaparak, etkili hale getiririz düşüncesine itiyor. Sonuçta acı, Byung- Chul Han'ın “Palyatif Toplum” kitabında vurguladığı, “anlatısı olmayan” hâline geliyor. Böylece yaşananın tarihselleştirilme imkânı boşa düşüyor ve sadece şimdinin alanına sıkışmış, gösteriye hizmet eden imgelerle ifadenin alanına yerleştiriliyor.

Deneyimin Hükümünü Korumak

John Berger, “Kayıtsızlığa Karşı Nasıl Direnmeli?” adlı yazısında bu durumdan haber bültenleri özelinde şöyle bahseder, “soygunlar, depremler, batan tekneler, ayaklanmalar, katliamlar. Bir kez gösterilenin yerini hemen bir başkası alıyor; duyar-sızlaştırıcı bir art ardalıkla içerikleri boşaltılıyor. Hikâyeler olarak değil, şoklar halinde geliyorlar.” Berger’in kendi zamanından, TV haber bültenlerinden yola çıkarak yaptığı bu değerlendirme, dijital kapitalizm çağında çok daha belirgin bir biçimde devam ediyor. Çok büyük bir felaket yaşıyoruz ve normal zamanda bir tanesini bile kaldıramayacağımız onlarca art arda görüntüye, söze tanık oluyoruz. Yaşadığımız coğrafyanın koşullarında, otoriter bir baskı rejiminin egemenliğinde, tüm bunların görünür olmasının da önemli olduğunu inkâr edemeyiz. Ancak yaşananların bir hikâyesi olduğunu anımsamak, zamanın içinde bunların anlatılır hâle gelmesinin koşullarını yaratmak da sorumluluk.

Zira yine Berger’in aynı yazısında dikkat çektiği şöyle bir şey var: “... Kamusal alanda söylenenler ve bunların söyleniş tarzı, bir tür kişisel ve tarihsel hâfıza kaybına sebep oluyor. Tecrübenin hükmü siliniyor. Geçmişin ve geleceğin ufku bulanıklaşıyor.”

Kendi yaşadığımız deprem felaketinden yola çıkarak konuya baktığımızda, aslında yine en başa dönüyoruz anlatılır olanın alanına geçmek için gerekli olan o zamana ihtiyacımız var, o zaman geldiğinde “tecrübenin hükmü silinmesin”, “tarihsel ve kültürel hâfıza kaybı” yaşanmasın diye sürmesi gereken o hikâyelerin peşine düşmek, geçmişte kalmış olanı geleceğin hesap gününe taşımak gerekiyor.

Ama tüm bunları daha felaketin içinde yaşarken yapmamak elzem, bunu yaptığımızda yıkımı asıl yaşayanın hâfızasını, hikâyesini beklemeyi bilmeden, hakikatin bize görünen ilk anlamıyla hareket etmiş oluyor onun hâfızada demlenme süresini gasp etmiş oluyoruz. Yaptığımız yıkımın öznesine yabancı bir yere yerleşiyor ve enformasyon hızı içinde kaybolup giden, acının gösteri hâline getirilmiş, paylaşım odaklı içeriğine ekleniyor.

Viktor von Wezsäcker acıyı, “et olmuş hakikat, bir hakikatin et oluşu” olarak tanımlıyor, bana göre bunun anlamı; onun tüm bedenimizi ele geçirecek kadar kuvvetli olması demek. Yaşadığımız deprem felaketinin gerçekliği bizi buna benzer bir acıyla karşı karşıya bıraktı. Böyle bir durumda; yaşayanın bedenini saran, onu hareketsiz kılan bir şeyin sanatın, edebiyatın ve diğer disiplinlerin anlatı alanına girmesi hemen olacak şey değil. Çünkü acının alanındayız, henüz anlamın alanına geçmemiş bir zamanın

içindeyiz. Elbette, sosyal bilimciler saha araştırması yapacak, edebiyatçılar günü geldiğinde anlatacak, çizerler çezecek, filmler çekilecek, hikâye sürecek ama yine Berger'in bahsettiğimiz yazısında söylediği gibi öncelikle, “dayanışma içinde beklemeyi öğreneceğiz”.

Kaynaklar

- Breton, D., L., (2003), “Acının Antropolojisi”, s. 32-33, (Çev. İsmail Yerguz), İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Berger, J., (2016), “Hoşbeş, ‘Kayıtsızlığa Karşı Nasıl Direnmeli?’”, s. 100, 103, 104, İstanbul: Metis Yayınları.
- Chul Han, B., (2022), “Palyatif Toplum”, s. 41, 62, (Çev. Haluk Barışcan), İstanbul: Metis Yayıncılık.

20.02.2023 tarihinde şuradan alındı: kisadalga.net

Deprem Komünizmi

Foti Benlisoy

23.02.2023

Yirminci yüzyılın edebi klasiklerinden sayılan William Golding'ın *Sineklerin Tanrısı* adlı romanı (1954), onları taşıyan bir uçağın düşmesi sonucu Pasifik Adası'nda bir adada mahsur kalan bir grup çocuğun serüvenini aktarır. Kendilerini bir anda cennetvari ıssız bir adada bulan bu iyi eğitim almış çocuklar, önceleri ortak işlerini yürütmek adına ortaklaşa bir düzen kurmayı deneseler de zamanla saldırgan-rekabetçi eğilimler sergilemeye başlayıp rakip "kabilelere" bölünürler. Çocuklar bir savaş gemisi tarafından kurtarıldığındaysa adanın büyük bir bölümü alevlere teslim olmuş, çocuklar

birbirlerini yakalamak için av partileri düzenlemeye, birbirlerini katletmeye başlamıştır. Romanın sonunda birbirleriyle savaş halinde olan “güneşten kararmış, karınları, küçük vahşilerin karnı gibi şişmiş” çocukları yanmakta olan adadan kurtaran geminin kaptanı, onların “barbarlığa yuvarlanışına” hayıflanır adeta: “Ben de sanırdım ki, bir yığın Britanyalı çocuk... Hepiniz Britanyalısınız, değil mi? Sanırdım ki, bundan daha iyi idare edebilirlerdi durumu”.⁷

Sineklerin Tanrısı'nın bir felaket sonucu medeniyetten ayrı düşmüş çocukların hızla barbarlığa yuvarlanışına dair hikâyesi, insanların kooperasyon ve kendi kendilerini yönetme yetilerine dair karamsarlık ve sinizmin en güçlü ve “gerçekçi” bulunan anlatılarından biridir. Oysa romanın yazılışından on yıl sonra bir grup çocuk bu kez gerçekten ıssız bir adaya düştüğünde olaylar *Sineklerin Tanrısı*'ndan bambaşka bir istikamette gelişir. 1965 yılında altı çocuk bir deniz kazası sonucunda Pasifik Denizi'nde bulunan Tonga ada grubunun güneyindeki küçük Ata adasında, 15 ay boyunca mahsur kalır. Bu zaman zarfında çocuklar, daha sonra onları kurtaran geminin kaptanı Peter Warner'ın deyimiyle “küçük

⁷ William Golding, *Sineklerin Tanrısı*, çev. Mina Urgan, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2020, s. 247.

bir komün” kurarlar. Çocuklar yağmur suyunu depolamak için ağaç gövdelerini oyar, bir meyve bahçesi oluşturur, basit bir jimnastik alanı, hatta bir de badminton sahası yapar. Kazazede çocuklar bahçede, ortak mutfakta ve diğer işlerde sırayla çalışıyorlardı. Bazen kavga da ediyor ama oluşan tartışmaları hep beraber çözüyorlardı. Balık tutuyor, müzik aletleri yapıyor, aralarından biri hastalandığında ona bakıyorlardı.⁸

Velhasıl kelimeler bir grup çocuk medeniyetle herhangi bir bağı olmayan gerçekten ıssız bir adaya düştüğünde birbirinin kurdu kesilmemiş, “Sineklerin Tanrısına” kurban etmek üzere birbirini avlar hale gelmemiş, tersine uyum, işbirliği, dayanışma ve karşılıklı yardımlaşma temelinde bir örgütlenmeye gitmiştir. Bugün Ata adasının çocukları hatırlanmıyor. Golding’in “herkesin herkese karşı savaşında altta kalanın canı çıksıncı” kurgusu ise bir klasik addediliyor ve çeşitli yollarla popüler imgelemeye etkilemeye devam ediyor. Onun ruhu uluslararası bir “hit” olan *Survivor* programında dönüşerek yaşamaya devam ediyor.

Ata adasında geçen gerçek “Sineklerin Tanrısı” hikâyesinin “kıssadan hissesi” aşikâr aslında: Bir fela-

⁸ Rutger Bregman, *Humankind A Hopeful History*, Bloomsbury Publishing, Londra, 2020, s. 35-56.

ket sonrasında insanların postapokaliptik *Mad Max* filmlerinin o herkesin herkese karşı amansız ve acımasız mücadelesinden ibaret “doğal” hallerine geri döneceği varsayımı, burjuvazinin kendi suretinde yarattığı mevcut “medeniyetin” insanlığın “doğasına” dair karanlık bir fantezisinden ibaret.

Aslında eşitsizlikleri, tahakküm ilişkilerini görünür hale getiren, onları adeta teşhir eden felaketler mevcut olandan kopuşu gündeme getirebilen birer kırılma noktasıdır. Felaketle birlikte siyasal ve toplumsal iktidar yapıları bir an için dahi olsa kırılarak işlemez hale gelir. Rebecca Solnit’e göre, sanılanın aksine, bir felaket sonucunda hâkim toplumsal düzen geçici olarak çöktüğü ya da ciddi anlamda zaafa uğradığında karşılıklı yardımlaşma, işbirliği ve dayanışma temelli “felaket toplulukları” ortaya çıkar. Bunlar, Ata adasındaki gibi, kapitalist toplumsal nizamın o güne dek bastıracağı dayanışmacı kapasitelerin beklenmedik bir biçimde açığa çıkmasına neden olur. Hâkim yaşama biçimi şu ya da bu nedenle kısımlen de olsa askıya alındığında insanlar bireyciliği, edilgenliği ve rekabetçiliği esas alıp teşvik eden kural ve pratikleri ihlal edebileceklerini görürler.

Solnit, “korkunç olsa da felaket bazen cennete açılan bir arka kapıdır” diye yazar.⁹ Gerçekten de

⁹ Rebecca Solnit, *A Paradise Built in Hell The Extraordi-*

felaket, düne kadar yok sayılmış ütöpik enerjilerin açığa çıkmasına pekâlâ vesile olabilir. Hem unutmayalım, kıyamet çok eskilerden beri, dünyanın tersine döndüğü bir kurtuluş umudunu güdeme getirir. Deprem bölgesinde onca yıkım ve acının ortasında yeşeren dayanışmacı pratikler bunun son örneği.

Kimileri bu dayanışma ve karşılıklı yardımlaşma seferberliğini haklı olarak “deprem komünizmi” olarak adlandırıyor. Mesela Ali Ergin Demirhan şöyle yazıyor: “Deprem bölgesinde mülkiyet ve piyasa ortadan kalkmıştır, para hükmünü yitirmiştir ancak hayat sürmektedir. İnsanların peşinde olduğu şey de mülkiyet, para ya da piyasa değil barınma hakkı, beslenme hakkı, enerji hakkı, sağlık hakkı, iletişim hakkı, eğitim hakkı, ulaşım hakkı gibi temel toplumsal haklarının ihtiyaçları doğrultusunda karşılanmasıdır. Devletin enkaz altında bıraktığı halkı yaşatmak üzere harekete geçen toplumsal seferberlik ise ‘herkesten yeteneği kadar, herkese ihtiyacına göre’ ilkesi ile işlemektedir. İşte bu ilke komünizmin en sade tanımıdır.”¹⁰

nary Communities That Arise in Disaster, Viking, New York, 2009, s. 3.

¹⁰ Ali Ergin Demirhan, “Hatay’dan deprem notları (2): Koordinasyon krizi ve deprem komünizmi”, <https://sendika.org/2023/02/hataydan-deprem-notlari-2-koordinasyon-krizi-ve-deprem-komunizmi-677617/>

Levent Dölek'in isabetle vurguladığı üzere deprem koşulların da zorunluluğun dayatmasıyla oluşmuş “bu komünist ilişkiler kalıcı ve istikrarlı değil” elbette. “Kapitalizm ve sermaye deprem bölgesinde geçici bir süreliğine hâkim ilişki tarzı olmaktan çıktığı halde deprem bölgesinin sınırlarından başlayan büyük bir kapitalist kuşatma var.”¹¹ Deprem komünizmini hayata geçiren “felaket toplulukları” son derece kırılğan ve kendini toparlayan iktidarın her türden saldırısına açık.

Felaket anında geçerli olmuş ilişki ve pratiklerin felaket sonrasının “yeni normaline” de taşınabilmesi kolay iş değil elbette. Kriz anında karşılıklı yardımlaşma temelinde sermaye ve devletten kurtarılmış alanlar yaratmak kritik önemde olsa da sermaye güçleriyle merkezi düzeyde girişilecek ve güçler dengesinde niteliksel dönüşümlere yol açacak muharebeler yaşanmadığı sürece bu alanlar geçici ve kısmi kalmaya mahkûm.

Yine de karşı karşıya olunan güçlükler ne olursa olsun fiili “deprem komünizmi”, yani deprem sonrasında açığa çıkan büyük toplumsal dayanışma ve karşılıklı yardımlaşma hareketi, ülkenin siyasal iklimini bütünüyle değiştirmiş, iktidarı hayli zor

¹¹ Levent Dölek, “Deprem Komünizmi”, <https://gercekgazetesi1.net/politika/deprem-komunizmi>

durumda bırakmıştır. “Deprem komünizmi” siyasal güçler dengesinde daha düne kadar tahmin edilmesi mümkün olmayan, ana akım muhalefetin kendi başına asla başaramayacağı bir etkide bulunmuştur. Tam da bu nedenle bu toplumsal seferberliği tüm güçlülere karşın daha da büyüterek derinleştirmek, onu kurucu bir kolektif iradeyle donatmak hepimizin görevi olmalı.

24.02.2023 tarihinde şuradan alındı:
fotibenlisoy.tumblr.com

Sismik Bakış

Hasan Cem Çal

24.02.2023

6 Şubat depreminin televizyonlara yansıma şekli fecaatti. Etkisi depremin kendisiyle karşılaştırılmayacak olsa da, zihinlerde bir tür deprem etkisi yaratan, absürt, ne idiği belirsiz, varlık amacı meçhul, yersiz görüntülere şahit olundu; gereksiz, kifayetsiz ve yer yer anlamsız söylemler her kesime duyuruldu. Depremin kavranışına yeni neredeyse hiçbir şey eklemeyen ve depremedelere hiçbir yararı dokunmayan ifadeler art arda dizildi. Bunun nedeni ise depreme dair bilgi akışını yönetip yönlendirmektir.

Depremin üçüncü gününde (8 Şubat) Twitter'a erişimin kesilmesinin ve Twitter'da gerçekleşen bant

daraltmanın nedeni, yardımlaşma, haberleşme ve tabii ki bilgilenme amacıyla kullanılan bu mecraı kullanılmaz hâle getirmek, işlevsiz kılmak değildi yalnızca. Ayrıca ve daha önemlisi, depreme dair algıyı (ve tabii ki duyguyu) koşullamaktı. Koşullayıcı ise pek tabii televizyondu. Depremi salt izlenen, seyredilen, pasifçe görülen, diyelim ki “şahit olunan” bir şey hâline getiren televizyon.

Twitter’ın basbayağı engellenmesiyle birlikte, alternatif tek erimi yüksek “haber kaynağı” olan televizyon, depreme dair gelişmelere ulaşım sağlanan yegâne mecra hâlini aldı ki bu, Türkiye şartlarında kaçınılmazdı. Türkiye’nin mevcut medya kültürünün başat olarak televizüel oluşu bunun ana nedenidir kuşkusuz. Televizyonu medya tüketiminin hâlâ baskın bir parçası olarak resmen muhafaza ve kısmen müdaafa eden bir kültürden söz ediyoruz. Dolayısıyla, daha önce de gündeme gelen sosyal medya kısıtlamalarını sadece bilgiye erişimin kesilmesine değil, ayrıca bilginin koşullanmasına dönük bir “müdahale” olarak görmek lazım. Kamusal iletişimin sağlandığı, sağlanmak zorunda kalındığı, bilginin bir arada, birlikte üretildiği, denetlendiği ve tabii ki onaylandığı, teyit edildiği alana girişin engellenmesi, bu koşullamanın başlangıcıdır.

Televizyon depreme dair bilgiyi nasıl koşulladı? Öncelikle, depremle ilintili gelişmeleri salt bilgiye in-

dirgeyerek. Bundan kasıt, deprem hakkındaki iletişimi yalnızca tek yönlü kılmak tabii ki. Bir mecra olarak televizyon bunun için biçilmiş kaftandı açıkça. Görsel-işitsel bilgiyi yalnızca tek yönlü yansıtan yani vericiden alıcıya doğru aktaran, bir geri bildirim şansını en iyi hâlde pek kontrollü, en kötü hâlde ise tamamen imkânsız kılan bir araç olduğundan, televizyonun depreme dair bilgiyi “yansıtmak” için kullanılması kültürel olduğu kadar yapısal olarak da bir raslantı değildir (Sonuçta, televizyona kamusal erişim yalnızca telefon yoluyla gerçekleştirilir ki bu da fazlasıyla kontrol edilen bir erişim yoludur, dolayısıyla da tercih edilmez). Böylece (yani televizyonun asli “iletişim aracı” hâline getirilişiyle) kısa süre de olsa bilginin etkileşimli bir hâl alması engellenmiş oldu. Ve kamu iletişiminin köküne (tekrar) kibrit suyu döküldü. Artık herkes depreme seyirciydi. Yalnızca metaforik anlamda değil, reel anlamda da.

İkinci veçhe ise birinciye bağlanır: İletişim tek yönlü bir hâl aldığı anda, size iletilenle yetinmek ve bu iletiden bir anlam çekip çıkarmak zorunda kalırsınız. Olup bitenler karşısında gözünüzü kapayıp kulağınızı tıkayamayacağınız için, ne görüp duyuyorsanız, onu olan bitenin kendisi sanmaya meyilli bir hâl alırsınız. Aksi hâlde ise çıldırırınız. Televizyon bize gösterdiği, duyurduğu neydi? Ağırlıklı olarak analizler. Gerek geriye, gerekse de ileriye (ama pek

de şimdiye değil) dönük bir sürü analiz. Pekâlâ, analiz ne zaman yapılır? Bir şeyler olup bittiğinde. Bir şeyler olup bitmiş miydi peki? Cevap: Hayır! Dolaşısıyla bunlar birer analiz değildi. Daha ziyade oyalamayı, dikkat dağıtmayı. Bilinçli veya bilinçsiz, süregiden depremin ve etkilerinin medyatik (ve kısmen organize) bir telkin yoluyla soğurulmasıydı. Enkaz altında binlerce kişi sıkışmış hâldeyken ve artçılar sürerken, depremin neden ve nasıl gerçekleştiği bir konu olamaz, olmamalıdır. Oluyorsa bu bir yarıdır; söylemdir. Depreme dair bir şey söyler ki o da sudur: “Deprem bitmiştir.”

Televizyondaki bu tip “program”larda ve benzerlerinde programlanan, depremin ta kendisiydi. Görsel-işitsel ama her şeyden evvel zihinsel olarak programlanan bir depremdi bu. Programlandı, türlü şekilde. Yalnızca analizler yoluyla da değil, ayrıca spiker sunumları, muhabir aktarımları ve “uzman” yorumlarıyla da. Böylece depreme dair “görüş”ler üssel bir şekilde çoğaldı, fakat bu konuda yapılabilecek bir şeyin olmadığı da görülüp duyulanda eşzamanlı olarak onandı. Sonuçta televizyon yalnızca “heyecan dolu bekleyiş”leri ve “mucize”leri yansıtmakla yetindi ki yapabileceği başka bir şey de –“fitrat”ı itibarıyla– yoktu. Böylelikle sahadaki bekleme, hanedeki beklemeye dönüştü. Televizyon seyircisinin çaresizliği, “kader”ine terk edilmiş

on binlerinkinden farksızdı. Televizyon ekranının yüzeyi sanal bir enkaz hâlini aldı.

Sosyal medya yasağının bir günden az bir süreyi kapsamaması durumun vahametini hiçbir şekilde azaltmaz. Bilgi akışındaki birkaç saatlik kesinti bile, bilgilendirme istencini bir başka kanala bağlayıp kilitlemek için yeterlidir (Nasıl ki kesif bir açlık anında ne yenileceği düşünülmez, mutlak bir kriz anında da “haber kanalı” önemini yitirir ama olan –medyatik tesir ya da elektro kancalama– çoktan olup bitmiştir). Söz konusu olan, belirli bir süreliğine “televizyona yöneliş” değildi. Twitter’ın yeniden etkin bir hâl almasıyla birlikte televizyon bazlı *post*’lardaki artış, bunu kanıtlar nitelikteydi. Habertürk’teki yuvarlak masa sohbetlerinden CNN Türk’teki depremden sağ kurtulanların (enkaz altında kalış sürelerine göre) listelenişine (ki bu CNN Türk’ü alenen 4chan’laştırmış bir “program stratejisi”dir), televizyondaki tüm uçukluk sosyal medyaya yağmaya, yığılmaya başladı. Ve söz konusu edilenler de pek tabii bunlar oldu. Bilgi alışverişi dedikoduya ve laf dalaşına evrildi. Bu açıdan televizüel içerik, sosyal medyayı enfekte eden bir virüstü. Depremi kritik değil sansasyonel bir hâl almasına mahal verdi. Depremi bir eğlenceye çevirdi.

Neil Postman vakti zamanında televizyonun tehlikesinin bize hep eğlenceli bir şeyler göstermesinde

değil, her şeyi eğlenceli bir şekilde göstermesinde olduğunu söylemişti (*Televizyon: Öldüren Eğlence*). Bu söz doğruluğunu hiç mi hiç yitirmemiştir. Tabii ki bu bağlamda eğlence, basit ve kaba eğlence yani gülmece, güldürmece vesaire değildir. Daha ziyade, görülüp duyulan şeyin “hoşnutluk verici sunumu”dur. Basitçe televizüel yollarla sağlanan “gösteri”dir [spectacle]. Peki, bu ne demektir? Görülüp duyulmanın bariz ağırlığının hafifletilmesi, sertliğinin yumuşatılmasıdır. Dayanılmazın, katlanılmazın dayanılır, katlanılır kılınmasıdır. Bu hâli sağlayacak, bunu mümkün kılacak stratejilerin tamamıdır. Haber jeneriklerine eklenen epik, dramatik ve örtük olarak sarkastik (örneğin depremzedelerin feryat seslerinin kolajlanması) müzikler, bunun en sarıh ve bir o kadar sakil örneğidir. Yunan televizyonunda çalan, yankılanan Türkçe şarkının yaratmış olduğu sözde barışçıl heyecan ve kesinkes zamansız tartışma ortamı da, diğer taraftan, bu durumu içler acısı bir şekilde ama çok iyi örnekler. Bu ve benzeri örneklerde mesele, izleyicinin görüp duyduğu şey vasıtasıyla yaşadığı duygunun üzüntüye mi yoksa mutluluğa mı yakın olduğu değildir. Gösteri böyle çalışmaz, hiçbir zaman da çalışmamıştır. Gösteri, daha ziyade, üzüntünün de mutluluğun da görsel-işitsel bir “şey” hâline getirilmesiyle, paketlenmesiyle, diyelim ki tüm duyguların belirli bir mesafeden yaşanmasıyla, kısacası

ruh hâlinin ince ayarının yapılmasıyla, medyatik olarak koşullanmasıyla, hatta şartlanmasıyla mümkün olur (Bu süreçte *Survivor*'da gerçekleşen toplu ağlama nöbeti ise bu durumun en aşırı örneğidir; televizüel bir ekstrem spor olarak psödo-ağlama...). (Bu anlamda gösteri tüketmek için vardır; görünür kıldığı olayı görünür kılma biçimiyle soğurur, tüketir. Televizyonda olay –Jean Baudrillard'ın “Terörizmin Mantığı”nda dediği gibi– bir imge-olaydır ki bu da “gösterileştirme”yle mümkün olur.) Bu deprem söz konusu olduğunda da olan buydu. Ham hâliyle de yeterince vurucu, kırıcı, üzücü, insanı çileden, zıvanadan çıkararak şeyler neden montajlanır, kolajlanır? Bu şeyler hakkında düşünülmesin diye. Gişe rekortmeni filmler gibi izlensinler diye. Bir şovdan farksız olsunlar diye. “Eğlenin diye.” Unutuldukça hatırlatılmalı: Estetiğin etikten kopuk olduğunu yalnızca bir medya patronu söyler.

Öte yandan, bu estetiği “kötü” olarak da nitelendirmemek gerekir. Bu, yavan bir varsayımdır. Kötü bile hâlâ fazla kayıtlı, fazla muhatap, hitabeti fazla açık, nettir. Bu estetik kötücül değil kayıtsızdı. Kayıtsızlığın estetiğiydi bu. Ve yalnızca “müzik kullanımını”yla ya da görüntülerin ve seslerin “montaj biçimi”yle de ilgisi yoktu. Çok ekranlı yorum programları, bu programların yapılanış biçimi, bu biçimin analizi, gerekli örneği sunar. Bu programalarda

konusanlar dırdırlarıyla, gevezelikleriyle, zevzeklikleriyle kafa ütölemekle kalmadı yalnızca, ama ekran-sal bir tertibatın parçası olma ve bu yolla da bir mesaj iletme işlevini üstlendi. Deprem bölgelerinin görüntülerini kuşatan ekranlar yani bu ekranlarda konuşan kafalar, bu kafaların ekrana yayılış, ekranda konumlanış biçimi depremin alımlanışını tanımladı ki bu, bu kafaların söylemleriyle yapıp ettikleri şeyin, enformatik manipülasyonun televizyon yüzeyindeki mimiklenişinden başka bir şey değildir. Deprem, ekranın “kayda değer” bir bölümünü kaplamak vasfıyla ayrıcalıklandırıldı böylece. Ve tek ayrıcalığa da buydu. Bir “konu” olmak, televizüel bir “ihtilaf konusu”na indirgenmek, o kadar.

Peki, bu “görece büyük” ekranlarda olan biten neydi? Hiçbir şey mi? Tabii ki hayır. Televizyonda hiçbir şeyin olup bitmemesi çekilemeyeceğinden, bir şeylerin olup bitmesi gerekir. Ve olup biten, “heyecanlılık”la nitelenmelidir. Bu bir tartışma olabilir, bir kavga olabilir, sıradışı bir vaka olabilir, ama o ya da bu şekilde “izlemeye değer” bir şey olmalıdır. Deprem de böyle bir şeydir. Nitekim bu deprem de öyleydi. Deprem bölgesine, enkaz alanına, depremin yaşandığı şehirlerin gündelik hayatına ke-sintisiz, filtresiz, yorumsuz bir bakış asla atılmadı. Basitçe, deprem rahat bırakılmadı. Televizüel yollarla sürekli taciz edildi. Bunun nedeni ise genel iti-

barıyla depremin gerçekleştiği bu yerlerde “izlenesi” hiçbir şey olmamasıydı (Zaten depremin gerçekleştiği günden itibaren ana tema da saatlerce ve hatta günlerce bu yerlerde bir şeyin olamamış olmasıydı). Hiçbir şey. O nedenle, uzun bir süre yerel ve yerel, ahvali olduğu gibi yansıtan tek bir kayıda şahit olunmadı. Taş, toprak ve moloz, televizüel bir materyal olarak kullanışsızdır. Materyal kullanışsızsa (ortada bir sansasyon olduğundan ama bu sansasyonun sansasyonel sunumu imkân dahilinde olmadığından) onu imlemek gerekir ki muhabir, böyle anlarda bu işlevi görür. Sessiz yerleri sesiyle kaplar, “görme şansı” bulduklarını aktarır ve “sessizliğin sesi” olduğu iddiasındadır (ve genelde çok yorgun olsa da hep *presentable*’dır). Ama asıl yaptığı, olağanüstü bir ses çıkardıktan sonra sessizliğe gömülen ve ancak bu sessizlikte kavranabilir olan bu muazzam arkitektonik yığını kendi payına algılayamaz kılmaktır. Ve olup bitenler hız aldıkça, en amiyane tabirle heyecanlandıkça, görevi spikerlere, sunuculara devreder, bırakır. Aktarımın yerini yorum alır böylece. Ve felaket hermenötüğü başlar.

Son kertede televizyondan yansıyan –artık herkesin malumu– yalnızca “iş başında” olunan alanların “canlı kayıt”larıydı. Ve bunlar “başarı”ların kayıtları olmalıydı. Başarı ise –yine herkesin malumu– her daim ve şartta devletin başarısıdır. Dolayısıyla,

bilinçli olarak (ya da daha kötüsü, “üstünü örtme” bir şartlı refleks hâline geldiğinden, daha derin bir bilinçlilik hâlini yansıttığı söylenebilecek olan bir bilinçsizlikle) enkaz altından çıkan cansız bir beden bize neredeyse hiç gösterilmedi, duyurulmadı zira bu, “başarısızlığın resmi”ni çizmek anlamına gelecekti (Bunun “kimseyi üzmemek” için yapıldığı varsayımı naiftir). Ölümler gerçekleşmemiş miydi? Evet, gerçekleşmişti, ama sadece sayı olarak göze çarptılar. Sayıya indirgendiler, soyutlandılar ve bu şekilde “servis” edildiler. Geleneksel ve anaakım medya söz konusu olduğunda ölüme kayıtsız kılmanın en bilindik yöntemi istatikleştirmedir. Bu, televizyon için de pek tabii geçerlidir. Bu depremde de ölüme yaklaşım açısından gerçekleşen şey buydu. Televizyonda ölü görmedik, ölen de görmedik, yalnızca öldüğünü haberine aldık. Nasıl mı? Sürekli artan sayılar hâlinde (Hatta enkaz altında kalış dahi sayılarla yani saatlerle ifade edilir oldu, bu hâlin hiçbir dille ifade edilemez yoğunluğu basbayağı göz ardı edildi, adamın biri çıkıp “Rekor kimde?” bile dedi). “Kim öldü?” değil, “Toplam ölü sayısı nedir?” Bir kişinin ölümü dahi dayanılmaz olduğundan, ölümü sayıya indirmek psikolojik (ve tabii ki politik) bir zaruriyet hâlini alır. Birinin ölümü trajedir, on binlerin ölümü ise istatistik...

Kayıtsızlaşma yalnızca ölümün sayısallaştırılmasından da ileri gelmiyor tabii ki. Ayrıca depremin başarıyla kontrol altına alındığı iddiasından ve bu iddiayı destekleyecek görüntülerin ve seslerin aktarımından kaynaklanmaktaydı. Bu yolla iki şey elde edilmiş oluyor: Bir, ulusal bir kriz çıkması, bir “devrim”in patlak vermesi önleniyor ve iki, devletin ehilliği, muktedir, kadir ve mahir oluşu, her yere uzanan “yardımcı eli”nin varlığı tasdikleniyor. Birinci neden, bu görüntülerin ve seslerin yatıştırıcı bir işlev gördüğünü belirtir. Zaten olaya “el atılmış”sa, “elden gelen bu”ysa, “yapılması gereken yapılıyor”sa daha fazla endişelenmeye gerek yoktur. Böylece endişe ve dolayısıyla yardım azalır; insanın içi, vicdanı rahatlar; yüreğine su serpilir. Ama tabii ki kaygı ve ıstırapın doruğunda, yalnızca uyuşmak adına tüketilmesi gereken tipte bir “içerik”tir bu. Dolayısıyla bir hiçtir; anlamı yoktur. Ve asıl varlık nedeni, ikincisidir. (Bir yönetim biçimi, yönetimselliğin işletiminin örnek formasyonu, “mutlak tüzel varlık” olarak) devletin hâlihazırda (yalnızca lokal değil küresel olarak) çözülmekte olan gücünü bütünlemek, ihya etmek, “devletin adını temize çıkarmak” için bir “fırsat”tı bu. Ya da daha doğrusu, bu adın daha da kirlenmemesini sağlamak için gerçekleştirilen, seferberlik kisvesi altında bir ambargoydu. Egemen devletçi hükümetin planı, programıydı. Ve tabii ki sansürüydü. Televiz-

yonda gösterilmeyen değil, gösterilen şeydir sansür. Televizyonda sansür, kontrollüdür.

Twitter'a uygulanan yasak, ancak bu bağlamda değerlendirilirse bir anlamı haiz bir hâl alır. Sempomatik bir durumdur bu. Mesele Twitter'ın televizyondan daha "özgürlükçü" bir mecra olması değildir (Elon Musk tarafından yürütülüp yönlendirilen bir mecraya özgürlükçü demek, özgürlüğü en genel ve dolayısıyla en banal anlamıyla kavramaya eşdeğerdir). Mesele daha ziyade, bu mecranın "kontrol dışı" işlemesidir. Yukarıdan aşağıya denetlenememesi, gerektiğinde fişinin çekilememesi ve "istihbarat"ın alternatif bir biçimde yayılmasıdır. Yasa ile yasak arasındaki meşum bağ, bu bağlamda kendini daha önce de göstermişti (Malum "sosyal medya yasası"dır söz konusu olan). Ama artık, bu konunun yasamayla değil yargıyla ilgili olduğu açıkça biliniyor. Twitter'ın kendi payına hiçbir önemi yoktur; zira yalnızca bir araçtır o. Ehemmiyeti, imkânlı kıldığı iletişim şeklinin gerekliliğinden, etkileşimin bu şartlar altındaki elzemliğinden gelir ki bu da televizyonun ve televizyonun bağlı olduğu devlet aygıtının işleyiş şekliyle taban tabana zıttır. Onun yetersizliğinden doğar, bu yetersizliği yayar, ona bir alternatif oluşturur ve böylece yegâne yönetim belirteci olduğu iddiasındaki bir dizpozitif, varlık amacını yok sayılmış bulur. Aşağıdan yukarıya denetim, devletçe kabul edilemezdir.

Hele ki bu denetim kamu tarafından atanan temsilcilerin mali özerkliğini ve maliyetten tasarrufu da şart koşuyorsa, “şirk”tir. İletişimin siyasal olmadığını yalnızca bir politikacı söyler (ve genelde de –ne hikmetse!– televizyonda, *prompter*’dan okuyarak).

Genelinde sosyal medyada, özelinde Twitter’da “yanlış bilgi”lerin yayıldığı söylemiyle de hiçbir yere varılamaz. Aynı şey on yıllar önce televizyon için söyleniyordu. Karşılaştırıldığında, televizyon ile Twitter arasında yanlış bilgi katsayısı bakımından hiçbir fark yoktur. Dolayısıyla Twitter’a dair infial yaratılan da bu değildir, asla da olmadı. Bilginin niteliğinin hiçbir önemi yoktur, hareket ediş şekli ise her şeydir. Depremle ilgili bilgilerin yayılma hızı, depreme dair bilgilerin karşılaştırmalı doğrulanışı, depremedelerin gereksinimlerine dönük ve yönelik çözüm bulma girişimleri, kısacası virütik ve interaktif iletişim, “yetkili”lerin canını sıkandır. Aslen hiçbir işe yaramayan ama işe yaradıkları iddiası üzerinden “iş yapan”lar, “iş zamanı” geldiğinde atıl kaldıklarında foyaları ortaya çıkacağından, kaybedecekleri şey yüklü olduğundan, kurtuluşu işlerini yapmalarına izin verilmediği iddiasında (ama aslında yalan ve iftirasında) bulur. İşte televizyon tüm bu reaksiyonun, reaksiyoner çıkışların da beşiği idi. Kritik kondisyonu bu yolla da sansasyonel kondisyona evirdi.

En büyük sansasyon ise yine televizyonda gerçekleşen, hatta televiyonun tamamıyla, entegre bir şebeke olarak, büyük t ile Televizyonla bütünleşen “bağış programı”ydı. Bu programın amacı neydi? Bağış toplamak mı? Tabii ki hayır. Bu, bir yandan asrın kara para aklama teşebbüsüydü, bir yandan da bağışın açık arttırmaya çevrilişiydi. Her bir bağışla birlikte, gittikçe artan meblağların (ve “yuvarlanan para”ların) yaratmış olduğu etki mali bir müstehcenlik hâlini aldı. Yarısından fazlası asgari maaşla geçinmeye çalışan (ama aslında borç batağında olan) bir ülkedeki vatandaşları büyülemenin bundan daha etkili (ve bayağı) bir yolu düşünülemez. Bu, depremzedeler için düzenlenmiş bir program değildi. Tam aksine, depremden ne etkilenmiş ne de etkilenebilir vaziyette olanlara yönelikti. Kritik olanın sansasyonel soğuruluşu işte tam manasıyla budur. Bu program aynı anda hem bir reklam hem de bir şeytan çıkarmaydı. “Zengin kimse”lerin mali rüştünü ispatlaması için alan yarattı, ad ve soy adının (marka) değerini arttırmasını sağladı, ama aynı zamanda izleyicilerin tamamını da ruhen rahatlattı, bedenlen gevşetti, kimilerince akla hayale sığmayacak paraların “yardım kasası”na girdiğinin bilincini aşıladı (Bu açıdan bu programın etkisi, filantropik olmaktan çok psikosomatik bir niteliktedir). Böylece tele-

vizyon, depremi yine araçsallaştırdı. Etrafında her şeyin yeniden programlandığı bir şey kıldı.

Bu, kelimenin en teknik anlamıyla programlanmış bir depremdir. Kendisi programlanmış olduğundan değil, ona bakış programlanmış olduğundan. Bu, en az deprem kadar sarsıcı, içeriğe indirgediğini, türlü tezgâhla sönmlediğini biçiminde dışavuran, bir tür sismik bakıştır. Depremin yarattığı şok etkisini ikiye katlayan tipte bir bakış. Etkisi devamlılık arz eden (ama her nasılsa sela okutturan) bir depremin bittiğine kanaat getirilmesini sağlayan ve buna binaen eylenmesini, davranılmasını alttan alta, dolaylı olarak salık veren bir bakıştan söz ediyoruz. Depremin bitmediğini bilecek kadar şanslı olanlar için, bundan daha şok edici hiçbir şey yoktur. Bir diğer deprem de budur.

24.02.2023 tarihinde şuradan alındı: manifold.press

Devlet versus Proteo

Gün Zileli

19.02.2023

Buraya bakın, burada, bu kara mermerin altında
Bir teneffüs daha yaşasaydı,
Tabiattan tahtaya kalkacak bir çocuk gömülüdür
Devlet dersinde öldürülmüştür.

Ece Ayhan, Meçhul Öğrenci Anıtı

O kadar çok konu var ki depremle ilgili, insan hangi birini yazacağını şaşırıyor.

“Fil”i Vererek “Şah”ı Kurtarmak

Aranan “günah keçisi”nin, karton şatolar gibi yıkılan yapıların sorumlusu müteahhitlerin şahsında bulunmasıyla bir numaralı asli suçluların kendilerini gizlemelerini mi; satranç tablasındaki “fil” ya da “atı” harcaayıp şahı kurtarmaya çalışanları mı; yoksa delilleri karartmak için, halen canlıların bulunma ihtimalini göz ardı ederek arama çalışmasına son verip enkaz kaldırma çalışmalarına girişilmesini mi; bu yolla, çeşitli ülkelerden gelen kurtarma ekiplerinin çalışmayı yarıda kesip ülkeyi terk etmelerine yol açılmasını mı; sığınmacılara karşı girişilen ırkçı saldırıları mı; “yağmacı” denilerek insanların linç edilmesi ve ölümlere yol açılmasını mı; Ümit Özdağ adlı kişinin video çekerek sokak sokak ırkçı ajitasyon yap-

masını mı; Suriye’de de binlerce insan ölmüşken, hep birlikte “sınır ötesi”ni unutmamızı mı; benzer bir şekilde, yerle bir olan köylerin de “üvey evlat” muamelesi görmesini mi; AFAD’ın, koordinasyonsuzluktan değil, kurtarma çalışmalarına ya da yardıma koşan insanlara göz göre göre engel olmasını mı; devlet görevlilerinin yardımlara el koyarak yardımların halka ulaşmasına fiilen ve açıkça engel olmasını mı; OHAL ilan edilerek yıkıma uğrayan bölge halkına sopa gösterilmesini mi; dayanışma yerine “kenetlenme” sloganını atarak hükümetin etekleri altına sığınanları mı; göçük altından çıkarma çalışmalarının canhıraş bir şekilde sürdüğü daha ikinci gün insanlarla alay eder gibi önlerine 10 bin tl. sadaka atılması yüzüzlüğünü mü; kimi televizyon kanallarındaki “depremzedelere bağış” kampanyasının zenginlerin mide bulandırıcı şovuna dönüşmesini mi; yoksa insanların aralarında organize olarak muazzam dayanışma örnekleri ortaya koymalarını, kahraman maden işçilerini, itfaiye erlerini, çeşitli ülkelerden ikircimsiz yardıma koşan kurtarma ekiplerini, kurtarma köpeklerini mi yazsam diye düşünürken önüme bir haber düştü *Artı- Gerçek*’te.

Yardıma Koşanlara Reva Görülen...

MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin partisinin grup toplantısında yaptığı konuşmadan bir bölümü buraya almak zorundayım:

“Enkazın üzerinde tepinen utanmazlara her dönemde şahitlik ettik... Devleti bir kenara itip ahbap çavuş ilişkisi içinde yardım toplanması bizim nazarımda yanlışdır. Devletin yetişemediği ne vardır ki Ahbapçılar ve Babalacılar akbaba gibi kanat çırpmaktadır?.. Yardımların AFAD aracılığıyla yapılması en doğru yoldur.”

İddia ediyorum: Tüm dünya afetler tarihinde, yardıma koşanların böylesine hedef alındığına ilişkin tek bir örnek bulunamaz. Diyelim ki bazı hükümetler, kendi acizliklerini ortaya koyan yardımlardan hoşlanmasalar bile, duygularını kendilerine saklarlar, hatta usulen teşekkür bile ederler.

Bahçeli'yi “açık sözlülüğünden” dolayı takdir mi etsek acaba? Devletin ya da hükümetin veya daha göz önünde bir figür olarak AFAD'ın gerçek duygularını açık etmek bu kadar olabilir. Hükümet mensupları, hatta hükümetin başı, belki de “aptal dost”, “akıllı düşman” sözünü hatırlayıp Bahçeli'ye kızmışlardır, bilemiyorum. Aslında bu beni çok ilgilendirmiyor. Kurulmuş oyunculardan farksız, deprem bölgelerinde yaşanan acılardan habersiz,

Ülkü Ocakları Başkanı Sinan Ateş'in öldürülmesi karşısında kıllarını kıpırdatmayan, rahat grup koltuklarında başkanlarının her dediğini alkışlayan MHP grubundaki vekillerin kişiliksizliği de pek ilgilendirmiyor. Olmaz ya, Bahçeli, Haluk Levent'i övseydi, nasıl olsa yine alkışlayacaklardı. Beni ilgilendiren, Bahçeli'nin dışa vurduğu ruh hali.

Devlet Bahçeli, sözleriyle, soygun şebekelerinin koruyucusu devletin ve hükümetin gerçek özünü sakınımsız bir şekilde ortaya dökmüş: "Devletin yeti-şemediği ne var"mış ki? "Ahbapçılar ve Babalacılar akbaba gibi kanat çırpıyor"larmış. Neyin üstünde? Onu söylememiş ama anlamak için Bahçeli kadar zekâya sahip olmak yeterli. "Leş yiyen akbaba" imajı, Bahçeli'nin son "yaratıcı" buluşu!

Yani "Devletsel" duyarlılık bu kadar olur. Kıscası şunu demiş oluyor Devlet Bahçeli: Siz kim oluyorsunuz da insanların yardımına koşuyorsunuz. Burada devlet var, o, her şeye muktedirdir. Çekip gidin buradan.

Devletin Yetersizliğine Değil, Yetersizliğinin Ortaya Çıkmasına Üzölmüş...

Farz edelim ki, gerçekten Devlet Bahçeli'nin dediğı gibi devlet bütün ihtiyaçları karşılıyor olsun, peki ama "fazladan" yardım gelmesinden neden rahatsız olunur ki? Bence bunun tek nedeni var, o da, Bahçeli'nin, bu yardım çabalarının devletin yetersizliğini, ataletini, hantallığını, hatta yardım çabalarına karşı olumsuz tutumunu ortaya çıkarttığını düşünmüş olması. Ki, Bahçeli bu noktada haklı. Birilerinin çıkıp devletin yapmakta aciz kaldığı işleri de üstlenmesi devletin ne kadar yetersiz ve hazırlıksız olduğunu gösteriyor. Bahçeli, devleti adına pek üzölmüş. Yetersizliğine değil, yetersizliğinin ortaya çıkmasına!

Bu, faşizmin "üstün devlet" ideolojisinin yansımasıdır ama ben faşistlerin bile böyle bir durumda Bahçeli kadar "açık sözlü" olduğunu ya da olacağını sanmam.

Bugüne kadar Bahçeli'nin özellikle kendi parti grubundaki konuşmalarını sırf gülmek için, mizah niyetine izlerdim. Fakat bu sefer güldürmedi.

Gerçek Hemcinsim...

Bizim köpek kızları görece تنها yollarda akşam gezintisine çıkarttığım da kafamda Bahçeli'nin yukarıdaki korkunç sözleri dönüp duruyordu. Bir ara düşündüm. Önümde “lead”lerini çekiştirerek yürüyen ve yerleri koklayan şu kızlarla aynı cinsten değildik. Doğa onları köpek, beni insan olarak yaratmıştı ama yine de aramızda bir uyum vardı. Birbirimizi anlardık, karşılıklı olarak uyarılarımızı değerlendirir, ona göre davranırdık. Örneğin Keje, yolda bulduğu kemiği ağzından almaya çalıştığım da hafiften hırlarsa ne demek istediğini anlar, ısrar etmezdim. Ya da onlar benim neleri yapmalarını istemediğimi bilirlerdi. Arada kaçamak yapsalar da genelde uyarılarımı dinlerlerdi. Farklı cinsten canlılar olsak da birbirimizi anlamaya çaba gösterirdik.

Öte yandan, Bahçeli'yle “aynı” cinstendik. Üstelik yaşlarımız da birbirine yakın sayılırdı. İkimizin de insan cinsinden herkes gibi ikişer elimiz, ikişer ayağımız vardı. İkişer gözümüz, birer burnumuz ve ağzımız... İkimiz de, insan cinsine özgü bir şekilde konuşurduk, tesadüfen aynı dilde. Yani birbirimizin söylediğini ya da yazdığını anında anlayabilirdik.

Peki ama bu kadar benzerliğe rağmen bu büyük ruhsal uzaklık nasıl izah edilebilirdi? Farklılığı anlarım, hatta bu yararlı da bir şeydir ama Bahçeli

gibi birinin, soğuk ve duygusuz bir varlık olan devlet adına, yardıma koşan hemcinslerine bu kadar uzak, bu kadar düşman ve bu kadar mantıktan uzak olması nasıl izah edilebilir?

İnsan kardeşliği, daha ötesinde can kardeşliği diye bir şey vardır ama insanın “insan kardeşine” bu kadar uzak, bu kadar düşman olması olacak şey midir?

Anladım, anladım sonunda...

Benim kardeşim, gerçek hemcinsim, canlıları enkaz altından çıkartmak için çırpınan ve bu uğurda canını veren, Meksika kurtarma ekibinin, cins ve milliyet ayrımı bilmeyen, devlet tanımayan kahraman eri Proteo'ydu...

24.02.2023 tarihinde şuradan alındı: gunzileli.net

Ademi Merkeziyet Hayat Kurtarır...

Gün Zileli

26.02.2023

Belki de genç kuşaklar bu kelimeyi bilmezler ya da tam anlamıyla bilmezler. “Merkezkaç” desek daha iyi anlayabilirler ama bu sefer de gerçek anlam biraz sapmış olur. “Merkez”den “kaçmak” gibi anlaşılabilir. Oysa ademi merkezîyetçilik, hayatın gerçek gücünün, canlı dokusunun, ölü ve kabuksu merkezlerde değil, hayatîyet dolu yerelde olduğuna işaret eder. Belki de “yerel yönetim” ya da “yerinden yönetim” demek en doğrusudur.

Türkiye toplumu, kültürüyle ve yönetim alışkanlıklarıyla merkezîyetçidir. Eski evler bile ona göre yapılmıştır. Baba, merkezî sofada oturur ve bütün odaları gözetimi altında tutar. Baba, aslında her şeyi biliyor olmasa da biliyormuş gibi görünmeyi tercih eder. Zaten merkezîyetçilik, aslında “yapmak” değil, “yapar gibi görünmek”ten ibarettir. Son büyük depremde gördüğümüz gibi.

Prens Sabahattin

Ademi merkezîyetçilikten söz edildiği zaman tarihimizdeki, kenara iteklenmiş, görmezden gelinmiş, hatta horlanmış önemli bir düşünce insanını, Prens Sabahattin’i hatırlamamak olmaz. Merkezî devlet ve onun merkezîyetçi ideolojisi, Prens Sabahattin’i ve onun ademi merkezîyetçi önerilerini her zaman marjinalize etmiştir. Merkezîyetçi devletten daha da

merkeziyetçi olan solumuz da öyle. “Liberal” deyip bir köşeye atmışızdır onu. Oysa Prens Sabahattin de, ademi merkeziyetçilik de öyle kolayca köşeye atılacak, görmezden gelinecek bir düşünür ve düşünce değildir. Vikipedi’de şöyle deniyor: “İmparatorluğun geniş ve hantal yapısı nedeniyle gereğince gerçekleştirilmeyen yerel yönetimin bölgenin yaşayanları tarafından üstlenilmesi gerektiği fikrini savundu. ‘*Ademi merkezietçilik*’ olarak adlandırılan bu görüşü etnik unsurlara prim verme olarak algılandı.”

Düşünce dünyamız için pek bir şey söyleyemeyeceğim ama edebiyatımızda Prens Sabahattin’in ve düşüncesinin hakkını veren edebiyatçı Demir Özlü’dür. Demir Özlü, bütün öykülerinin yer aldığı *Sürgün Küçük Bulutlar* (YKY, 2012) kitabındaki “Prens Sabahattin Bey” öyküsünde, oğluyla birlikte gezmeye geldiği Londra’daki otel odasında, gece yarısı, Prens Sabahattin’i, yatağının ayakucuna gelip oturmuş, kendisiyle sohbet eden haliyle canlandırmıştır.

Öyküde, kâh Demir Özlü’nün, kâh Prens Sabahattin’in ağzından, onun hayatını ve düşüncelerini izleriz. Prens Sabahattin Bey ve kardeşi Prens Lütfullah Bey, 1899 yılının Aralık ayında, Abdülhamit’in kız kardeşi Seniha Sultan’la evli olan babaları Damat Mahmut Celalettin Paşa’yla birlikte sürgün edilmiş ve Marsilya limanına çıkmışlardır. Prens

Sabahattin, bu öyküde, “Dayım sultanın despotizmine başkaldırmıştım” der, Demir Özlü’ye, “Yirmi iki yaşındaydım o zaman ve o günden bitmeyen sürgünüm başladı.”

Prens Sabahattin, 1902’de, Paris’te, Osmanlı Liberalleri Kongresi’ni topladığını anlatır. “Evet, Sultan’ın despotizmine karşı olan muhalefeti, her ulustan birleştirmek için. Osmanlı halklarının kurtuluş ve yükseliş sorununa çare bulmak için. Bir Osmanlı Konfederasyonu yaratabilmek için... Milliyetçilik, ilkel bir hırstan başka nedir ki... Hürriyetçilik, bir siyasal olgunluğa ulaşamaz idiyse, kuru bir sözden başka ne olabilirdi... bunları göremeyenler, 1908’den sonra, on yıl içinde imparatorluğu büyük bir hızla çökerttiler. Otokrasidir imparatorluğu çökerten...”

1908 Meşrutiyet Devrimi ile Abdülhamit devrilmiş, İttihat ve Terakki, yeni iktidarın yönlendirici gücü olmuştur. Prens Sabahattin yurda döner. “Seçimler yapılacak, Millet Meclisi açılacaktı. Milliyetçi olan, bu yüzden de otokrat eğilimleri içlerinde taşıyan ittihatçılar, seçimlere girmemi, seçilmemi önleceklerdi... İstibdat dirilmişti... İstibdatın dirilmiş olması, hatta, dayımın istibdadını da geçmesi. İstibdat istibdattan başka bir şey doğurmaz. Türkiye’yi mahveden de budur... O zaman... *Adem-i Merkeziyet ve Teşebbüs-ü Şahsi Cemiyeti* içinde fikirlerimizi olgunlaştırmayı, yaymayı tercih ettik... *Otokrasiden*

sadece yöneticiler değil, yapılan her şeye sessizce boyun eğen halk da sorumludur... Özgürlük adına yola çıkanlar, tarihte eşine rastlanması çok güç otokratlar olabilirler.”

İttihat Terakki de Abdülhamit gibi despotik yolu tutunca, Prens Sabahattin 1913 yılında ülkeden bir kez daha kaçmak zorunda kalır. 1918 yılında, İttihat iktidarının yıkılmasından sonra yurda döner. Fakat, Cumhuriyet yönetimi zamanında, 1924 yılında, Saltanat ailesine mensup olduğu gerekçesiyle, 1948 yılında İsviçre’de ölene kadar üçüncü sürgüne mahkûm edilir (s. 670-683).

Demir Özlü’nün öyküsünde Prens Sabahattin’in ademi merkezîyetçi fikirlerini etraflı bir şekilde girilmemiş. Özetle söyleyecek olursam, bu düşünce, işlerin merkezden değil, hayatın gerçek alanlarından, yerelden, bizzat o yerel bölgelerde yaşayan insanların inisiyatifi ve katılımı ile özerk bir şekilde yürütülmesidir ve ABD’nin federatif, İsviçre’nin kantonal yapısı ya da Bakunin’in “özgür komünler federasyonu” gibi bir yönetsel yapıyı gerektirir. Buna, Tito zamanındaki Yugoslavya’da bir dönem uygulanmaya çalışılan “özyönetim”i de ekleyebiliriz. Bu yapı, merkezî hükümetlerin müdahalesine en az, yerel bölgelerdeki insanların inisiyatifine en çok olanağı tanır. Böylece, normal günlük işleyişte büyük bir toplumsal inisiyatif olanak tanıdığı gibi, olağanüstü bunalım anla-

rında ve büyük doğasal veya toplumsal altüst oluşlarda, yerel inisiyatif yükün çoğunu kaldırır.

Türkiye Her Zaman Merkeziyetçilikle Yönetildi

Türkiye, böylesi bir ademi merkeziyetçi yapıya ve özerkliğe her zaman uzak durmuştur. Kadim Osmanlı İmparatorluğu da, ondan sonra kurulan Türkiye Cumhuriyeti de her zaman merkeziyetçi bir devlet yapısına dayanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti, kadim Osmanlı merkeziyetçiliği ile Jakoben türdeki üniter devlet merkeziyetçiliğinin bir bileşimidir. Ulus-devlet, bu temel üzerinde inşa edilir. Her yeni iktidar, iş başına geçer geçmez bu merkezî devleti devralıp geliştirmiş, yerel inisiyatiflere kesinlikle izin vermemiştir.

20 yıllık son AKP iktidarı da merkezî devlete çökmüş, merkeziyetçi yapıya yerleşmiş, gerçek, yaşayan sivil topluma giden kan damarlarını tıkamış ya da doğrudan kopartmıştır. Her ulusal ya da doğal felakette “devlet nerede?” feryatlarının yükselmesinin nedeni budur. Çünkü merkezî devlet yönetimi, yerel inisiyatifi, ulusal vb. her türlü farklılığı bastırırken yerelde sadece yerel soyguncularla (mütegalibe) işbirliği yapmıştır. Merkezî despotizmlerin vazgeçemediği bir yönetim tarzıdır bu. Aslında merkezî

yapı, felçli bir ihtiyar kadar hareket etmekten acizdir. “Kendisi himmete muhtaç bir dede, nerde kaldı gayrıya himmet ede” diye boşa denmemiştir. Acziyet ve despotizm, merkezî devlet madalyonunun iki yüzüdür.

İki Dallı Bir Yerel Yönetim Modeli

Bundan sonra günümüzdeki ademi merkezîyetçi yönetim tarzının unsurlarına geçebiliriz.

Bu ademi merkezîyetçiliğin iki dalı vardır:

Birincisi, normal yönetsel tasarrufların yanı sıra, başta depremler olmak üzere her türlü felakete karşı, tam yetkili ve merkezî müdahaleden masun, özerk **yerel yönetim organlarının** oluşturulmasıdır.

İkincisi, yine depremler başta olmak üzere her türlü felakete (deprem, yangın, sel, toprak kayması, kasırga vb.) karşı, tam yetkili ve merkezî müdahaleden masun, sürekli ve özerk **yerel acil müdahale organlarının** oluşturulmasıdır.

Yerel yönetim konseyi: Her mahallî birimde, her ilde, her ilçede, hatta daha alt birimlerde de oluşturulacak tam yetkili yerel yönetim konseyi (bugün de kent konseyleri var, iyi bir fikirdir ama pratikte ne kadar yetki sahibi olduğu ve işlediği meşuk), bütün ilgili oda temsilcilerinden (Mimar ve Mühendis odaları, İnşaat Mühendisleri odaları, Türk Tabipler

Birliği, Eczacılar Odası vb), Türkiye Barolar Birliği, hukuk derneklerinin (ÇHD, Sosyal Haklar Derneği vb) temsilcilerinden, İnsan Hakları Derneği, Hayvan hakları dernek ve temsilcilerinden, kadın dernekleri ve inisiyatiflerinden, gençlik ve öğrenci dernek ve inisiyatiflerinden, yerel STK'ların temsilcilerinden, basın temsilcilerinden, yerbilimcilerden, Belediye temsilcilerinden, yerel parti teşkilatlarının temsilcilerinden, bölge sendikalarının temsilcilerinden, bölge köylerinin muhtarlarından, Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü görevlilerinden, İtfaiye ve ilk yardım temsilcilerinden, AFAD temsilcilerinden ve merkezî devletin mülki amirlerinden vb. vb. oluşmalıdır.

Birincisi, bu kurul, il ya da ilçedeki veya mahallî bölgedeki bütün tayin edici işlere karar verme yetkisine sahip olmalıdır. Son deprem örneğinden hareket edecek olursak, örneğin, yapıların sağlamlığı veya çürüklüğüne, yeni yapılacak yapının zemininin ve bizatihi yapının sağlamlığına karar verecek organ bu olmalıdır. Bu organın onayı olmadan hiçbir yapıya sağlam ruhsatı verilmemelidir. Hiçbir merkezî ya da yerel hükümet müdahalesi bu organın kararlarının önüne geçmemelidir.

Böyle bir yapılanma, felaketler karşısındaki her türlü zaafı asgari boyutlara indirecektir. Kısacası, tek bir binanın bile yıkılmadığı Erzin belediye başka-

nının tek başına yaptığını bu kurullar ya da organlar rahatlıkla yerine getirebileceklerdir.

Yerel Acil Müdahale Konseyi: Keza, bu konsey de yerel madencilerin temsilcilerinden, itfaiyecilerin, dağcılarının, spor kuruluşlarının, okulların, STK'ların, siyasi partilerin ve belediyenin temsilcilerinden, Kızılay temsilcilerinden (1868 yılında Hilal-i Ahmer adıyla kurulan ve 1935 yılında Kızılay adını alan, AKP iktidarı tarafından “bitkisel hayata” sokulan bu kuruluşun yeniden hayata döndüğünü farz edelim), gönüllü kurtarma ekiplerinden, doktor ve sağlıkçı temsilcilerinden vb. oluşmalıdır.

Bu konsey açısından kritik olan nokta, acil müdahale ekiplerinin ve araçlarının olay olduktan sonra değil, olmadan önce hazır ve nâzır olmasıdır.

Her şeyden önce bu konseyin elinin altında yerel bölgenin büyüklüğüyle orantılı bir deposu olmalıdır. Bu depoda; olay anında müdahale etmeye yarayan araçlar, kesme aletleri, buldozerler, vinçler, aydınlatma araçları, jeneratörler vb. vb. hazır tutulmalıdır.

Ayrıca yeterli ölçüde çadır, yatak, battaniye, ısıtma aracı, ecza malzemesi, hazır yiyecek ve konserve, sahra hastanesi ve sağlık personeli vb vb de hazır tutulmalıdır.

Keza, acil müdahale için bir ekip, maaşları ödenecek hazırda bekletilmelidir (her an yangın olmadığı

halde itfaiye ekipleri nasıl hazır bekletilirse, onun gibi). Tamamen gönüllü çalışan ve dağ sporcularından oluşan Munzur Arama Kurtarma Derneği (MUDAK) bu konuda iyi bir örnektir. Bu arkadaşlar, depremi haber alır almaz, kimseden emir ya da talimat veya izin beklemeden, Dersim'den Adıyaman'a acilen hareket etmiş ve bu bölgede 170 kadar insanı (belki birçok hayvanı da) kurtarmışlardır. Dinamik ekiplerin yerelden anında acilen harekete geçmeleri hayatların kurtarılmasında belirleyicidir.

Bu durumda, AFAD gibi, merkezî hükümetin emriyle kurulmuş, bürokratik tutumlarla yardımları engelleyen, madencilerin bölgeye gitmesini geciktiren, hatta gönüllü kuruluşların yardımlarına el koyan merkezî “ilk yardım” kuruluşlarına “gölge etme başka ihsan istemez” demek ve ortak yerel çalışmada mütevazı bir şekilde yer almalarını sağlamak kaçınılmaz olmaktadır.

Merkeziyetçilik ve tekelcilik öldürür. Ademi merkeziyet ve çoğulculuk hayat kurtarır.

03.03.2023 tarihinde şuradan alındı: gunzileli.net

Yanlış Bilgiler, Algılar ve Yanıltmacalar!

Gün Zileli

05.03.2023

“Doğrucu Davut”luğun hiç gereği yok. Doğrular yanlışlardan çıkar. Yanlış yoksa, doğru da yoktur. Bu yüzden, yanlış olduğunu düşündüğümüz yargılara ya da yargularımıza teşekkür borçluyuz. İnsanlar, yargı ve düşüncelerini, “acaba yanlış mı?” diye düşünmeden korkusuzca ortaya atabilmelidirler ki, doğrular görülsün. Ayrıca doğruların da mutlak değil, göreceli ve değişken olduğu unutulmamalıdır.

Geçen hafta, bu sütunlarda “Ademi Merkeziyet Hayat Kurtarı” başlıklı yazım yayınlanmıştı. Bu yazı, özellikle Facebook sayfamda Prens Sabahattin ve Bakunin ile ilgili bazı eleştiri ve itirazlara yol açtı. Bu yazımda, bunların belli başlılarını ele alıp tartışmak istiyorum. Ayrıca, yazının sonunda, ordunun deprem alanlarına neden sevk edilmediğine ilişkin, yanlış olmanın ötesinde, bilinçli çarpıtmalara ve yanıltıcı görüşlere de kısaca değineceğim.

Bazı arkadaşlar, Prens Sabahattin’i yanlış tanıttığımı, onun “aşırı reaksiyoner”liğine ve “Monarşist”liğine değinmemeyi tercih ettiğimi belirtmişler. Bazı yazarların, Prens Sabahattin’in “Monarşist” olduğunu net bir şekilde ortaya koyduğunu söylemişler.

Düşünce insanların dönemlerin hâkim kültüründen ve düşünce dünyasından kopuk ele almak yanıltıcı olur. Dolayısıyla, bu hâkim kültür ve düşünce dünyası ister istemez o atmosfer içinde yaşayan düşünce insanlarını şu ya da bu ölçüde etkiler. Prens Sabahattin de Osmanlı Monarşisi ortamında yaşadığına, hatta Abdülhamit’le akrabalık bağlarına sahip olduğuna göre, elbette o ortamdan bazı etkiler taşıyacaktır.

Fakat Prens Sabahattin’i belirleyen bu değildir. Tam tersine, onu belirleyen, anti-monarşist fikirleridir. Batının özgürlükçü ve liberal fikirlerinden etki-

lendiğini ve Monarşik merkeziyetçiliğe karşı ademi merkeziyetçiliğinin de buradan kaynaklandığını söylemek daha doğrudur. O günün koşullarında, Monarşiye karşı Meşrutiyetçi görüşleri savunduğu da açıktır. Daha sonra, Meşrutiyetçi ama aynı zamanda merkeziyetçi İttihat ve Terakki'nin despotizmi ile çatışmaya girmesi de özgürlükçü ve ademi merkeziyetçi tutumunun sonucudur.

Bir arkadaş, biraz da muğlak bir şekilde, Prens Sabahattin'in 31 Mart vakası sırasında "dinsel gerici-liği" desteklediğini ileri sürmüştü. Prens Sabahattin'in böyle bir suçlamayla o zamanki İttihat ve Terakki iktidarı tarafından bir süre hapiste tutulduğu doğrudur ama böyle bir iddiayı İttihatçılar bile kanıtlayamamış ve Prens Sabahattin'i serbest bırakmak zorunda kalmışlardır. Ne yazık ki, yüz yıldan fazla zaman önceki küflenmiş siyasi davalar ve suçlamalar, bugün bile ideolojik nedenlerle ileri sürülebilmektedir.

Bakunin ve anarşizm ile ilgili itiraz ve eleştiriler konusunda da birkaç şey söylemek istiyorum.

Bazı arkadaşlar, Bakunin'in "özgür komünler federasyonu"yla İsviçre'nin kantonal idaresi arasında ne alaka var diye sormuşlar.

Yukarda Prens Sabahattin ile ilgili olarak söylediğimi burada tekrarlamak zorundayım. Fikirler gökten vahiy yoluyla gelmezler. Düşünce insanları,

mutlaka yaşadıkları dönemin düşünsel ortamının ve deneyimlerinin, yönetsel yapılarının, atmosferinin izlerini taşırlar.

Bakunin bir Rus'tu ve dolayısıyla merkeziyetçi Çarlık despotizminin acısını çekmiş bir insandı. Nihayetinde, mutlak özgürlükçü anarşist fikirlere varmasında, Rus çarlığına karşı mücadelesinin olduğu kadar, ömrünün çoğunu geçirdiği, kantonal (özerk) bir yönetim tarzına sahip İsviçre'nin etkisini bulmak mümkündür. Bakunin'in, "özerk kantonal" yönetimden etkilendiği ama bununla yetinmeyip, bu özerkliği "özgür komün"lerin federasyonu olarak oldukça ileri bir düzeye taşıdığı açıktır. Dolayısıyla İsviçre'nin "özerk kantonları"yla Bakunin'in "özgür komünleri" arasında bir bağ bulunduğunu düşünmek hiç de olmayacak şey değildir. Elbette devlete kökten karşı olan Bakunin, "özerk kantonal" bir yönetimle yetinemezdi. Onu, özgür komünler federasyonu noktasına doğru geliştirmesi sadece var olanla yetinmeyen özgürlükçü ruhunun ürünüdür.

Benzer bir şekilde, bazı arkadaşlar, "ademi merkeziyetçilik" denerek yine de belli bir otorite tanınmış olmuyor mu diye soruyorlar. Eğer salt ademi merkeziyetçilikle yetinseydik haklı olabilirdik. Ama ademi merkeziyet, özgürlük yolundaki adımların sadece en önemlilerinden biridir. Devleti tamamen gereksiz hale getirecek özgürlükçü

gelişmelerle birlikte düşünölmelidir ademi merkezietçilik. Amerikalı düşünür David Thoreau, “en iyi devlet, en az yöneten devlettir” derken, ademi merkezietçiliğin varacağı noktayı işaret etmiştir. Thoreau’nun bu sözüne daha sonra “hiç yönetmeyen devlettir” eki yapılmıştır ki, bu da devletsiz bir özyönetim toplumuna işaret eder.

Kaldı ki, böyle adımlar atılamasa bile, şahsen ben bir anarşist olarak böyle bir adımdan memnun olurum. Bu da az şey değıldir. Bence anarşistler, özgürlük yolundaki bir gıdımlık bir gelişmeden bile mutlu olur ve desteklerler. Örneğın, bugünkü despotik, soyguncu iktidarın son bulmasına burun kıvıran bir tutum hiç de anarşistçe bir tavır olmaz.

Böylesine burnundan kıl aldırılmayan tutumlarla, örneğın Bakunin arasında çok büyük bir uzaklık vardır. E. H. Carr’ın *Mihail Bakunin* (çev: G. Zileli, 2006, Versus; Çev: Pelin Sıral, İletişim, 2009) biyografisi okunduğı zaman, onun, salt özgürlük mücadelesine destek toplamak için, bir din adamını ziyarete giderken, evin merdivenlerinde dinsel ilahiler okumak da dahil, özgürlük için en ufak bir olanağı dahi (hatta biraz da fırsatçı ve gülünesi bir tarzda) değıerlendiren tutumuna ilişkin çok sayıda örnek çıkar karşımıza.

Bir arkadaş, “anarşizm, otorite tanımazlık değıil midir?” diye sormuş. Anarşistler her türlü otoriteye

karşı değildir. Otoritenin tahakkümüne karşıdır. Örneğin, otoritesini otoriteryanizm yönünde kullanmadıkça, teorik fizikçi Albert Einstein'ın bu alandaki otoritesine neden karşı olalım ki? Otoriteyi sorgulamak ve eleştirmek başkadır, tanımamak, bütünüyle reddetmek başka. Anarşizmi, önüne gelen her şeye tekme atan hırçın ve mızıkçı bir çocuk durumuna düşürür böylesi yaklaşımlar.

Son olarak, iyi niyetli yanlış fikirlerin ötesinde, bilinçli bir çarpıtma ve yanıltmacaya da değineyim: Gerekli örgütlü insan gücüne, araç ve teçhizata sahip ordu deprem alanlarına neden sevk edilmedi, sevk edildiği kadarıyla da, bu sevk neden bu kadar cılız kaldı?

Gerek iktidar çevreleri, gerekse ulusal önyargılara sahip çevreler, bunun “milli sınırların” korunması kaygısından kaynaklandığını ileri sürdüler, biraz düşük volümlü de olsa.

Bu, yanlış bir fikir olmanın ötesinde bilinçli bir çarpıtmadır. “Milli sınırların” korunması gibi gülünç bir gerekçeye hiç girmeden belirteyim ki, iktidarın bu konuda son derece sakınlı davranmasının tek nedeni vardır, o da, önce Ergenekon ve Balyoz davalarıyla, sonra da 15 Temmuz darbesiyle başı kopartılmış ve itibarı en alt düzeye indirilerek AKP iktidarının denetimi altına sokulmuş olan ordunun, büyük örgütlü insan gücüyle araç ve teçhizatıyla depremin

sonuçlarına müdahalede önemli bir başarı kazanıp “kahraman” ve “kurtarıcı” konumuna geçmesi ihtimalidir. AKP iktidarı, tam orduyu kendine tamamen tabi kılmışken, ordunun deprem bölgelerinde fiilen müdahale edip, gerek kurtarma çalışmalarında, gerekse halkın barınma ve beslenme ihtiyaçlarının karşılanmasında yer alarak halk nezdinde itibar kazanmasını istemedi, ordunun müdahalesinin, zaten felç olmuş AFAD gibi kendi organlarını fazlasıyla gölgede bırakacağını düşündü.

08.03.2023 tarihinde şuradan alındı: gunzileli.net

Yaşatma gayreti

Emek Erez

26.02.2023

Yan Lianke'nin, "Günler, Aylar, Yıllar" adlı kitabında, kuraklık nedeniyle tüm köyün göç etmek zorunda kaldığı bir hikâye anlatılır. Bu hikâyede ihtiyar bir insan, büyük çaba vererek yeşerttiği mısır fidesini ve yoldaşı kör köpeği bırakmak istemediği için göç etmez. Metin boyunca bu üç farklı türden varlığın hayatta kalma, birbirini yaşatma çabasına tanık oluruz. İhtiyarın, kendi hayatının önüne koyduğu mısır fidesini ve köpeği yaşatma gayreti bir direnme biçimine dönüşür ve bize yaşatmanın, şartlar ne olursa olsun hayatta tutmanın, o arzunun önemini hatırlatır.

Utancın asıl sahipleri

Son günlerde yaşadığımız deprem felaketiyle birlikte hayatta tutma çabasının önemini bir kere daha fark ediyoruz. Çünkü yıllardır bize sadece ölüm dayatılıyor. Yaşam ekranda akıp giden tabutların sayısına indirgeniyor. Felaket ve salgın gibi durumlarda ölüm bir an önce ortadan kaldırılması, görünmez kılınması gereken olarak şeyleştiriliyor. Sayı sayı akanın birinin hayatı olduğunu unutmamız, ölüm normalmiş gibi benimsememiz isteniyor. Pandemi, iş cinayetleri, yangınlar, katledilen kadınlar, translar hepsi yaşamın içine yerleştirilen bir ölüm imgesine dönüştürülüyor. Sadece bunlar da değil tabii yaşat-

mayan siyaset hayvanının, doğanın bedeninde kısacası, yeryüzünün tüm parçalarında kendini gösteriyor. Yaşamın üstüne çökmüş bir ölüm bulutuyla yaşamaya zorlanıyoruz.

Bu durum tüm bunlara tanık olarak yaşayanın da eyleme kudretini aşındırıyor. Çünkü dilin hep ölüme çıktığı yerde, hayatta kalan için sonrası “ontolojik utanç”la varolmaya dönüşüyor. Bradatan’ın tanımıyla bunun anlamı; “varoluşumuzda saygısızca bir şey olduğunu düşünmektir.” Bu durum insan için kendi varlığından, çaresizliğinden, ölümün yönünü yaşama çevirememekten duyulan bir utancımler.

İnsani olana yabancılaşmamış herkesin duyabileceği bir duygudur utanç. Ancak kapitalizmin krizleri çağında yaşarken kişisel olarak utanç duymanın ötesinde, yaşananın sorumluluğunun şirketleşmiş devletlerin, yaşama geçirdiği dışlılar olduğunu akılda tutmak gerekiyor. Bize devamlı ölümü hak görenlerin, cenazelerimiz buz gibi betonun altında beklerken acılarımızı şova dönüştürenlerin, inşaat şirketleriyle danışıklı dövüş halinde havada para uçuranların, insanlar bir yaşam daha nasıl kurtulur diye çırpırırken hiçbir şey yapma gayreti göstermeyenlerin utancıdır bu. Ama maalesef yaşama dair her şeyi değersizleştirenlerin, ölenin beden bütünlüğüyle top-rağa kavuşmasını bile konuşmak zorunda bırakanların, bizi ölüme dönük bir yüzle yaşamaya mahkûm

edenlerin, böyle bir duyguya sahip olmadıkları da ortada. Şu koşullarda bizim de payımıza düşenler var elbette: Ölümler bizim, yas bizim, dayanışma bizim ama kriz sizin, felaketten kalan o beton bile olmayan malzeme sizin, bu inşaat düzeni sizin... Fikrimce, bunu iktidar sahiplerine sürekli hatırlatmak, utancı asıl sahiplerine iade etmek gerekiyor.

Yaşam değil, şirketler önemli

Pandemi deneyiminin bize gösterdiği en önemli şey devletlerin şirketlerle iç içe geçmiş kapitalist pratikleri olmuştur. Fabrikaların, iş yerlerinin neredeyse “kamp” gibi işlediğini, güvenliğin yaşam için değil tam tersine yaşamı tahakküm etmek için işe koşulduğuna tanık olmuştuk. Deprem felaketiyle birlikte bir kere daha bu durumu yaşıyoruz. Yaşatmayan siyasetin üzerimize düşürdüğü ölüm gölgesinde, insanlar işe çağrılıyor, işten çıkarılıyor veya ücretsiz izne gönderiliyor. Burada bir kere daha görüyoruz ki kapitalist pratiklerin işlediği yerde yaşamın değil, şirketlerin devamlılığı esas alınıyor. Bizden, acısız makineler gibi işe devam etmemiz bekleniyor. Sistemin çarkları dönsün diye bir kere daha insani olana, acıya, yasa sırtımızı dönmemiz talep ediliyor çünkü ölümün sadece veri veya bürokratik bir mesele haline getirildiği bir yaşamda kedere yer yok.

Böylece Şu bir kere daha ortaya çıkıyor, kapitalist çalışma düzeninde yaşam ve beden sağlığı sadece Şirketlerin devamlılığı söz konusu olduğunda bir anlam ifade ediyor. Bize dayatılan “pozitif ol”, “bardağın dolu tarafını gr”, iyileŐ”, “sağlıklı ol”, “acıdan biraz uzaklaŐ” gibi kişisel gelişim soslu cümlelerin anlamı da burada ađđa çıkıyor. Çünkü bu bir an önce “iyi ol”, rutine dn ki sistemin çarkları iŐlemeye devam etsin demek. Kısacası, bize devamlı dayatılan sağlıklılık bedenlerimiz ancak işe koŐulabiliyorsa, verimli olabiliyorsa önemli oluyor.

Güvenlik söylemi

Ayrıca, tıpkı Pandemi döneminde olduğu gibi, güvenlik söyleminin yaşatmak için değil, deprem bölgelerinde “istisna hali” olarak iŐlevselleŐtirildiđini, dayanışmanın, yaşatma telaŐının, önüne bir set gibi çekildiğini görüyoruz. Çünkü devlet iktidarı yıllardır ölüm siyasetiyle var ediyor kendisini. Her sabah güne ölümle baŐlatıyor bizi. İnaŐat hâline getirdiği bir coğrafyada dağın, toprağın, hayvanın, denizin ve nihayetinde denetimsiz, kğit gibi binaların altında insanın-insandıŐının yaşam hakkının gasp edildiğine tanık oluyoruz.

Yaşatmayan siyaset öldürüyor ve sonrasında “enkazın” sahipleri, yasın sahiplerine g gösterisi

yapabilmek için güvenlik söylemini işlevselleştiriyor. Bu aslında militarist güvenlik söyleminin de amacını gösteriyor çünkü konu gerçekten halkların emniyeti olsaydı, felaket anında yaşam güvenliği için her kurum seferber edilirdi ama öyle olmadığını bir kere daha gördük. Bu da yaratılan “istisna” koşullarının, felaketin asıl sahiplerinin kendi sorumluluklarını ötelemek, güç kullanarak, zor siyasetiyle bizi disipline etmek dışında bir anlam ifade etmediğini gösteriyor.

Şirketleşmiş devletlerin kapitalizmin krizler çağında felaketleri kendi yararına işlevselleştirdiğine çok kez tanık olduk. Yaşadığımız yangınlar sonrası şirketlerin kalan ağaçları yıkmak için nasıl hemen ortaya çıktığını, sel felaketi sonrası onca yaşam yok olmuşken, HES’ler zarar görmedi açıklamaları yapanları duyduk. Şimdilerde de yaşamı kurtarmak dururken banka kasalarını kurtarmaya çalışanları, şirketlerle kol kola girerek depremi yaşayan bölgeleri, inşaat sahası yapma gayretlerini görüyoruz.

Kapitalist devletler için yaşamın tek anlamının kâr olduğu, kendi coğrafyamızın iktidar sahiplerinin icraatlarında daha açık hâle geliyor ki coğrafyamızda son yıllarda yaşadığımız tüm felaket anlarında, bu daha da yüzeye çıktı. Bu durumda yüzünü yaşama dönen bir siyaset için bu görünür olanı devamlı hatırlamak ve hatırlatmak elzem. Çünkü bu

artık sistemin sürdürülemez hale geldiğinin de göstergesi, bu böyle devam ettikçe şirketleşmiş devletler kendi krizlerinin bedelini halklara ödetmeye devam ediyorlar ve edecekler.

Yaşatan siyasetin görüldüğü yer

Şimdi en başa Yan Lianke'nin, "Günler, Aylar, Yıllar" kitabına dönelim. Bahsettiğimiz gibi, kuraklık nedeniyle tüm köy göç ediyor; ihtiyar, kör köpek ve mısır filizi kalıyor geriye. Bu üç farklı varlık için devam etmek oldukça zor çünkü tek bir mısır tanesinin, bir damla suyun bile hayatta kalma çabasının parçası olduğu koşullar var hikâyede. İhtiyar bu şartlarda köpeği ve mısır filizini yaşatmak için her şeyi yapıyor. Çünkü onun için özellikle mısır filizini yaşatmanın şöyle bir anlamı var: Kendisi hayatta kalamasa bile yağmur bir gün yağacak, köyden göçenler geri dönecek ve döndüklerinde mısır filizinden kalan tohumları ekecekler. Yani aslında onun amacı yaşamı sürdürmek bir tek fidenin ona verdiği yaşatma kudretinin nedeni, her şeye rağmen yeni bir hayat kurulabileceğine olan inanç.

Tıpkı bahsettiğimiz hikâyede olduğu gibi, deprem felaketi her şeye rağmen bize dayanışmanın, kimseyi dışarıda bırakmadan; hayatta tutmanın, bunun için eyleme kudretinin ne kadar önemli oldu-

ğunu bir kez daha hatırlattı. Sadece bunu da değil, baştan beri bahsettiğimiz yaşatmayan siyasete karşı hayatta tutan siyasetin nerede olduğunu da gösterdi. Kriz nedeniyle yoksullaştırılmış Türkiyeli halkların ellerindeki iki ne varsa birini gönderme gayretine tanık olduk. Sahada her şeyini ortaya koyan gönüllülerin felaketi yaşayan insanlar için nasıl seferber olduğunu, o tek mısır filizini yaşatmaya çalışan ihtiyar gibi, yarını kurmak için canla başla nasıl çalıştıklarının şahidiyiz. Tek bir canı bile dışarıda bırakmadan gösterilmeye çalışılan bu çaba bana kalırsa yaşatan siyaseti nerede bulacağımızı da gösteriyor. Çünkü sistemi içeriden geçersiz kılmanın, kuruyanı yeniden yeşertmenin, armağan etmenin, diğerkâm olmanın, bizi yok sayanlara karşı varız demenin anlamını da hatırlıyoruz. Rancière'nin işaret ettiği gibi, “hâlihazırda gerçekleşen gelecek, daima belirsiz, kırılğan bir şimdide gerçekleşir.” Tüm bu yaşatılanlara karşı gelişen tepkinin ve dayanışmanın, neden böyle bir anlamı olmasın?

Kaynaklar

- Lianke., Y., (2020), “Günler Aylar Yıllar”, (Çev. Erdem Kurtuldu), İstanbul: Jaguar Kitap.

- Bradatan,C., (2018), “Fikirler İçin lmek ‘Filozofların Tehlikeli Hayatları’”, s. 146 (ev. Kübra Oğuz), İstanbul: Can Yayınları.
- Jacques Rancière’nin yazısı için bkz. <https://textundergi.net/degismekte-olan-bir-dunyada-ozgurlesme-ve-esitlik/>

08.03.2023 tarihinde Şuradan alındı: kisadalga.net

Deprem Değil, Devlet Öldürdü!

Karala Dergisi

09.03.2023

6 Şubat'ta yaşadığımız topraklarda 11 kenti etkileyen büyük bir deprem meydana geldi. Depremden sadece TC sınırlarındaki kentler değil aynı zamanda Suriye'nin Halep, Mare, İdlib, Cinderes başta olmak üzere birçok bölgesi de etkilendi. Bizler yaşanan ilk deprem ve sonrasında da süregelen depremlerde, depremin değil devletin insanları büyük bir çaresizlik içine sürüklediğini ve insanları öldürdüğüne tanık olduk.

Depremi olduğu ilk andan sonra depremin gerçekleştiği kentlerle diğer kentler arasındaki bağlantı kopmuştu. Yakınlarına ulaşmaya çalışan milyonlarca insanın kentlerdeki yıkıma, yaşananlara dair gerçek bir bilgisi yokken; depremedeler ise dışarıya dair bir bilgisi olmadan saatlerce sadece soğukta enkaz altındaki yakınlarını ararken, yüzbinlerce insan da enkaz altında onlara ulaşılmasını bekliyordu. Deprem haberi ile beraber birçok sendika, parti, örgüt dayanışma toplamaya; gönüllüler, inşaat işçileri, maden işçileri bölgeye gitmeye başladı. Bu sırada “Devlet Nerede?”, sorusu ise 24 saat geçmeden cevap buldu. Devlet, Rojava’nın depremden etkilenen Tel Rıfat bölgesini bombalıyordu.

Devletin depremle beraber politikası yine devlet olmasının gerçeğini taşıyordu. Günlerce insanlar enkaz altında beklerken devlete, onun kurumları olan AFAD’a, Kızılay’a dair eser yoktu. Televizyon ekranlarına çıkarak her yerdeyiz diyen devlet yetkililerine karşı insanlar sosyal medya üzerinden yardımın gelmediğini söyleyerek yardım çağrısında bulunuyordu. Buna devletin cevabı ise o anda insanlar için önemli bir iletişim kaynağı olan Twitter’a erişim engeli getirerek kendi yalanlarını gizlemeye çalışmak oldu. He men ardından 10 ilde Ohal ilan ederek dayanışmalara karşı saldırılarının zeminini hazırlamış oldu.

Büyük bir kaos içerisinde dayanışmalar örülmeye çalışılırken devletin faşist kanatları göçmenlere yönelik saldırılara başlayarak dikkatleri bu enkazdan sorumlu olan devletin üzerinden çekip göçmenlere yöneltmeye çalıştı. Halkta açılan yaralar sarılmayı beklerken zaten yaraları olan başka halklara yönelik fiili saldırılar da başladı. Faşist gruplar deprem bölgelerinde göçmenlere saldırırken, devletin kolluk kuvvetleri de yağmacı olduğunu iddia ettiği göçmenlere işkence ederek bir çok kişiyi katletti.

Halk ilk günden itibaren açılan yaralarını kendi dayanışmasıyla sarmaya çalıştı. Maden işçileri canları pahasına enkazlarda insanları kurtarmak için çalıştı, AFAD ise madencilerin enkaz altından çıkardığı insanları çıktıktan sonra kendi medyasına servis etmek için kullandı. Depremden önce de ekonomik krizle boğuşan halk ceplerindeki son parayla deprem bölgesine erzak göndermek için seferber oldu. Devletin medya kanallarında ise günler sonra patronların bağış şovu gösterildi. Halktan çaldıklarıyla sahip oldukları servetle şov yapan patronlara ise devlet hemen sonrasında yatırım destekleriyle ortaya çıktı. İnsanlar seslerini duyurmaya çalışırken sistemin medya organları hesap soran halkın sesini her fırsatta engelledi. Soğukta sokakta kalan insanların çadıra ihtiyacı varken Kızılay yine kâr peşinde halktan toplanan para karşılığında halka çadır sattı. En-

kaz altında hala insanlar varken iş makineleri ile enkazlara girerek yaşayanları da öldürdüler, ölüle-
rimize dahi ulaşmamıza izin vermediler. Hayatta ka-
lanların ise açlıktan, soğuktan ölmemesi için gönde-
rilmek istenen dayanışma tırlarının kimine el koy-
dular, kimine kendi afişlerini asarak gitmesine izin
verdiler.

Bunca örgütlü kötülük arasında halkın derdi ya-
şamak ve yaşatmaktı. Devletin öldürdüğü, ölüme
terk ettiği insanları dayanışmayla yaşatacağız dedi
herkes. Yaşanan felaketlerden sonra sadece fiziki bir
dayanışmanın ötesinde insanların yaşadıkları acıyı
paylaşmak için birçok bölgede dayanışma koordinas-
yonları kuruldu. Depremi başından itibaren varlı-
ğını halka, devrimcilere, göçmenlere, ezilenlere yöne-
lik saldırılarıyla hissettiren devlet depremin birinci
ayına girerken kurulan dayanışma bölgelerine kay-
yumlar atayarak, askerlerce zorla boşaltarak boşalt-
maya çalışarak bir kez daha ortaya çıktı.

Bizler biliyoruz ki deprem bu toprakların bir
gerçeği lakin on binlerce insanı öldüren bu gerçek
değildi. İnsanları öldüren onları günlerce enkaz
altında bırakan binaları yapan, o binaların yapıl-
masına onay veren, binalar yıkıldıktan sonra da
enkaz altında kalan insanlara ulaşacak dayanışmayı
engelleyen sistemdir.

Depremle birlikte gözler önüne serilen inkar edilemeyecek gerçekleri sıralayalım.

Devlet bahsedildiği üzere halkın ihtiyaçlarını karşılamak ve yaşamı örgütlemek üzere var olan bir organizasyon değildir. Onun tüm kurum ve kuruluşları, ezilenleri sömürmek ve emeğinden, varlığından, yaşamından beslenmek üzere örgütlenmiştir.

Devlet yüzünden ölülerinin sayısını dahi bilemeyen bizleri deprem değil devlet öldürmüştür. Yüzbinlerce insanın yarısını depremden önce kentleri halkın değil kapitalistlerin ihtiyaçlarına göre inşa ederek; yarısını depremden sonra yardım faaliyetlerinin örgütlenmesini engelleyerek öldüren katilin adı Türkiye Cumhuriyeti Devletidir.

Birkaç müteahhitin, birkaç bürokratik kişi veya kurumun üzerine yıkılmaya; seçim tartışmalarıyla unutturulmaya çalışılan bu katliamda payı olan tüm bu katiller er ya da geç hesap verecektir.

Depremin ilk gününden beri yaptığımız gibi, tüm örgütsel faaliyetlerimizi deprem değil devlet-zede olan bölge halkının ihtiyaçlarını, yaşamlarını örgütlemek için tüm imkanlarımızı seferber etmek; ve bizlere bu katliamı yaşatanlardan teker teker hesap sormak için öfkemizi bilmekle sürdüreceğiz.

09.03.2023 tarihinde şuradan alındı: karala.org

Politik Depremeler...
Toplumsal
Depremeler...

Gün Zileli

12.03.2023

Toplumun derinliklerinde uzun yıllar içinde büyük bir toplumsal enerji biriktiği açık. Bu enerji, yakın bir zamanda toplumun zorlanarak kırılan fay hatlarından kendine bir çıkış yolu bulacak ve büyük bir toplumsal depreme yol açacak gibi görünüyor. Belki de, yaklaşan Maraş depremini önceden gören jeolog Naci Görür'e özeniyorumdur, ne dersiniz?! Ne derseniz deyin, bu öngörümde ısrarcıyım. Türkiye'yi büyük bir toplumsal deprem bekliyor!

Aslında bu toplumsal depremin ilk işaretini, Hatay depreminden yaklaşık bir ay sonra ortaya çıkan, orta şiddetteki politik deprem verdi. Politik alan epey bir sarsıldı ama yıkılan yapı olmadı. Hangi yapıların hasar aldığını önümüzdeki günlerin gelişmeleri içinde göreceğiz.

60 Yıllık Enerji Birikimi

Peki, toplumsal bir büyük depremin işaretleri nelerdir, öngörüm hangi göstergelere dayanıyor? Sonuçları ne olur?

Türkiye toplumunun derinliklerinde uzun yıllar içinde, yaklaşık 60 yıldır büyük bir enerji birikmiş bulunuyor. Özellikle son 20 yılda, AKP iktidarı altında bu enerji birikimi lineer olmayan bir şekilde katlanarak arttı. Zaman zaman (2013'ten itibaren) bu enerji şiddetli denebilecek sarsıntılarla belli ölçü-

lerde dışa vurduysa da enerjinin büyük kısmı toplumun derinliklerinde kaldı ve birikmeye devam etti. Uzun yıllar içinde biriken bu enerjinin kendini önümüzdeki seçimler ortamında şu ya da bu şekilde büyük bir sarsıntıyla dışa vuracağı ve sarsıntının toplumda büyük değişikliklere, iktidar değişimlerine yol açacağı, kısacası, AKP-MHP diktatörlük rejimine son vereceği net bir şekilde görülüyor.

Türkiye toplumunun derinliklerindeki enerjinin kendini dışarıya atmasını sağlayacak rahatlatıcı kurumları, süreç içinde oluşmuş, zaman zaman enerji boşalımını sağlayacak fay hatları ve segmentleri, yani kurumları yok veya oldukça zayıf. Fay hatlarının (boşalımı sağlayan kurumların) yokluğu veya yetersizliği, en azından toplumsal planda söyleyebilirim ki, enerjinin büyük bir toplumsal sarsıntı ile yüzeye çıkmasına ve oldukça yıkıcı olmasına yol açabilir.

Türkiye toplumu, siyasal yapı ve kurumlarıyla, iktidar ve muhalefet yapılarıyla, halk kitlelerinin gelişmişlik düzeyiyle ve kültürel gelişimiyle büyük toplumsal sarsıntıları soğurabilecekmiş gibi görünmüyor. Ne siyasal yapı ne de toplum böylesine büyük bir yer sarsıntısına hazır görünüyor. Dolayısıyla, şiddetli toplumsal sarsıntının ardından meydana gelecek iktidar değişimi ortamının toplumsal bir ye-

nilenmeye mi, yoksa bir karşı hamleyle kaotik bir ortama mı yol açacağı bugün için belirsiz.

Tarihteki Toplumsal Depremler Ve Sonuçları

Her toplumsal altüst oluşun sonuçta devrime ya da ezilen halk kitlelerine ve özgürlüğe yol açacağını düşünmek fazla iyimserlik olur. Üstelik geçmiş büyük toplumsal depremler bunun tersine işaret ediyor.

Kısaca göz atacak olursak, Rusya'daki 1917 Şubat Devrimi gerçekten de dünyanın en büyük toplumsal depremlerinden biriydi. Çarlığı devirdiği gibi bütün geleneksel kurumları silip süpürdü. Fakat bu sarsıntı sırasında, Ekim 1917'de kurulan Bolşevik iktidarı, yıkılan geleneksel kurumların üstünde mutlak bir tek parti diktatörlüğü olarak yükseldi ve Rus toplumunun bütün özgürlükçü kurumlarını yok etti.

Keza, 1923'deki Primo de Rivera'nın darbesinin ardından başlayıp İspanya İç savaşının Cumhuriyetçilerin yenilgisiyle sonuçlandığı 1939 yılına kadar süren İspanya toplumsal depremi ya da devrimi de zamana yayılan büyük bir toplumsal sarsıntıydı. Bu büyük sarsıntı da Franko+falanjist diktatörlüğü ile sonuçlandı.

1914-1933 Alman Devrimi de toplumun değişim ihtiyacının doğurduğu bir sarsıntının sonucuydu. Alman toplumu bu dönemde büyük sarsıntılar yaşamış, sonunda toplumsal değişim ihtiyacı, toplumun derinliklerinden çıkan bir başka güç olan Nazi karşı-devrimi ile bastırılmıştır.

Hazır Olmak...

Elbette bu olumsuz sonuçlara bakarak toplumsal deprem olmasının sonucuna varmak son derece muhafazakâr bir noktaya götürür bizi. Zaten toplum, sizin, bizim, şunun ya da bunun istek ve özlemlerine tabi olmaksızın kendi yolunda ilerler. Toplumsal deprem ya da devrim, derinliklerde yeterince veya fazlasıyla enerji birikmişse, insan iradesinden bağımsız olarak kendini dışa vurur. Bu noktada iradenin, ister toplumsal devrim yönünde olsun, ister ona karşı olsun, sonuca neredeyse hiçbir etkisi olmaz. Nasıl, doğasal depremleri teşvik etmemiz ya da önlememiz mümkün olamazsa.

Halihazır iktidarı yıkacak toplumsal bir deprem yakın zamanda kaçınılmazsa, sübjektif irade olarak bize düşen, toplumun özgürlükçü güçleri olarak, böyle bir depremin ve iktidar yıkımının ardından ortaya çıkması muhtemel (geçici özgürlük kutlamalarına pek de fazla kapılmadan) eski ya

da yeni diktatörlük yapılarının yeni girişimlerini göğüsleyecek uyanık bir tutuma hazırlanmak olmalıdır.

Biliyorum, iki ay sonra köhnemiş iktidarın büyük bir sarsıntıyla yıkılacağı şenlikli ortamda, kimse geleceğe ilişkin uyarılara pek kulak asmaz. Evet ama, devrimciliğin bir işlevi de “pişmiş aşı su katmak” değil midir!

Yine de iyimserliği elden bırakmamak gerektiği, AKP-MHP diktatörlüğünü yıkacak büyük toplumsal altüst oluşun, içinde büyük bir özgürlük atılımı şansını barındırdığı notunu yazının sonuna iliş-tirmek gereğini duyuyorum.

15.03.2023 tarihinde şuradan alındı: gunzileli.net

Devletin Felaketleri: Türkiye ve Suriye'deki Depremler Hakkında

CrimethInc.

16.03.2023

6 Şubat 2023 günü art arda meydana gelen iki depremin üzerinden henüz bir ay geçmedi. Ancak Türkiye halklarının gözünde aşikar olan, Türk devletinin bir ihmâl devleti olduğudur. Afet kontrol önlemlerinin ihmali, bina deprem yönetmelikleri ve inşaat mevzuatlarının ihmali, afet altyapısının ihmali,

kanunların ihmali, halen un ufak olmuş beton binaların altında kalmış Suriyeli mültecilerin, Kürtlerin, Alevilerin, işçilerin, kadınların ihmali, güvenli ve insanlığa yaraşır bir hayat yaşama hakkının ihmali. Bu büyük acının sorumlusu, bu ihmal düzeni sayesinde para ve rant ihtirası peşinde koşmaya devam edenlerdedir.

Önümüzde gerçekleşen doğal bir afet değil, insan yapımı bir felakettir. Dolayısıyla siyasi bir felaket. Geçtiğimiz 20 yılda, Türk halklarına güvenli ve depreme dayanıklı evler, etkin afet ve acil durum yönetim planları söz verildi. Saat 04.17’de meydana gelen ilk depremden sonraki 48 saatte, bu sözlerin ne vahim bir şekilde boşa çıktığını gördük. Devlet, AFAD ve Kızılay üzerinden eşgüdümlü bir insani yardım, arama ve kurtarma çalışması sözü vermişti. Ancak kamu kurumları yerine özel şirket ve vakıflara yıllarca para aktarılmasından sonra, sahada yardım adına pek bir şey bulunamıyordu. Yıllar içerisinde Kürtler ile girişilen kirli savaşta, ülkenin en büyük askeri üslerinden ikisi deprem bölgesine kurulmuştu. Ancak asker, deprem ile yıkılan yollar ve ulaşım altyapısından sonra erişilmesi imkansız kılınan yerlere erişebilecek tek örgütlü güç olmasına rağmen, arama-kurtarma çalışmalarında görülüyordu. Depremden üzerinden bir hafta geçmeden, Türk ordusu Rojava ve Sinjar’da Êzidiler’e hava saldırılarına de-

vam etti. Biz bu cümleleri yazarken, binlerce insan enkazların altında, soğuga, hipotermiye dayanmaya çalışıyor, son olacağını bilip bilmedikleri kırılğan nefesleri çekiyorlar. Askerin korumak için değil, fakirleri öldürmek için örgütlü bir törenin bir parçası olduğu acı gerçeğini öğrendiler. Devlet, müteahhitler, asker ve burjuva sınıfı, halkı soktukları enkazlardan cellat olarak çıkıyorlar.

Bu resmi daha önce görmüştük. Devlet, 1999 İzmit Depremi'nde de yoktu. IMF yapısal düzenleme programları ile yıllar içinde fakirleşmiş bir halk, askerî yönetim ve neoliberal sendika karşıtı politikalar ile zayıflatılmış bir sivil toplum, deprem ile kendi başına yüzleşmek zorunda kalmıştı. 2011 Van Depremi'nde, savaş ile parçalanmış, fakirleştirilmiş, zorla göç ettirilmiş Kürt halkı, önce devasa beton blokların altında, sonra yıllar boyunca konteyner kentlerde bekletilmişti. 6 Şubat depremlerinin gerçekleştiği Batı Fırat Bölgesi, Hatay'ın zengin tarım alanları, Amik Ovası ve Çukurova, Afrin ve Halep, sonu gelmeyen savaşların izlerini taşıyan bölgeler. Adıyaman, Antep, Urfa, Hatay şehirlerinde merdiven altı işlerde çalıştırılan Suriyeli mülteciler, Kürt kadınlar ve çocuklar, köhne apartman binalarına tıkıştırılmıştı. Diyarbakır'da kayyum belediye ve valilik, yıllar boyunca çatışma koşullarını, asker ve polis ambargosunu kullanarak halkın servetini, kendi kon-

for ve lüks hevesleri için çalmıştı. Şimdi, müteahhitlerinin yaptıkları binaların enkazı altında yüzlerce insan yatıyor. Rojava ve Suriye’de, yıllar boyunca süren iç savaş ile derinden aşınmış, korkunun ve intikamın özneleri haline gelen binalar, bir daha sivil halkın mezarlığı haline geldi. Mezopotamya halkları için, betonarme bloklar ev değil, korkunun teccesümü olageldi. Yeryüzü, hayat ile ölüm arasında lanetlenmiş bir araf haline geldi.

Tolga Ildun/ZUMA Press

Bu insani trajedinin büyüklüğüne rağmen, devlet cezalandırıcı simasını göstermeye devam ediyor. Devletin ideolojik propagandasını yapan medya sözcüleri, “Yardım yok, yardım gelmeli,” diyebiliyor, ancak aynı cümleleri kuran vatandaşları sansürlüyor. Devlet ve medyası, vatandaşları dezenformasyon kaynakları olarak mimleyip, suçlulaştırıyor. Halkın kahramanca kurduğu dayanışma ve direniş ağlarını görünmez kılıyor. Gaziantep gibi etnik olarak karışık şehirlerde, Ülkü Ocakları mensubu devlet ve jandarma görevlileri sahaya sürülüyor, ve Ülkü Ocakları’nın yardım grupları iyi yerlere konumlandırılıyor. Aynı sırada, Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi’nden gönderilen afet yardım takımlarının, Hatay gibi şehirlere girmesi engelleniyor. Polis, neofaşist tahrikçilerin medyada ve yerelde yağmacılıkla suçladığı vatandaşları tutukluyor, darp, taciz, ve işkence uyguluyor. Yağmacılıkla suçlanan bir sivil işkenceyle gözaltında öldürdü bile. Bu felaketin sorumluluk ağının tepesinde duranlar, müteahhitleri hedef alıp, suçlayıp avlayarak kendi ellerindeki kanı temizlemeye çalışıyorlar. Fakir ve mülksüzleştirilmiş halk, dini-kapitalist-inşaat kompleksinin açgözlü aygıtları tarafından öğütülüyor. Bu kolektif manipülasyon ve iftira düzeni içerisinde devlet ve hükümet, kendi vatandaşlarını düşmanlaştırıyor.

Benzer bir ikiyüzlülük ve iftira düzenini Batı dünyasında da görebiliyoruz. Batı medyası, Suriye'deki yıkımı bitmek bilmeyen bir insani krizin, kanlı diktatör Beşir el-Esed tarafından yaratılan bir başka üzücü halkası olarak yansıtıyor; aynı anda Batı hükümetleri uyguladıkları ambargolarla Suriye halkını daha da acımasız bir ölümlerle yüzleştiriyor. Erdoğan ve işgalci İslamcı milislerinin Rojava'da halka gitmesi gereken yardımlara nasıl el konduğunu görmezden gelerek, bu felaketin asıl sorumlularını görünmez kılıyor.

Önümüzdeki ayların siyasi fırsatçılık, Suriyeli mültecilere ve Kürtlere karşı artan yabancı düşmanlığı ile geçeceği aşikar. Erdoğan'ın emperyalist toplumsal mühendislik hırsı içerisinde Suriyeli Arapları Kürt bölgelerine yerleştirip Türkiye'den sınır dışı etmeye çalışması, Bonapartist bir stratejiyle önümüzdeki seçimleri erteleyip demokratik mesuliyeti bertaraf etme çabası, savaş suçlusu Esed'in bu felaketi kullanarak uluslararası meşruiyetini yeniden kazanma çabası gibi...

Türkiye, Kürdistan ve Suriye halkları için, devletlerin savaş aygıtlarının uğultusu ile depremin sarımsıtısı aynı sestir. Toplumsal özgürlük ve adalet yolunda gerçekleştirilen mücadelede, yapmamız gereken ilk şey sorumluları, hesap vermesi gerekenleri isimlendirmektir : Hain müteahhitler ve işverenler ;

medya ; devlet ve askeri ; devlet ve ideolojik aygıtlarını övme hevesi içerisinde siyasi muhalefetinden taviz vererek kendisini etkinsizleştiren Altılı Masa ; timsah gözyaşları ve samimiyetsiz hayırseverlik jestleriyle yeniden ortaya çıkan burjuvazi ; ‘kamu düzeni’ kisvesi içerisinde mültecileri ve zoraki göçe sürüklenen vatandaşları inzibat altına alan ve cezalandıran neofaşist militanlar ; kısacası, para ve rant ihtirası peşinde koşarken halkların güvenliği ve haysiyetini çığnemeyi göze alan herkes suçludur !

Devletin enkazları altından yükselen dayanışma ağları, bize umutlu geleceklerin gelmekte olduğuna tanıtık ediyor. Türkiye’ye halklarına akan yardımlar, yardım ve afet kurtarma takımları, bizim için bu umudun bir tanımıdır. Ne yazık ki, Kuzeybatı Suriye’de bu felaket ile aynı şiddet ile yüzleşen halk, hiçbir yardıma erişime sahip değil. Kürt Kızılayı [Heyva Sor], depremde en çok etkilenen bölgelerde aktif bir şekilde çalışıyor. Bağışlarınız için

19.03.2023 tarihinde şuradan alındı:
crimethinc.com

Disasters of State: On the Earthquakes in Turkey and Syria

CrimethInc.

16.03.2023

On February 6, 2023, two earthquakes of magnitude 7.8 and 7.7 hit southern Turkey and Northern and Western Syria, inflicting tremendous damage. The death tolls are currently estimated at over 48,400 in Turkey and 7200 in Syria. The following texts offer two different vantage points on the ways that the Turkish and Syrian governments not only failed to protect their subjects but used this catastrophe as an opportunity to consolidate power and target their adversaries via neglect, blockading, and even bombing.

This story is familiar throughout the region. In Greece, on February 28, a northbound passenger train full of students returning from Greek carnival collided head-on with a southbound cargo freight train traveling on the same track, killing at least 57 people. Though the scale of these tragedies bears no comparison, both events underscored the ways that these regimes have accumulated resources for themselves rather than taking steps to preserve public safety. At the same time, both Turkish president Recep Tayyip Erdoğan and Greek prime minister Kyriakos Mitsotakis have used these disasters as a pretext to seek to delay elections in hopes of holding on to power. *There is no other pill to take, so swallow the one that made you ill.*

As our world lurches further into crisis, we are likely to see this story play out on a wider and wider stage. Natural disasters will not free us from oppressive state power; rather, authoritarian governments and natural disasters will function in concert with each other to immiserate us unless we develop interconnected ways of responding to both at the same time.

Against the opportunism and violence of the state, we are inspired by the international grassroots mobilization with which communities around the world have responded to the earthquake. This models the sort of horizontality and solidarity that will be necessary if we are to survive what is shaping up to be a century of cataclysms. But in order for our efforts to succeed, we have to understand both the earthquakes and the state as aspects of the same catastrophe and take action against both of them.

Towards that end, we present two analyses of the situation in Turkey and Syria: the first from supporters of the movements for liberation in the regions of Bakur and Rojava, the second from supporters of the revolution in western Syria.

Statement about the Earthquakes from the Bay Area Mesopotamia Solidarity Committee

Less than a month into the disastrous earthquakes of February 6, 2023, it is obvious to all the peoples of Turkey that the Turkish state is a state of neglect. Neglect of proper measures for disaster control, of building codes and regulations, legal and administrative oversight; neglect of Syrian refugees, Kurds, Alevis, Christians, workers, children who remain buried under crumbled cement; neglect of emergency infrastructure; neglect of the right to live safely and with dignity. We call for accountability

to all those who have pursued a fetish for profit at the expense of this deep suffering.

We know that this is not a natural disaster, but a man-made one, and therefore a political one. For the last two decades, the peoples of Turkey were promised safe and earthquake-proof houses and effective emergency and disaster-prevention services. In the first 48 hours after the earthquakes, we were confronted with the vast emptiness of these promises. The state had promised a coordinated relief effort through the Disaster and Emergency Management Presidency and the Red Crescent, but after years of putting money into private charities and corporations rather than public institutions, that help was nowhere to be found. In the years of bigoted civil war against the Kurdish population, the areas where the earthquake happened hosted two of the largest military bases in the country. Yet the military—the only organized force that could reach places which suddenly became inaccessible due to collapsed roads and infrastructure—was conspicuously absent in relief efforts. Less than a week after the earthquake, the Turkish military resumed airstrikes against Rojava and Êzidis in Sinjar.

As we write this, thousands are drawing fragile breaths, fighting cold weather and hypothermia un-

der the debris. They have learned the bitter lesson that the military is not there to protect, but to join in the coordinated ritual of killing the poor. The state, the contractors, the military, the capitalist class are all executioners.

We have seen this all before. The state was conspicuously absent in the 1999 İzmit Earthquake as well. It had financially impoverished its citizens through years of IMF structural adjustment programs, weakened the civil society through military rule and neoliberal anti-unionism, and left them to fend for themselves. In the 2011 Wan Earthquakes, the already war-torn, impoverished, and displaced Kurdish population was abandoned under enormous blocks of concrete.

The areas where the two earthquakes hit on February 6—the Western Euphrates Region of Northern Kurdistan, the large agricultural plains of Hatay, the Amik Valley, and Çukurova, Efrîn in Rojava, Aleppo in Syria—are marked with the wounds of endless wars. Cities like Adiyaman, Antep, Urfa, and Hatay are crowded with Syrian refugees living and working alongside Kurdish women and children in crumbling, ramshackle apartment blocks and illegal basement sweatshops.

Amed (Diyarbakır), the capital of Northern Kurdistan, has been under police and military

blockade while the state's puppet mayors and governors have siphoned away the wealth of the people for their own comfort and luxury; now hundreds lie buried under shoddy apartment blocks built by treacherous contractors. In Rojava and Syria, buildings and infrastructure which were already worn out by war, already the objects of fear and reprisal, once again became a burial ground. For the peoples of Mesopotamia, concrete blocks have never been homes, but living embodiments of fear. Neither life nor death: the surface of the earth has become a haunted purgatory.

Despite the vastness of this human tragedy, the state continues to flaunt its punishing bravado. Mouthpieces of government media hum, "There is no help, there needs to be help," but censor citizens when they utter the same words. The state and its media are criminalizing citizens as agents of misinformation. They are invisibilizing the heroic solidarity and mutual aid efforts undertaken by the people. In mixed cities such as Gaziantep, the part of the police and the gendarmerie affiliated with the neo-fascist Grey Wolves are mobilized in the city, and the organization's aid units are being situated at critical points, escalating tensions. The state is preventing Iraqi Kurdish emergency and aid workers from entering cities like Hatay

solely because of their ethnicity. The police have beaten, detained, harassed, tortured, and killed citizens who were targeted by neofascist agitators as looters. Those who are at the top of the chain of responsibility are washing the blood off their hands by incriminating contractors. The poor and the dispossessed are getting devoured by the greedy machinery of the religious-capitalist-construction complex. In this concerted effort of collective gaslighting, a state, a regime, is casting its own people as enemies.

We see a similar hypocrisy in mainstream Western media as well, which is projecting the destruction in Syria as a sad humanitarian crisis, onset by the bloody dictator Bashar al-Asad, while condemning the Syrian population to an even more merciless death through political sanctions. With its silence on both Erdoğan's war on Rojava and his Islamist mercenaries' theft of aid from the hands of the peoples of the land, it obscures who is culpable and accountable in this bloody catastrophe.

It is clear that the months that unfold will be filled with political opportunism. We should expect rising xenophobia against Syrian refugees, attempts to deport Syrian Arabs back to Kurdish-populated areas as part of Erdoğan's imperial social engineering, Bonapartist efforts to postpone the upcoming

elections and thwart democratic accountability, and more attempts by the war criminal Bashar al-Asad to regain international legitimacy.

For the peoples of Turkey, Kurdistan, and Syria, the rumblings of the state's war machine and the quakes of the earth are the same. In the fight for collective liberation and justice, the first thing we should do is to name those who are accountable: the treacherous contractors and employers; the media, the state, and its military; the mainstream parliamentary opposition bloc, which has tempered itself to moderation, while lionizing the state and its ideological apparatus; the bourgeoisie, its crocodile tears and uninvolved gestures of charity; the neofascist militants who police and penalize survivors, refugees, and internally displaced persons in the name of "public order"; all who have sacrificed the safety and dignity of citizens for the sake of greed and a fetish for profit.

The solidarity networks that have risen from the state's ruins portend the possibility of a hopeful future. For us, the vast amount of aid and aid workers that have arrived in Turkey's earthquake zones validates this hope. However, the peoples of Northwest Syria, who have been affected just as much by the earthquake, have not been able to receive a fraction of this support. The Kurdish Red Crescent [Heyva

Sor] is working to help people in the earthquake-affected regions of Northwest Syria and Rojava.

To support the Kurdish Red Crescent, send donations here. You can keep up with the the Bay Area Mesopotamia Solidarity Committee here.

Photograph by Tolga Ildun/ZUMA Press.

In Syria, the Sieve of an Earthquake

This is an abridged translation of a text by Hamza Esmili and Montassir Sakhi, courtesy of some of our comrades from the Syrian Cantina in Montreuil.

The earthquakes that took place near the towns of Gaziantep and Ekinözü inflicted a catastrophe of rare magnitude. Both Turkey and neighboring Syria lament tens of thousands of dead, many more wounded, and considerable material devastation. Some cities, such as Antakya and Kahramanmaraş, were destroyed on a large scale. As for Syria, a country singularly devastated by a decade of government and Russian bombardments, more than five million people have lost their homes following the succession of earthquakes.

The disaster occurred in one of the most high-conflict geographical areas in the world. Far from rendering a truce possible, it intensifies the polar-

izations throughout the region. In its own way, the tragedy offers a sort of sieve [frame] to reveal the issues that are at stake in the region. [...]

Unsurprisingly, the Ba'ath state—the pan-Arab party that has governed Syria since 1963—is using the disaster to call for an end to its international ban, decreed following its ruthless repression of the popular uprising of 2011. The argument seems simple enough: this measure is necessary to ease the burden of the Syrians, removing the legal obstacles that hinder international solidarity in the midst of tragedy. Apart from this generous and humanitarian reason, any politicization of the event seems both unwelcome and irrelevant.

This was an effective narrative. A few days after the earthquake, it was taken up in unison by the anti-imperialist left, throughout the full range of its national variants¹; the European far right,² historically supportive of the Assad dynasty³; the

¹ Jean-Luc Mélenchon in France, *Die Linke* in Germany, and the Workers' Party of Belgium are united in favor of lifting the sanctions. [Footnote from the original text.]

² SOS Chrétiens d'Orient, which acts as a bridge between all the varieties of the French right and the regime of Bashar al-Assad, immediately began its advocacy as soon as the regime came into being. [Footnote from the original text.]

³ The Ba'ath regime has thus welcomed many prominent Nazis. One of them—Alois Brunner, former commander of the

decolonial movement⁴; the remnants of Arab nationalism⁵; and many international organizations. As it has for a decade, the Syrian tragedy thus continues to serve as a screen for the projections—a psychoanalyst would say of the *sublimations*—of a variety of very different political forms.

Even if it is repeated over and over, the mystification that they all make remains deceptive. Whether euphemistic—“The sanctions must be lifted for humanitarian reasons”—or explicit—“They were inappropriate from the start”—the support for Bashar al-Assad expressed during this catastrophe is based on a lack of knowledge of the Syrian historical situation and a long series of lies that his supporters have spread in public discourse in the course of promoting the normalization of the Ba’ath regime. At the same time, the reality is that the areas liberated from the regime’s grasp—which were severely affected by the earthquake—are completely deprived of interna-

Drancy camp [a detention camp for Jews who were later deported to the death camps during the German occupation of France during World War II]—played a major role in the structuring of the Syrian secret service alongside Hafez al-Assad. [Footnote from the original text.]

⁴ See, for example, the editorial of the Decolonial HQ (France). [Footnote from the original text.]

⁵ See the open letter signed by a number of Marxist and pan-Arab organizations. [Footnote from the original text.]

tional aid and ignored by the proxies of the Syrian regime. This shows that those who called for the end of sanctions as soon as the earthquake occurred were hardly guided by humanitarian motives.

It is therefore necessary to trace the thread of the reasoning that seems to lead from the catastrophe to the demand for the return of Bashar al-Assad's regime to the ranks of the *respectable nations*.⁶ Likewise, this means questioning the possibilities of humanitarian aid at the time of the earthquake, which cannot be untied from the political fabric that it strengthens.

Back to a Revolution

Clearly, the Syrian regime has an interest in getting its international ban lifted. This ban is the consequence of the systematic repression it carried out against the uprising of 2011. At the time of the Arab revolutions, the Ba'ath state responded with a frighteningly explicit credo: "Assad, or we burn the country" (XXXXXXXX) XX XXXX .(XXXXXX The wave of protest did not weaken, however: it quickly led to the formation of *liberated zones* (XXXXXX) ,(XXXXXX

⁶ The French state is also following this trend towards normalizing the al-Assad regime. [Footnote from the original text.]

from which the regime withdrew before starting the constant bombardment, in particular by the use of barrel bombs.⁷ Within the liberated zones, which covered almost half of the country in 2013, central authority was not reestablished. Consequently, the revolutionary order was composite: beyond the popular slogan “One, one, one, the Syrian people are one” (XXXXXXXX) (XXXXXXXX) (XXXXXXXX) (XXXXXXXX) (XXXXXXXX), (XXXXXX) which affirms the existence of collective agreements more sacred than the sectarian abyss into which Bashar’s regime precipitated the country, the liberated zones were discontinuous both territorially and politically. Their reality was determined by the localized collectives that composed them. However, the existential aspiration for collective solidarity and justice in the face of an extraordinarily violent regime⁸ remained permanent in Homs, Hama, Deraa, Aleppo, Idlib, and Eastern Ghouta—some of the chief liberated zones of the

⁷ Weakened, the Syrian regime took recourse to dropping barrel bombs without remote guidance on the liberated zones. This particularly lethal bomb is filled with TNT, potassium, and scrap metal. The explosion disperses both lethal gases and microshells likely to cause many injuries. [Footnote from the original text.]

⁸ Catherine Coquio (and others), *Syria, the Burnt Country (1970-2021)*. *The Black Book of Assad*, Paris, Seuil, 2021. [Footnote from the original text.]

country. This unanimity around the imperative to *unmake* the regime is represented by the constitution of the Free Army. Mirroring the decentralized nature of the revolution, it was formed by the heterogeneous alliance of mutinous soldiers and officers and brigades located in the various liberated zones. [...]

Initially failing—it was on the verge of collapse in 2013—Bashar al-Assad’s regime nonetheless gave the policy of destroying the country a new meaning as it called on the military support of foreign states. As early as 2012, militias linked to Iran were fighting in Syria, including Lebanese and Iraqi Hezbollah and Hazara Afghans forcibly recruited into the paramilitary structure of the Revolutionary Guard Corps. Then Russia committed its air force and troops to supporting the Syrian regime. Enabled by a succession of massacres regarding which future historians will have to decide whether they were indeed genocidal—for example, the blockade and subsequent famine of the Palestinian camp of Yarmouk,⁹ the chemical attack on Eastern

⁹ Knowing the link between the “anti-imperialist” position and the façade of solidarity with the Palestinians, the denial of this crime is particularly striking. See Amnesty International’s 2014 report. [Footnote from the original text.]

Ghouta,¹⁰ or the policy of intensive bombardments of the liberated zones,¹¹ in particular hospitals—the regime has continuously regained control of the country since 2014. At the same time, the regions that are brought back under the authority of the regime were violently punished; their populations face purges and renewed authoritarianism from the Ba’ath and its Russian sponsor.

¹⁰ The chemical weapons massacre in Eastern Ghouta left more than 2000 dead. [Footnote from the original text.]

¹¹ Aleppo, for example, was completely wrecked by Russian bombing. [Footnote from the original text.]

Immediately after the earthquake, the al-Assad regime resumed bombing parts of Syria that remain beyond its control.

The Denial of Politics

In parallel with the military successes of the Russian imperial regime—whose intervention has become more and more colonial¹²—the Assad regime gradually renewed its diplomatic relations with many countries: Algeria, the United Arab Emirates, India, Bangladesh, Oman, Saudi Arabia, Austria, Jordan, Hamas,¹³ and so on. [...]

Faced with the Russian-Syrian expansion, which runs parallel to the normalization of Bashar al-Assad's regime on the international playing field, however, there remain the liberated areas of the Idlib region and the northwest of the country, in addition to the territories under the Autonomous Administration of North and East Syria.¹⁴¹⁵ But

¹² As the regime Syria became a puppet state, Russia granted itself large concessions within the country, within the historic stronghold of the Assad family of Latakia and Tartous. [Footnote from the original text.]

¹³ In 2022, Hamas renewed its ties with the regime of Bashar al-Assad after having severed them in 2011. [Footnote from the original text.]

¹⁴ These territories were conquered through the fight against the Islamic State, a counter-revolutionary organization largely spared by Bashar al-Assad and his Russian sponsors. [Footnote from the original text.]

¹⁵ The original version of this text reads “the territories under administration of the Kurdistan Workers’ Party in the east of

the argument of state sovereignty comes into full play: international relations can only bind states together. This is the logical meaning of the readmission of the Ba'ath State into the company of the other respected nations: regardless of the fact that it is permanently weakened and administers less than a third of the original Syrian population, the regime of Bashar al-Assad remains the only legitimate interlocutor for the supporters of state sovereignty at all costs, whether anti-imperialist or conservative.

This is the context in which the earthquake occurred. In Syria, it affected both the areas under government control and others that remained liberated. As soon as the catastrophe occurred, it enabled Bashar al-Assad's regime to demand an end to the sanctions decreed against it following the repression of the popular uprising of 2011. In turn, anti-imperialist critics decried the "embargo" supposedly imposed on Syria. Regardless of the fact that this measure—which Syrian revolutionaries had demanded to stop the Russian bombing—was never actually granted, this verbiage makes it possible to evoke the sanctions decreed against

the country"—a tendentious phrasing, since that party, the PKK, is technically distinct from the Autonomous Administration of North and East Syria.

neighboring Iraq throughout the 1990s—adhering to a well-known pattern of anti-imperialist discourse, according to which one historical situation necessarily justifies another.

They particularly focus on the Caesar Act¹⁶ adopted by the US administration in 2019. Never mind that it explicitly excluded humanitarian aid from its spectrum of restrictions—the earthquake allows the Ba’ath state and its supporters to see that as the original cause of the country’s destruction, rather than the relentless war the regime waged on its own people and the predatory economy implemented by Ba’ath dignitaries. Bashar al-Assad’s regime is notorious for plundering humanitarian aid, and yet his dignitaries and supporters assert in unison that the return of his sovereignty is a precondition for receiving international assistance. Any rescue operation, whether in the government zone or in the liberated areas, must therefore be

¹⁶ Enacted by the United States government in 2019—which is to say, long after the outbreak of the revolution and the ruin of the country by the al-Assad regime—the Caesar Act imposed a series of restrictions on the import and export for the Syrian state. The name is derived from the “Caeser photos,” the images of several thousand Syrian detainees tortured to death in the Saednaya jails. Bashar al-Assad’s anti-imperialist supporters never mention what gave the sanctions their name. [Footnote from the original text.]

conducted under the strict authority of the Ba'ath State.

Beyond their sovereignist position, the supporters of the Syrian regime—whether anti-imperialist, decolonial, white nationalist, or Arab—hardly answer the pressing question that their policy inevitably raises: how is it possible to channel aid through a regime as singularly violent towards its own people as that of Assad? The question is especially important in view of the well-known plundering of international aid that the Ba'ath state has engaged in over the past decade. Any resources sent to Assad will be systematically diverted from their purpose to strengthen the regime's authority and expand its control at the expense of the remaining liberated areas.

But the narrative works. Dozens of convoys of humanitarian aid are pouring into government zones, dispatched by the European Union, the United Nations, and many other countries. The United Nations Secretary General greeted Bashar al-Assad; his counterpart from the World Health Organization went to Aleppo himself under the benevolent gaze of Ba'ath dignitaries. Contrary to the anti-imperialist narrative, which is based on the geopolitical division of the world into rival blocs, the list of those sending humanitarian

aid to the Russian-Syrian regime is genuinely non-denominational. No ideological or strategic divisions can be seen.

The consequences of the earthquake in Idlib.

Confronting the Ba'ath Regime and Its Supporters

While Bashar al-Assad's regime and his international supporters are already showing their satisfaction over his return to international legitimacy, thanks to the earthquake, the liberated zones—which are among the closest to the epicenter—remain completely deprived of aid. Six million people are concentrated there, having been displaced after the Ba'ath State and its Russian guardians recaptured the other liberated areas. The overpopulation of this last region remaining outside the control of Bashar al-Assad's regime is directly linked to the latter's reconquest of the rest of the country. In Jindires, for example, in the northwest of Aleppo, 230 Syrians died in the earthquake who had relocated there from the Damascus region.

Nearly a week after the earthquake, however, no food aid convoy was able to enter the liberated zone. The Syrian regime's refusal to open border crossings to this area¹⁷ and the Russian state's refusal to open

¹⁷ The regime of Bashar al-Assad only agreed to the delivery of international aid to the liberated areas more than a week after the earthquake, when the chances of finding survivors had dropped to almost zero. [Footnote from the original text.]

the crossing points controlled by the Turkish state effectively prevented any emergency humanitarian deployment there during the first week, when it would have been crucial to finding survivors under the rubble. The agreement of Bashar al-Assad's regime to open border crossings—which international dignitaries mysteriously celebrated—was only granted after the tragedy was complete. [...]

The denial of solidarity in face of disaster builds on the massacre conducted over the past decade by the Ba'ath state and its Russian guardians, and on the internal and external displacement that it caused. Symbolically speaking, it is not surprising that the buildings that were already damaged by the bombs of the Russian and al-Assad governments were the ones that collapsed most easily when the earthquake struck, even in areas relatively far from the epicenter.

Facing the cynicism of the Russian-Syrian regime and its international supporters, how do we imagine solidarity in a time of catastrophe? The Ba'ath's exterminatory policy is also its stumbling block. As it has violated every norm, every form of collective morality in Syrian society, no return to the previous historical situation is conceivable—neither in the liberated areas nor in those that the

Bashar al-Assad regime and the Russian colonial power have reconquered.

Conversely, solidarity within Syrian society, largely autonomous of the Ba'ath state, has saved lives. By underscoring the importance of defending the collective and its members, the Syrian response to the earthquake shows the irreversible distance that separates society from Bashar al-Assad's regime. [...]

Contrary to the anti-imperialist narrative, it is necessary to recall tirelessly the historical context that this earthquake takes place in. Beyond historical revisionism, the supporters of Bashar al-Assad cannot offer an answer to the paradox of why we should set him up as the guarantor of the humanitarian response to the catastrophe when his regime is responsible for one of the worst wars of extermination a state has waged against its own people in our time.

Associations to support:

- The White Helmets
- Molham Volunteering Team
- Revivre
- Mehad (Ex UOSSM)

19.03.2023 tarihinde şuradan alındı:
crimethinc.com

Deprem Gözlem Raporu

Umut-Sen

17.03.2023

Giriş

6 Şubat 2023 tarihinde saat 04:17'de Pazarcık merkezli 7,7 büyüklüğünde, saat 13:24'te Elbistan merkezli 7,6 büyüklüğünde iki büyük deprem gerçekleşti. Bu depremler sonrasında farklı büyüklüklerde birçok sarsıntının gerçekleştiği artçı depremler yaşanmış, ekiplerimiz depremden etkilenen yerlerin bir kısmına dayanışma ve arama kurtarma faaliyetleri için hızlıca organize olarak ulaşmıştır.

Bununla birlikte depremin etkilerini gözlemek, yapılması gerekenleri tespit etmek ve koordinasyonu sağlamak amacıyla 8 ilin merkez ilçeleri, 25 ilçe ve bazı köyler ziyaret edilmiştir. Çalışmalarımız ve ziyaretlerimiz sırasında yaptığımız gözlemlerden çıkarabileceğimiz ortak sonuç; emekçi halkımızın büyük bir yıkımla karşı karşıya kaldığı, sermaye devletinin ise bu yıkım sürecini yeni bir birikim fırsatı olarak görerek buna göre konum aldığı, tüm organizasyonlarını bu çerçevede doğrultusunda yaptığı ve kendini buna göre şekillendirdiği gerçeğidir.

Genel Gözlemler

Yaşanan depremlerin AFAD tarafından devletin tüm birimlerine çok hızlı ve organize bir şekilde ulaştırıldığı bilinmekte olup, depremin zararları depremin yaşandığı ilk 1 saat içinde tespit edilebilmiştir. Bu doğrultuda ilk 2 saat içinde kabine toplantısı yapılmış ve acil kararlar alınmıştır. İlk 3 saat içinde devletin tüm birimlerinin, mahalli idareler ve tüm kamu kurumlarının harekete geçtiğine dair sosyal medyadan bilgilendirme ve paylaşımlar yapılmıştır.

Yaklaşık 1,5 saat sonra Türkiye Afet Planı'na göre belirlenmiş müdahale seviyeleri içinde en yüksek seviye olan 4. derece alarm ilan edilmiştir. Bu seviye alarm ülkenin ulusal kapasitesinin tamamının seferber edilmesi gerektiği, ayrıca bu yeterli gelmeyeceği için uluslararası kapasitenin de dahil edilmesi gerektiğine ilişkindir.

Depremin ilk anlarında çok planlı ve sistematik ilerleyen devlet mekanizması bu aşamadan sonra birden bire duraklamaya başlamış, sonrasında kimi yerlerde görünmez olmuş, kimi yerlerde de silikleşmiştir.

Devletin bazı bölgelerde arama kurtarma ve hayatta kalanların barınma, beslenme ve hayatını sürdürebilmek için gerekli temel yaşamsal ihtiyaçları karşıla(ya)madığı yoğun olarak gözlemlenmiştir.

Aynı şekilde yemek, çadır, su, battaniye vs. gibi hayati öneme sahip gereçlerin büyük ölçüde dayanışma içinde olan gönüllü kişi ve kurumların yaptığı organizasyonlar aracılığıyla sağlandığı gözlemlenmiştir.

Ülkemizin ve dünyanın dört bir yanından arama kurtarma talepleri, yardım konvoyları, gönüllü katılımları bürokrasi içine hapsedilmiş, deprem için hayati derecede önemli ilk 72 saatin ağırlıklı bir bölümü heba edilmiştir. **Devletin kendi organizasyonunu yerine getirememesi bir yana, gelen talepler dahi organize edilmemiştir.**

Devletin sınırlı bazı merkezler dışında depremin etkisinin olduğu çok geniş bir alanda neredeyse hiç varlık göstermediği, insanların kendi kaderlerine terk edildiği gözlemlenmiştir.

Canlı kurtarmaların çok büyük bölümünün ilk iki gün içinde depremi yaşayan halk tarafından yapılmış olduğu gözlenmiştir. Özellikle kara yollarında çok uzun saatler alan trafik yoğunluğu profesyonel ekiplerin erken ulaşmasına engel olmuştur. Yıkılan yollar, köprüler, kullanılamaz hale gelen havaalanları bu ulaşamama sorununu büyütüştür. 17 Ağustos 1999 depreminde ordunun helikopterler dahil tüm ekipmanı ve gücüyle, sahaya inmiş gönüllüler ve diğer kurumlarla ahenkli ve senkronize çalışmış olma tecrübesi -ordu politik

endişelerle devre dışı tutulduğu için- bu depreme aktarılmamış, **kamuoyundan yükselen tepkiler nedeniyle ordu unsurları beşinci gün sahada kalabalıkça görünür olmuştur.**

Bu bölgelerde ciddi bir koordinasyon sorunu yaşandığı, yurttaşların kendi inisiyatifleriyle oluşturdukları koordinasyon merkezlerinin gelen yardımları dağıtmakta belirleyici olduğu; arama kurtarma faaliyetlerinde ciddi yetersizlikler olduğu ve yaygın olarak **özellikle madencilerin, sivil arama kurtarma ekiplerinin ve yurttaşların bireysel çabasının sahadaki esas belirleyici olduğu gözlemlenmiştir.**

AFAD gerek arama kurtarma gerekse de yardım dağıtımını organizasyonlarında ciddi boşluklar oluşturmuştur.

Bazı bölgelerde devlet daha organize çalışmış, buralarda çadır alanı, aşevi gibi ihtiyaçları ordu, koluk ve AFAD üzerinden daha etkin bir şekilde yürütmüştür. Lakin bu organizasyonun kurulduğu yerlerde dahi son derece geç kalındığını söylemek mümkün.

Depremin doğrudan etkilediği bölgelerde, **13 Şubat gününe kadar elektrik, su, tuvalet, benzin/mazot/gaz, barınma ve ısınmaya dair ciddi eksiklikler görülmüştür.** Bu eksikliklerin bir kısmı bazı bölgelerde halen devam etmektedir.

Şebeke sularının neredeyse tüm deprem bölgesinde kesik olması çok büyük hijyen sorunlarına sebep olmuş; su, sabun, peçete vs. ulaşmak çok zor olmuştur. Ziyaret ettiğimiz bölgelerin ağırlıklı bölümünde insanların bu ihtiyaçlarını gideremediği görülmüştür. Buna bağlı olarak umumi tuvaletler kapalı veya kullanılamaz haldedir bu, çok ciddi hastalık ve mikrop yayma riski yaratmıştır. Suya ulaşamayan, tuvalet ihtiyaçlarının karşılanmadığı, banyo yapılamayan, insanların temel hijyen ihtiyaçlarını karşılanmadığı bir ortamda salgın hastalık riskleri yüksek seviyelere ulaşmıştır.

Toplum sağlığına dair neredeyse hiç bir önlem alınmamıştır. Bu durumların daha da uzun sürmesi halinde toplum sağlığına dair büyük sorunların oluşma ihtimali vardır.

Deprem bölgelerinde özellikle kamu görevlilerinin de parçası veya sebebi olduğu ciddi oranda hak ihlalleri yaşanmakta, işkence ve kötü muamele uygulamalarına rastlanmaktadır. Kamu görevlilerinin keyfi uygulamaları had safhadadır. Bu durum kamuyuna da kısmen yansımaktadır.

Göçmenlere ilişkin ayrımcı uygulamalar, ırkçılığa varan nefret söylemleri yaygın olarak gözlemlenmiştir.

Köylere dair genel durumda ise bir çok köyde arama kurtarma çalışmalarının hiç yapılmadığı,

insanların göçük altında kaldığı, canlı kalan insanların kurtarılmadığı ve kaderlerine terk edildiği sıklıkla dile getirilen konulardandır. Yine köylülerin enkazlardan çıkardıkları cenazeleri hastane kaydı ya da kolluk kontrolü olmadan defnettikleri olgusu AFAD'ın ölen sayısı açıklamasına temkinli yaklaşmamızı salık veriyor. Yardım malzemelerinin ise kimi köylerde 4-5 gün gibi çok uzun süreler hiç ulaşmadığı ifade edilmiştir.

Hayvan barınaklarının ciddi zararlar gördüğü, çok sayıda hayvanın öldüğü görülmüştür. Hayvanların yaşamını korumaya, barınmaya, kurtarmaya dair neredeyse hiç plan yapılmamış olduğu görülmüştür. Deprem sonrası soğuk hava koşullarından etkilenen çok sayıda hayvan olduğu depremle birlikte ahırların yıkıldığı ve hayvan yemlerinin telef olduğu, yıkılan pek çok ahırın yerine hayvanların barınacağı alanların henüz yapılmadığı gözlemlenmiştir.

Pek çok il ve ilçe merkezinde gıda ihtiyaçlarının çok yoğun olduğu ve gıdaya ulaşamayan durumlarda insanların zincir marketlerden temel ihtiyaçlarını karşıladıkları görülmüştür, ancak bu durumun yağma gibi değerlendirilmesi söz konusu olup bu insanlar yağmacı olarak yaftalanmıştır.

Bir ekmek, iki kilo pirinç üzerinden mülkiyet hakkını kutsayan anlayış aynı mülkiyet hakkını korumayı insanların göçük altında ka-

lan varlıkları için hiçbir şekilde dikkate alınmamıştır.

Kamu organizasyonlarında yürütülen enkaz kaldırma faaliyeti tamamen bir inşaat faaliyeti gibi yürütülmüş, **insanların “yaşıyor olma ihtimali” dikkate alınmamış ve/veya ölülerine saygı gösterilmemiştir.** İnsanların değerleri, anıları, göçük altında kalan maddi veya manevi varlıklarının korunması, aranması işlemi hiç bir şekilde düşünülmemiştir.

Cenazelerin vücut bütünlüğü korunacak şekilde çıkarılması düşünülmemiş, dozerler ve kepçelerle arama kurtarma yapılmıştır. İnsanların vücut bütünlüğünün bozulduğuna dair beyanlar tarafımıza da iletilmiştir.

Cenazelerin inanç ve gelenekler doğrultusunda yapılmasına izin verilmemiş, pek çok yerde cenazeler kefensiz bir şekilde, aceleyle, hatta yakınlarına haber dahi verilmeden gömülmüştür.

Aynı zamanda bir suç mahali olan deprem bölgelerinde ve bir suçun sonucu ölen insanların cenazelerinde otopsi işlemleri neredeyse hiç yapılmamış, ölü muayeneleri yapılmamış veya yapılan muayeneler usulüne göre yapılmamıştır. Bu durum ölüm zamanının buna bağlı olarak özellikle hayatta kalıp kurtarılmayanlar için ölümden sorumluluğu olabileceklerin tespitini neredeyse imkansız hale getirmiştir.

Toplumun diğ er kesimlerinin gönderdiği yardımlar insan onuruna yakışacak şekilde dağıtılmamış, yer yer kavgaya varan izdiham görüntüleriyle karşılaşmış ve lütuf gibi dağıtılmıştır.

Yine yerle bir olan veya ağır hasar gören taşınmazların korumayacağına, büyük inşaat şirketlerine peşkeş çekeceğine, bunun kamu gücünü, otoritesini kullanarak zorbalıkla yapılacağına dair izlenimlerimiz ve güçlü kaygılarımız vardır.

Arama kurtarma çalışmaları zamanında başlamamış, bazı yerlerde (üçra köylerde) hiç yapılmamış ve canlı olma ihtimalinin olabileceği zamanlar dikkate alınmamış, ayrıca arama kurtarma faaliyetleri çok erken bitirilmiştir. Bu durum can kaybının artmasında çok etkili olmuştur. Binlerce insan yardım isteye isteye veya bekleye bekleye, göz göre göre göçük altında bırakılarak katledilmiştir.

Sahada bulunan veya organizasyonda yer alan kamu gücünü ve organizasyonunu elinde bulunduranların teknik becerisi organizasyon açısından oldukça yetersiz olduğu, liyakatsiz görevlendirmeler, gerçekliği olmayan ünvan ve pozisyonlara ihtiyaç duyulduğunda görevin gerektirdiği fonksiyonların yerine getirilemediği gözlemlenmiştir.

Arama kurtarma faaliyetinde özellikle kamu görevi pozisyonu olanlar “riskli” gördüğü binalarda yaşam belirtisi olmasına rağmen “çalışmadı, girmed i”

ifadeleri sıklıkla dile getirilmiştir. Bu durum özellikle Bağımsız Maden İşçileri Sendikası'nın ve TTK işçilerinin sahada bulunduğu alanlarda, gerek kurtarma faaliyetine katılanlar tarafından gerek orada bulunanlar tarafından tarafımıza bir çok defa iletilmiştir.

Gönüllü kurtarmalara lojistik destek malzeme desteği verilmemiştir ya da çok geç verilmiştir.

Bir çok noktada gerçek kurtarma ekiplerinin yaptığı kurtarmaları, özellikle AFAD ekipleri ve/veya kamusal organizasyonların içinde bulunanlar kamu gücünü kötüye kullanılarak basına ve kamuoyuna özellikle canlı bulunan göçüklerde kendi faaliyetleri gibi gösterdikleri ifade edilmiştir. Bu durum mağdurlarda ve gönüllü kurtarma ekiplerinde çok büyük tepkilere neden olmuştur. Arama, kurtarma, ilk yardım, çadır pratiklerinin geçmiş resmî deneyimli kurumları olan Kızılay ve Sivil Savunma Teşkilatı'nın içinin boşaltılmış, arpalığa dönüştürülmüş olması bir afet koordinasyon kurumu olan AFAD'ı, ordusu olmayan komutana dönüştürmüştür. Yine AFAD'ın bir devlet kurumu olarak tüm halkın dayanışma ve tecrübesini koordine etmekten çok rejimin, iktidar yanlılarının, İslami cemaatlere bağlı dernek, STK networkunun temsilcisiymiş gibi partizanca davrandığı gözlemlenmiştir. Bazı yerelerde ise bu durumun dışında

kapsayıcı davranan yerel AFAD yöneticilerinin olduğu görülmüştür.

Deprem bölgelerinden ayrılmak isteyen insanların şehirlerden tahliyesi çok eksik ve yetersiz kalmış, büyük ölçüde gönüllü örgütlenmeleriyle gerçekleştirilmiştir.

Kürt, Alevi ve/ya Müslüman olmayan toplulukların yaşadığı bölgeler için yardımların az yapıldığı ve geç iletildiği sıkça tekrar edilmiştir. Bu duruma dair gözlemimiz her bölgede aynı şekilde cereyan eden bir gözlem değildir. Şikayet ve beyanlar, bu kimliklere sahip nüfusun yaşadığı bazı bölgeler için çok yoğun bir şekilde dile getirilirken, bazı bölgeler için söz konusu değildir.

Politik oluşumlar, demokratik kitle örgütleri, sivil toplum kuruluşları, devletin olmadığı, koordinasyon boşluklarının olduğu yerlerde inisiyatif göstererek enkazlarda arama-kurtarma, ihtiyaç tespiti, ihtiyaçların dağıtılması, barınma ve beslenme olanaklarının yaratılması, düzeltilmesi gibi lojistik süreçleri ciddi bir emekle organize etmeye çalışmaktadır. İhtiyaç listeleri sürekli güncellenmekte, yardımseverlik ve dayanışma pratikleri sosyal medyanın da verdiği imkanlarla güçlü bir toplumsal pratiğe dönüşmektedir. Böylesi büyük bir yıkım karşısında arama kurtarma çalışmalarının hızlıca organize edilmesi, olabildiğince çok canın kurtarılması,

sağ kurtarılanların barınma, beslenme, hijyen ve sağlık gibi temel ihtiyaçlarının karşılanabilmesi, devamında bu insanların yaşamlarını geçici olarak sürdürdürecekleri yaşam alanlarını oluşturmaları hayati olmanın yanında, toplumun kendini inşa etme kapasitesini de ifade etmektedir. Arama kurtarma pratiklerine katılımın madenciler, dernekler, sendikalar gibi sivil inisiyatiflerle örgütlenmesi, gençlerin, gönüllülerin arama kurtarma ve yaşamı örgütleme süreçlerinde doğrudan inisiyatif almaları, bu sürecin önemli göstergeleri olarak ifade edilmelidir.

Türkiye'nin hemen her yerinden ve dünyanın çeşitli bölgelerinden halklarımız yaygın bir seferberlik ve büyük bir dayanışma içerisinde, canları kurtarmak ve kurtulan canlar da hayatlarını sürdürebilmeleri için çalışmaya devam etmektedir. **Sol/sosyalist hareketin, Kürt hareketinin, Alevi örgütlenmelerinin tüm illerde çeşitli biçim ve görünümünde çabası, yoğun bir emeği söz konusudur.**

Dayanışma, yardım organizasyonlarında her kültürel, siyasal kesimin "kendi sosyolojisine" göre organize olma hali kentsel merkezlerde biraz kırılmış gözükse de, genel düzeyde kendini hissettirmektedir. En genel anlamda Sol çevreler genelde Alevi, Kürt yurttaşların bulunduğu semtler, kurumlar etrafında konumlanırken, milliyetçi, muhafazakar çevre-

ler Sünni ve Türk yurttaşların bulunduğu semtlerde konumlanmaktadır. İlçe ve il merkezlerindeyse bu bölünmenin görülmediği organizasyonlar göze çarpmaktadır. Depremler emekçi kesimlerin her geleni dinlediği, kulak kabarttığı, dert yandığı, diyaloga açık olduğu geleneksel düşünsel, kültürel kalıpların sarsılmaya, parçalanmaya başladığı ortamı, iklimi sunar. Bu olgudan hareket etmek sağlıklı olandır.

Sahadan Spesifik Gözlemler

İskenderun, Arsuz, Samandığ, Antakya

8 Şubat itibarı ile İskenderun girişinde limanda çıkan yangının devam etmekte olduğunu gözlemledik. Kentin ana arterlerinin pek çok yerinde büyük hasar almış binaların olduğu, şehir merkezinde dahi yıkılmış binalarda enkaz çalışmasının başlamadığı pek çok yer bulunduğu, elektrik, su, doğalgaz kesintisinin devam ettiği, gelen yardımların sokak aralarında rastgele dağıtıldığı ve **düzenli bir çadır alanı olmadığını fark ettik.**

Arsuz merkezi ve çevrelerinde yıkımın görece daha az olduğu bu bölgede temel yaşamsal ihtiyaçların giderilemediği gözlemlenmiştir. Arsuz ile

Samandağ arasındaki sahil yolunda toprak kayması olduğu gözlemledik.

Samandağ depremiden en çok etkilenen bölgelerden birisidir, bölgenin çok çok büyük çoğunluğu yıkılmış veya ağır hasarlı olup, arama kurtarma faaliyetlerinin en geç ulaştığı bölgelerin başında gelmektedir. Arama kurtarma çalışmalarında AFAD'ın başlangıçta hiç olmadığı, Bağımsız Maden İş Sendikası üyesi 33 madencinin 7 Şubat itibariyle çalışmaları başlattığı gözlemlenmiştir. 8 Şubat itibarıyla arama kurtarma çalışmaları çok kısmi oranda başlamıştı. İnternet ve telefon hatları çok çok kısıtlı idi. Yüksek katlı yapılar olmamasına rağmen hasar çok büyüktü. Samandağ giriş çıkış yolları da hasar görmüş ve şehre giriş çıkış bu yönüyle de çok zor olmuştur. Kentin pek çok sokağı ve caddesi enkazlar sebebiyle araç geçişine kapalıydı. Kente gelen yardımların son derece düzensiz dağıtıldığı, sokaklarda yığılmalar olduğu, yerlerde gıda ve giysiler olduğu gözlemlenmiştir. Samandağ merkezinde oluşturulmuş bir koordinasyon merkezi henüz yoktu, yemek dağıtımının organizasyonuna dair bir şey gözlemlenmemiştir. **Samandağ'ın yardımların en geç ve en az yapıldığı yerlerden birisi olduğu gözlemlenmiştir.** Halkta ve gönüllülerde yardımların geç gelmesi, hiç yapılmamasının nedeni olarak bölgenin etnik, dini ve politik yapısının etkili olduğu sıklıkla vurgulanan konulardan birisi olmuştur.

Samandağ ile Antakya merkez arasında yolda kısım kısım bozulmalarla karşılaşmıştır. Antakya merkezine giriş yaptığımız 8 Şubat itibariyle hasar almamış herhangi bir binayla karşılaşmamıştır. Gördüğümüz binaların tamamı ya ağır hasar almış ya da çoktan yıkılmıştı. Arama kurtarma çalışmalarında ciddi bir kaos ve iletişimsizlik gözlemlendi. Aynı şey yardım dağıtımı için de geçerliydi. Demokrasi Meydanı'nda kurulan koordinasyon biriminin belirli ölçüde çalıştığı ancak ihtiyaçlara tam olarak cevap veremediğini gördük. **Görüşme yapabilmek için bize söylenen konulara ulaşmakta güçlük çektik.** Kent merkezinden çıkıştaki yeni hastaneye ulaşamadık. Hava karardığında ortam iyice kaotik bir görüntü veriyordu. Yıkılmış binalar arasında, kapkaranlıklar içinde kalmış, hayalet bir kent. Savaş manzarasını andırıyordu. Harbiye tarafında gittiğimiz köyde de elektrik ve su yoktu, bir köy evinde yaklaşık 30 kişi sığınmış bekliyordu. (Hasar görmemiş köy evleri, bağ evleri vs gibi yerlerin tamamı bu şekilde idi.) Hatay'ın merkezinden Kırıkhan yönüne gitmek için şehrin kuzey çıkışı kullanmaya çalıştık ancak enkaz sebebiyle başaramadık, tekrar güney yönüne geçip ancak çıkacak bir yol bulabildik. Yaklaşık 50 km'lik yolu 3 buçuk saat zamanında ancak

tamamladık. Bu güzergahı başka zamanlarda 6 ila 9 saatte tamamlayanlar olduğunu duyduk.

Kırıkhan, Hassa, Altınüzüm, İslahiye, Nurdağı

Sabah erken saatlerde Kırıkhan'a vardık. Kırıkhan'da gözlemimiz kent merkezinde ciddi hasarlı pek çok binanın olduğu, enkaz çalışmalarının yetersiz olduğu, kentte su ve elektrik mevcut olmadığı yönündedir.

Hassa'da hiç hasar almamış binalar yanında çok sayıda enkazla karşılaştık. Ana görüntü Marmara depremini andırıyordu. Sınırlı sayıda yıkım var, hayatına devam eden haneler var. Kalabalık bir asker nüfusu AFAD çadırları kuruyordu. Dükkanlar kapalıydı, küçük binalarda ciddi bir hasar görünmüyordu.

Altınüzüm'de de Hassa'ya benzer bir görüntüyle karşılaştık.

İslahiye'de deprem etkisinin çok yüksek olduğu hasar ve yıkımın çok fazla olduğu bölgelerden. Burada devlet kendisini daha net gösteriyordu. AFAD çadırları kurulmuş, arama kurtarma süreçleri organize bir şekilde devam ediyordu. Ancak arama kurtarma çalışmaları depremden yaklaşık 72 saat sonra başlamış olan büyük binalar var. Ekipler çok geç kal-

mış. Yemek organizasyonu, bankamatik, su, yiyecek, barınma gibi temel ihtiyaçlar sağlanmış, arama kurtarma dışında bir sorun yok görünüyor. Cezaevi ve yan binaları da sağlam görünüyor.

Nurdağ'da da İslahiye'ye benzer bir tabloyla karşılaştık. Devlet organize bir şekilde buraya gelmiş. Asker, polis, AFAD çadırları ve konteynırlar gelmiş. Büyükşehir Belediyesi imkanları da kullanılmış. Ziyaret edilen yerlerde karşılaştığımız en ilginç sahnelerden birisi burada karşımıza çıktı. Nurdağ'da boş bir arazi de bekleyen onlarca kamyonun beklediği görüntü bizim açımızdan bu sürecin sembollerinden birisi oldu. Kalyon İnşaat, Yapı&Yapı, JCC sermaye gruplarının hafriyat kamyonları hazır bekletiliyordu (Bu gözlemimiz Tayyip Erdoğan'ın bir yılda çözme vaadi, valiliğin 13 Şubat günü 1 ayda enkaz kaldırmaya başlanılacağı iddiasının somut fotoğrafı idi. **Devlet tüm hazırlığını enkaz ve yıkıma odaklanmış bir şekilde yapmış**).

Maraş, Göksun, Elbistan

Akşam üzeri saatinde merkeze girdik. Kente girişte trafik yoğunluğu vardı. Sanayi sitesinde ciddi oranda göçükle karşılaştık. Ana arterlerdeki büyük ve yüksek binalarda ciddi enkazlar vardı. Arama kurtarma çalışmaları yetersizdi. AFAD yetersizdi. Kente dışarıdan gelen pek çok gönüllü olmakla birlikte henüz güçlü bir koordinasyon oluşturulmamıştı. **Elektrik, su, yeterli tuvalet, sigara yoktu.** Dini yapıların faaliyetlerine diğer

kentlere oranla bu şehirde daha yaygın ve yoğun olarak çalışma yürüttüğünü gözlemledik.

Maraş üzerinden Elbistan'a gitmek üzere Göksun'dan geçtik. Yolda ciddi bir trafik söz konusuydu. Yol üzerindeki marketlerde meyve sebze ve pek çok ihtiyaç bulunabiliyordu, sigara stokları tükenmiş idi ve sınırlı sayıda satılıyordu. Göksun merkezde dükkanlar kapalıydı, elektrik vardı ama binalarda oturan kimse yoktu. Binalarda yaygın hasar gözlemlemedik.

Elbistan'a 9 Şubat gece saatlerinde vardık. Madencilerin arama kurtarma çalışmaları sürüyordu. Burada yemek ve barınma organizasyonuna dair sivil bir inisiyatif oluşmuş, AFAD belirli bölgelerde çadır kentler oluşturmuş. Sivil ve resmi görevliler görece daha uyumlu olarak çalışıyordu. Madenciler, AFAD ve başka ülkelerden gelen arama kurtarma ekipleri yaygın olarak arama kurtarma faaliyetlerine devam ediyordu. Canlı kurtarmaların daha fazla olduğu örneklerle karşılaştık. **Bağımsız Maden İşçileri Sendikası'ndan madenciler eski asansörde mahsur kalmış 4 kişilik bir aileyi bir yerden, bir çocuğu başka bir yerden kurtarmışlardı.** Başka ülkelerden gelen kurtarma ekipleri küçük bir çocuğu kurtarma anlarına tanık olduk. Ancak dağıtım ve organizasyonda ciddi sorunlar gözlemledik. Giysiler yollara saçılmış. Gelen fazla eşya koordine edilememiş. 10 Şubat günü madencilerin dahil olduğu bir arama kurtarma çalışmasını gözlemledik. Kent merkezinde fazlaca sayıda yıkılmış ve ağır hasar almış bina vardı. Hasarsız bina neredeyse yok gibiydi. Gece sıcaklık -19 dereceye kadar düştü. Gece madenciler ve gönüllüler birlikte iki katlı bir mescitte uyuduk 50 kişi bir arada ve korkarak. Madenciler geldikleri günden beridir otobüste uyumuş oldukları için ayaklarını uzatarak uyumak için riski göze aldıklarını

söylediler. Biz de o gün hariç üç kişi hep araç içinde uyuduk. **Sabah dışarı çıktığımızda herkesin ayakkabıları donduğu için onları ateşe tutup ısıtarak giyinebildik.**

Malatya, Doğanşehir

Malatya merkezde bölge bölge ciddi yıkımlar olan binalar, mahalleler gözlemledik. Afet Gönüllüleri'nin oluşturduğu koordinasyon merkezini ziyaret ettik. Burada iyi bir sistem oturtulmuş durumdaydı. Köylerde ciddi bir yıkım olmamış, köylerde evlerde kalmıyor, şehirde yaşayanlar arasından köylere geçebilenler kalabalık nüfuslar halinde birlikte kalıyorlardı. Eğribük köyünü uzaktan yerini belli eden su kulesi yıkılmış, evlerde az hasarlar vardı. Fethiye köyünde yıkım yok, elektrik var, kentten gelenler sığınmışlardı.

Doğanşehir merkez genelinde ise su ve elektrik yoktu. Binaların büyük çoğunluğu yıkılmış veya ağır hasarlıydı. Arama kurtarma çalışması görmedik. Kent girişine AFAD çadır kent kuruyordu. Acil yardım sistemi daha önce kurulmuş olduğu çadırdan hastane içine taşınmıştı. Bir kat işlemekteydi. Kentin koordinasyonu diğer binalara göre daha güvenli olması nedeniyle hastaneden yürütülüyordu. **Gece sıcaklık -20 dereceye kadar düştü.**

Erkenek, Besni, Adıyaman

11 Şubat sabah saat 9 sularında Erkenek'e giriş yaptık. Doğanşehir yönünden girişte AFAD çaldır-ları kurulmuş. 1-2 katlı binalarda bile göçme vardı. Yamaçlardaki evlere bir şey olmamış. Gölbaşı'na doğru yolda kırılmalar, çatlamlar oluşmuş. Dere koyu bir renkte çamurlu akmaktaydı.

Besni ilçesinin merkezinde ender yerlerde yıkım var. Banka, telefon bayisi gibi çeşitli dükkanlar açıktı. Köylerde ise ciddi hasarlı evler olduğunu öğrendik.

Adıyaman'da apartmanların önemli bir kısmı yıkılmış. Yeni yapılan binalarda da yıkımlar söz konusu. Halkın kendi yaptığı 1-2 katlı binalarda sağlam kalanlar olmuş. AFAD çadır alanını yeni kuruyordu. **Enkaz çalışmaları iki gün önce 9 Şubat'ta başlamış.** Köylere yönelik çalışmalar ya başlanamış ya da çok zayıf, ulaşımda güçlükler var, yolları kayalar kaplamış. Kalacak yer sorunu büyüktü. Gelen kişilerin yerleşimi, eşyaların tasnifi, depolanması noktasında ciddi zaafılar vardı. Enkazlardan canlı kurtarma süreçleri sürüyor, sabah iki kişi çıkarılmış. Gönüllü gruplar ve Zonguldak'tan gelen maddencileri gördük, görüştük. Cemevi'ne aşevi, sağlık hizmetleri, gıda dağıtımı, köylerde gıda dağıtımı ve sağlık tarama organizasyonları vardı.

Bozova, Urfa, Birecik, Gaziantep, Pazarcık, Osmaniye

Adıyaman merkezden Urfa yoluna girdiğimizde Kavin Group'a ait bir inşaat firmasının yüzlerce araçlık hafriyat kamyonu ve iş makinası konvoyuna denk geldik. Nurdağ'da gördüğümüz tabloyu tamamlayan bir görüntü idi bizim açımızdan. Sermaye arama kurtarma bitmeden yıkım organizasyonu için hızlı bir şekilde çalışmasına başlamış durumda. Arama kurtarma aşamasında silikleşen devlet bir

sonraki hamle için hızlıca organizasyonun altyapı hazırlıklarını yapıyordu.

Bozova merkezde hasar alan evler söz konusu olmakla birlikte yıkım yok. Kentte hayatın olağan akışı sürüyor. Köylerde ise ölümler söz konusu. Sivil inisiyatifler arama kurtarma çalışmalarını organize ediyor.

Akşam 18 sularında Urfa merkezine giriş yaptık, lokantalar açık, ana arterlerdeki yeni binalarda çok sayıda kalan göremedik ama elektrik var ve binalarda tek tük kalanlar da mevcut. Yıkım yoğun değil, lokal. Urfa gibi yıkımın etkisinin daha az olduğu yerlerde dahi şehrin büyük bölümünün evlerine girmediğini gözlemledik.

Birecik'te kolon kesilmesi sonucu 1 bina yıkılmış ve 26 kişi ölmüş. Bunun dışında ölüm olmadığı bilgisi paylaşıldı. Yardım malzemesi dağıtılmış ama ihtiyaç sahibi olmayanlar almış. Depremın etkisinin çok olmadığı yerleşimlerden.

Gaziantep'i deprem lokal olarak etkilemiş, şehir merkezinin tamamında yıkım yok, ağırlıklı olarak etki ettiği yer lüks bir mahalle olan İbrahimli. Arama kurtarma çalışmaları sürüyordu. Ancak geç başlanmış ve tam doğru bir bakış açısıyla çalışmalar sürdürülmemiş. Canlı kurtarmalar devam ediyor. Bir yandan kentin pek çok bölgesinde hayat olağan akışıyla sürüyor. **Kurtarma çalışmalarının yapıldığı bölge izole edilmiş, giriş çıkışlar sınırlı.**

Pazarcık'ta 12 Şubat itibarı ile devlet konuşlanmış, çeşitli yerlerde elektrik ve su bağlanmış. Şehrin tamamında yıkım çok büyük. Sanayide de yıkım büyük. Köyler çok fazla ve dağınık bir alanda, köylerde de yıkım çok büyük. Depremi merkezi olduğu da düşünüldüğünde şehri tamamıyla etkisi altına almış. Merkezde ağır hasarlı ve yıkılmış pek çok bina yanında yıkılmamış binalar da mevcuttu.

Osmaniye'de deprem siteler bölgesinde bir alanı etkilemiş. 12 Şubat itibarı ile sitelerin yollarının tamamı kapatılmış, giriş çıkışlar yasaklanmış ve kontrol altına alınmış izole bir bölge oluşturulmuş. Bunun dışında lokal alanlarda yıkım ve hasarlı binalar var. Şehrin tamamı etkilenmemiş durumda.

Genel Değerlendirme

6 Şubat tarihinde Pazarcık ve Elbistan'da yaşanan iki büyük deprem, ülkemiz tarihinde yaşanmış en büyük katliam niteliğini taşımaktadır. 1999'da Marmara'da yaşanan büyük depremin ve yakın tarihimizde yaşanmış diğer depremlerin çok ötesinde ölüm ve yıkım yaşayan halklarımız, neoliberal devletin tüm çıplaklığıyla bu süreci kendi karakterince örgütlemesini de deneyimlemektedir. Buna karşı, ülkemizin her yerinden örülen dayanışma pratiği, bu

topraklarda umudun, direncin, kardeşliğin ne kadar köklü, canlı ve değişmez olduğu gerçeğini hatırlatmaktadır.

Coğrafyamızda deprem kaçınılmaz bir olgudur; ancak yıkımlar ve ölümlerin failleri vardır. 99 depremi sonrasında çıkarılan yönetmeliklere göre yapılmış binaların dahi çöktüğü ve katliama sebep olduğu; yasaların, yönetmeliklerin, belediyelerin, müteahhitlerin, bakanlıkların devasa işbirliği içerisinde olduğu ve sonucunu onbinlerce insanımızın canı ve onlarca kentimizin yıkımıyla ödediğimiz bir katliamdır. Sermaye sınıfının proleterleşme, mülksüzleştirme, güvencesizleştirme ekseninde yürüttüğü sınıf savaşının bütün aparatlarını temsil eden devlet en büyük sorumludur.

Sermaye devleti, bir maliyet hesabı yaparak deprem sürecini birikim süreci olarak örgütleme ve inşa etme bakış açısıyla, yardım organizasyonunu buna göre düzenlemiştir. Dayanışma burada bir yandan devletin yerine geçebilme kapasitesinin yükselmesi mahiyeti taşıırken bir yandan ise devletin kendi görev ve sorumluluklarını halkın üzerine bindirme gibi bir işleve sahip. Deprem fonu gibi halkın maddi birikimiyle oluşturulmuş bir fonun yağmalanmış olması sermaye devletinin burada kurduğu ilişkiyi özetliyor.

Akut soruna dair dayanışma pratiğinden bir an tereddüt etmeden, halkımızın yaralarını sarmaya yönelik bu çabanın politik mahiyetine odaklanmamız gerekir. Zira bizim dayanışma pratiğimizi burjuva hayırseverliğinden ayıracak şey **temelde halkın özneleşme sürecini güçlendirecek ve bunu “sınıfa karşı sınıf, kente karşı kent, inşaya karşı inşa” süreçleriyle birlikte örgütleyecek bir bakış açısını oluşturmaktır.** Bir yandan “devlet nerede?” yakarılarının sosyal devleti çağıran yanını görmek, öte yandan “biz varız” gibi yukarıdan ve hayırsever bir pratik olarak yıkıma uğramış halkın yaralarını sarmak sonuçta akut soruna çözüm getireceği gibi devletin de istediği noktada gelerek sermaye birikimini kolaylaştıracak pratikleri devreye sokmasını kolaylaştırabilir. Zira devletin ilk elden müdahale etmeyi tercih etmediği yerlere sonradan kayyumlar ataması bu sürecin olağan bir çıktısı olarak görülmektedir.

“Nerede bu devlet?” önemli bir sorudur ve buna yönelik berrak bir cevap oluşturulmalıdır. Neoliberal tanrıların devleti, kendini fiziki, mekansal olarak güçlü kılıp toplumu güçsüzleştirecek şekilde örgütleyiyor. Devlete ait kurumlar, yapılar, kendi mevcudiyetini güçlü bir şekilde var kılma motivasyonunu sahipken, toplumu da sürekli güçsüzleştirme, yapabilme kapasitesini elinden

alma, şeklinde örgütlüyor. Bunu enkaza dönmüş şehirlerde de görebiliyoruz, mesela yeni devletin kurduğu ekipler, yaptığı binalar sağlamken halkımıza dayattığı binaların enkaz olduğu pek çok yer örneğimiz var. Bunu devletin enkazla kurduğu ilişkide de görebiliyoruz. **Devlet enkaza bir sermaye birikim süreci olarak yaklaşıyor.** Kendini böyle kuruyor ve bu da son derece politik bir yaklaşım. Enkazın ağır yükünü üstlenmek yerine sivil topluma bırakıyor. İnisiyatif boşlukları oluşup o alanı kontrol edemeyeceği yerde daha doğrudan müdahalelerde bulunuyor. Mekana yerleşebiliyor, dayanışma hesaplarına el koyabiliyor, yardım tırlarına çökebiliyor, kayyum atayabiliyor. Parasal nitelikteki işlerle otorite boşluğu yaşanan yerlerde kendini gösteriyor. Bunun temel motivasyonu zengini zenginleştiren, yoksulu yoksullaştıran ve genel planda mülksüzleşme ve proleterleşme sürecini örgütleyen bir olağanlık söz konusu. **Özellikle Antakya, Samandağ, Kırıkhan, Maraş, Pazarcık, Elbistan, Gölbaşı, İslahiye, Nurdagi, Adıyaman yeni bir mülksüzleşme ve proleterleşme sürecinin mekanları olacak.** Kırıkhan, İslahiye, Nurdagi, Adıyaman girişlerinde ve güzergahlarında gördüğümüz, yüzlerce hafriyat kamyonu, iş makineleri insanları kurtarmaya değil, yıkılan binaları bir enkaz olarak konumlandırıp

buradan yeni birikim süreci örgütlemek için, istahlı bir bekleyişi sürdürüyor. Enkazlar hızlıca kaldırılıp buralarda yeni şehirler kurulacak. Mülksüzleşen depremzedeler bu kentlerde işgücü olarak proletarleştirilecek. Erdoğan'ın "1 yıl verin" söyleminin özeti budur. Güncel inşaat teknolojisini kullanarak, Dünya Bankasının 1.78 milyar dolarlık bir yardım fonuyla destekli bir şekilde, büyük sermaye gruplarının öncülüğünde yeni bir kent inşa etmek için arzulu bir şekilde bu enkaz işlerine başlamayı önlerine koydular. Sürece eklenen STK'ları, "halkın rehabilitasyonu" gibi bir alanda izole ederek ana projelerini gerçekleştirmek isteyecekler.

Neoliberal devlet işte tam olarak budur. Depremi hemen ertesinde oluşan "Devlet nerede ?" veya "Devlet çöktü, devlet yok." hissi, aslında bina yapı-denetim-ruhsatlandırma süreçlerinden başlayarak, tüm bu inşaat yapımı, depremle yıkımı, arama-kurtarma süreçlerinin yavaşlığı ve koordinasyonsuzluğu, yeniden yapım süreçlerini son derece soğukkanlı, pişkin ve kendi aklına uygun bir şekilde hazırlayan bir devlet mekanizmasıyla karşı karşıyayız. **Hakeza, depremlerin hemen ertesinde ilan edilen OHAL'in iddia edildiğinin aksine güvenlik gerekçesiyle değil bu yeniden inşa faaliyetinin güvence altına almak için ilan edildiğini düşünüyoruz.** Zira depremde

yıkılan binaların yerine yeni bir inşa faaliyetinin yapılabilmesinin hukuki olarak gerekçelendirilmesi gerekmekte ve bu süreç OHAL kapsamında acele kamulaştırma süreçleriyle işletilecek. Devlet yeniden yapımda inşaat sektörünün faaliyetinin koruyucu ve düzenleyici aktörü olarak kendini gösterecek. Pek çok sektörün lojistik merkezi olarak tasarlanan Antep, Maraş illerinde, yoksullukla cebelleşen Adıyaman'da, proleterleşmenin ve yoksullaşmanın derinleştiği Amed ve Urfa'da, sıfırdan inşa edilmesi gereken Samandağ, Antakya, İslahiye, Nurdağı, Kırıkhan'da, mülksüzleştirme yoluyla halkın proleterleşmesini tesis etmek, güvence altına almak. Devlet, işte tam olarak buradadır, bu süreci pürüzsüz bir şekilde işletebilmek için sahada kolluk gücüyle otorite, farklı tehlikeli grupları sınırlandırmak ve kontrol altında tutmakta şiddet erki, yasal sürecin işletilmesinde hukuk, büyük sermaye gruplarının faaliyetini yürütmesinde düzenleyici roldedir. Günümüzde devlet budur, tam da olması gerektiği yerdedir. Patronlar yeni yatırım ve kâr fırsatlarıyla ellerini ovuştururken, devlet de bu düzeneği kurmak ve işletmek işinin başındadır.

Böylesi afet döneminde bir yandan da açılan otorite boşluklarından sızan, bu aralıklarda yeni çatışma düzlemleri yaratan bir akıl ve fiili çalışma olanakları ortaya çıkar. **Daha önce temas edil-**

memiş topluluklarla kader ortaklığı inşa etmenin, devletin müdahale etmekte zorlandığı boşluklarda bu ilişkiyi inşa etmenin imkanları görünür. Devrimcilik açısından bu durum, toplumun devletle karşı karşıya gelmesinde daha önce sınırlanmış ve kontrol altında tutulmuş dinamiklere etki alanını genişletme, derinleşme, köklenme imkanı sağlar. Temas alanlarının kapalı olduğu yerlerde bunları açmak, yenilerini açmak ve buralarda kökleşme imkanlarını takip etmek. Farklı tüm sınıfların sorun ve taleplerini açığa çıkartan, bunları sınıf mücadelesinin etrafında örgütleyen bir ilişkinin imkanları vardır. Emekçilerin sermaye sınıfının yeni mülksüzleştirme ve proleterleştirme projesi karşısında bağımsız bir siyasal güç olarak örgütlenmesi gerekmektedir. Biz esas olarak buna tevessül ediyoruz.

Sınıfa karşı sınıf, kente karşı kent, burjuva siyasetine ve liberal akla karşı proleter güç siyasetinin inşa edilebileceği düzlem de burası olarak görülebilir. Toplumun kendini örgütlenme kapasitesini güçlendirmek, neoliberal devletin karşısına bir güç olarak konuşlanmak, talep etmek, hakkını almak, kolektif kapasiteler geliştirmek ve bunun için mümkün olan tüm kesimlerle ortaklıklar inşa etmek gerekmektedir. Anadolu'da küresel fabrikayı örgütlenmenin temel

şartlarından biri bu küresel fabrikanın emekçileriyle temas ve kaynaşma dinamiklerini yaratmaktır. Deprem, aynı sınıfa mensup ve kadere sahip olduğunuz milyonlarca insanla ortak bir hissiyat geliştirmemize yol açtı. Bunun derinleştirilmesi gerekir.

Proleter güç siyaseti burada sermayenin araçlarını kısıtlayan, elinden alan bir muhteva olarak görülebilir. Arama kurtarma çalışmasını yürüten AFAD kurumunun bir şirket gibi işlemesi karşısında, faaliyeti sivil alternatif organizasyonların ve örgütlenmelerin, bu örgütlenmelerin organizasyon kapasitelerinin yükseltilmesi, müdahale ve/ya diğer müdahale biçimlerini düzenleyebilmek; bu organizasyonları güçlendirecek inisiyatif kazandıracak yöntemleri belirlemek, yeni inşa edilecek kentlerin nasıl olacağını belirleme hakkı elde edebilmek; sermayenin devlet üzerindeki söz yetki karar pratikleri karşısında, devletin başka türlü davranmasını zorlamak, onun karşısında dikilmek. **Siyasi partilerin “sivil toplum örgütüne dönüştüğü” böylesi durumlarda, proleter bir bedenleşmenin siyasete el koyma imkanı açığa çıkar.** Örneğin, acil ve hayati bir ihtiyaç olan çadır kent oluşumunda deprem fonunun yağmalandığını bir an akıldan çıkarmadan, akut soruna çözüm için odaklanmak yanında, demek ki deprem ülkesi olan bir ülkede çadır parasını deprem öncesi planlayan bir pozisyon

yaratabilmeyi de önümüze koymak gerekir. O çadırların anında gelebileceği bir organizasyon yaratabilmek, yani devleti böyle programlayabilmek, emekçilerin yaşama hakkını güvenceye alan bir bedenleşmeyi ifade eder. Kente karşı kent ve inşaya karşı inşa perspektifimizi de buradan düşünmek mümkün. İştahlı sermaye güçleri kamyon kamyon enkaz çıkarmayı beklerken ve bunda hiç bir ahlaki, dini, kültürel kaygı taşımazken, depremzedeleri içinde oturmalarına zorlayacakları kentler, binalar inşa etmeyi planlıyorlar. Bu binaları alabilmek için belki borçlanacak veya mevcut daire kapasitesinin altında dairelere rıza gösterecekler. **Her şeyini kaybetmiş depremzedeler verilen işlerde ucuz işgücü olarak çalıştırılacak. 10 ili kapsayan deprem bölgesi büyük bir mülksüzleştirme ve proleterleşmenin merkezi haline dönüşecek.** Buna şimdiden tanığız. Tüm emeğimizi ve mücadeleyi, bu yeni dikilen kefen karşısında başka bir kaderi inşa etmenin yollarını aramaya veriyoruz. Milyonlarca insanın acısı, öfkesi ve dayanışması, kendi kaderini eline alma, bir güç olarak sermayenin devleti karşısına dikilme, haysiyetli bir yaşamı talep etme imkanına sahiptir. Hasar tespiti süreçlerinden kentin tasarımına kadar tüm süreçlere halkın katılımını sağlayacak araçlar üretmek, depremde hayatları yıkılan insanların na-

sıl bir yaşam sürmek istediklerine yönelik sermaye projesi karşısında devrimci alternatifler üretmek, hak kayıplarına karşı mücadele edebilecek zeminler inşa etmemiz gerekmektedir. Köylerde yaşanan yıkım ve hak kayıpları karşısında da köylülerin haklarını savunacak mücadele araçları geliştirmeye ihtiyaç vardır.

Aklımızdan çıkmaması gereken husus devletin tek bir inşa anlayışı olduğu fakat bu anlayışın çok farklı takdim edilmiş tarzları, yüzleri, dilleri, temsilcileri olduğudur. **Düzen içi iktidar, muhalefet kamplarından her siyasal kümenin anlayışının üstündeki ambalajı söktüğümüzde karşımıza Dünya Bankası projelerinde temelendirilmiş “İklim ve Afete Dirençli Şehirler” gibi sloganlarla örtülen aynı kapitalist kent yaklaşımını buluruz.** Kapitalizmin ideolojik hegemonyasının sürdüğü koşullarda afetin yarattığı politik fırsatlar ikliminde geliştirilen ikili karakter taşıyan, alternatif özellikli pratiklerin etrafında biriktirdiği siyasal potansiyellerin abartılmaması gerekir, bu tür pratiklerin geriye bırakacağı somut toplumsal ilişkilerdeki kalıcılık, devamlılık, yeniden üretime açık bakiyelerine odaklanmak abartı unsurunun yanıltıcılığını azaltacaktır. Dolayısıyla, bu pratikleri esnek ama ilkeli bir siyasallaşma süreciyle bağlantısı içinde düşünmek, halkın acil ihtiyaçlarına

özüm üretirken sınıf savaşının aktüel tezahürlerini gören bir ufukla mücadelele hazırlanmalıyız.

Deprem devletin tanrısallığını çözmüş, sermaye devleti enkazın üzerinde çırılçıplak bir şekilde kalmıştır. Neoliberal tanrılar pişkin gülümsemeleriyle halkın acılarından yeni bir kâr aparatı üretmenin iştahlı bekleyişindedir. Bu durumu tersine çevirmek, emekçilerin talep ve çıkarlarını bir güç olarak inşa etmek ve sermaye devletini enkazın altına gömmek bizlerin asli görevidir.

22.03.2023 tarihinde şuradan alındı: umutsen.org

Anarşist Kütüphane

Deprem Seçkisi
Şubat-Mart 2023

tr.anarchistlibraries.net